

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បាប់
និង
សេចក្តីប្រធានាសាសនាខ្មែរ
អនាមិយបិដក
បញ្ជាក់ សោឡាសប័ណ្ណ
១០៩

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុកត្តាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប្តូរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិករិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

ABHIDHAMMAPIṬAKA

PAṬṬHĀNA

SOḶASAMABHĀGA

109

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសឡរាជាធិបតី បួរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសឡរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្នកិច្ចការ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំមួយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាល័យជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធជម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាភិយ្យោភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធម៌ ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

→ បួរ-ត្រី

Printed for free distribution by
The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation
11F., 55 Hang Chow South Road Sec 1, Taipei, Taiwan, R.O.C.
Tel: 886-2-23951198 , Fax: 886-2-23913415
Email: overseas@budaedu.org
Website: <http://www.budaedu.org>
Mobile Web: m.budaedu.org
This book is strictly for free distribution, it is not to be sold.
សម្រាប់ចែកដោយឥតគិតថ្លៃ

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្ធិកម្រាបពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន សោឡសមភាគ

១០៩

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស សោឡសមោ ភាគោ

អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកេ នកុសលត្តិកំ

[១] កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ។
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ។ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
 សលោ ច នអព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កុសលំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន សោឡសមភាគ

អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកៈ នកុសលត្តិកៈ

[១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួក ខន្ធ ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែន ជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋា- នរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យា- កតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុ- សលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាកុសល ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអកុសលោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលេ ខន្ធ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បញ្ច ។

[២] អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលេ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
ច នអព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអកុស-
លោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បញ្ច ។

[៣] អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកាព្យាកតំ កិរិយាព្យា-
កតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នញ រូបំ បដិសន្ធិ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាកុសល ។ វារៈ ៥ ។

[២] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវ
ពួកខន្ធ ជាអកុសល ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអកុសល ។ ធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ វារៈ ៥ ។

[៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង
ជាបដិសន្ធិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាវិបាកាព្យាកតៈ និងជាកិរិយាព្យាកតៈ
មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ មហាកូត ២ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ២

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

មហាក្សតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
វិចាកាព្យាកតំ បដិសន្ធិ មហាក្សតំ ។ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នកុសលោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាកាព្យាកតំ កិរិយាព្យា-
កតំ ។ សន្និត្តំ ។ តីណិ ។

[៤] កុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលេ
ខន្ទេ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
កុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលញ្ច អព្យា-
កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នកុសលោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥] អកុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលញ្ច
អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលញ្ច អព្យាកតញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នកុសលោ ច ធម្មា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ វិបាកាព្យាកតបដិសន្ធិ និងមហាក្ខត ។ ធម៌ មិនមែន ជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ វិបាកាព្យាកតៈ និងកិរិយាព្យាកតៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ វារៈ ៣ ។

[៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាកុសលផង នូវពួកមហាក្ខត ផង ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន ជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិន មែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែន ជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានរូបមេវ ឯត្ត
វត្តតិ ។

ឯក្កនវីសតិ បញ្ញា កាតព្វា ។

[៦] កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអព្យាកតោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧] អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអព្យាកតោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨] អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតែម្យ៉ាង ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងតិកៈនេះ ។

បញ្ហា ១៩ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៩] ហេតុយា ឯក្ខន្ធវីស អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា ឯក្ខន្ធវីស អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហ-
ជាតេ ឯក្ខន្ធវីស អវិតតេ ឯក្ខន្ធវីស ។

[១០] អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអព្យាកតោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ ច នអកុសលោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១១] កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអកុស-
លោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។

[១០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
ក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នអកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

[១២] នហេតុយា ន នអារម្មណោ បណ្ណាវស
នអធិបតិយា ឯក្ខនវីស លោកិតេ បណ្ណាវស ។

បច្ចដិយំ វិត្តាវេតព្វំ សហជាតវារម្បិ វិត្តាវេតព្វំ
បច្ចយវារម្បិ វិត្តាវេតព្វំ ។

[១៣] បច្ចយវាវេបិ ហេតុយា នត្ថីស អារម្ម-
ណោ អដ្ឋាវស អវិតេតេ នត្ថីស ។

និស្សយវារម្បិ សំសដ្ឋវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ
បដិច្ចវាវសទិសំ ។

[១៤] កុសលោ ធម្មោ នកុសលស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលោ ធម្មោ នអ-
ព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុ-
សលោ ធម្មោ នកុសលស្ស ច នអព្យាកតស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលោ
ធម្មោ នកុសលស្ស ច នអកុសលស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
កុសលក្តី ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៥ ។

បច្ចនីយៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ទាំងសហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត
គប្បីឲ្យពិស្តារ ទាំងបច្ចយវារៈក្តី បណ្ឌិត ក៏គប្បីឲ្យពិស្តារ ។

[១៣] ចំណែកខាងបច្ចយវារៈ ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦
ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។
និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១៤] ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែន
ជាអកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៥] អកុសលោ ធម្មោ នអកុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អកុសលោ ធម្មោ
 នកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អកុសលោ ធម្មោ នអព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អកុសលោ ធម្មោ នអកុ-
 សលស្ស ច នអព្យាកតស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អកុសលោ ធម្មោ នកុសលស្ស
 ច នអកុសលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បញ្ច ។

[១៦] អព្យាកតោ ធម្មោ នកុសលស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ ធម្មោ នអកុ-
 សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យា-
 កតោ ធម្មោ នកុសលស្ស ច នអកុសលស្ស ច
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១៧] កុសលោ ធម្មោ នកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។ អកុសលោ ធម្មោ
 នអកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ន ។ អព្យាកតោ ធម្មោ នអព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៥] ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១៦] ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧] ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមយុត្តនីយប្បដ្ឋានំ

[១៨] ហេតុយា តេរស អារម្មណោ អដ្ឋាស
 អធិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សោឡស សមនន្តរេ
 សោឡស សហជាតេ ឯក្ខន្ធវិស អញ្ញមញ្ញេ នរ
 និស្សយេ ឆត្វិស ឧបនិស្សយេ អដ្ឋាស បុរេជាតេ
 ឆ បច្ឆាជាតេ នរ កម្មេ តេរស វិចារកេ តីណិ
 អាហារេ តេរស ។ បេ ។ មក្កេ តេរស សម្បយុត្តេ
 នរ វិប្បយុត្តេ ទ្វាទស ។ បេ ។ អវិកតេ ឆត្វិស ។

បញ្ញារាវំ វិត្តារតព្វំ ។

វេទនាត្តិកេ នវេទនាត្តិកំ

[១៩] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេ ខន្ធ
 បដិច្ច សុខវេទនា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ បដិសន្ធិក្ក-
 ណោ មហាក្ខតា នត្តិ ។ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៦ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៩ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២៦ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ។ បេ ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ។ បេ ។ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

វេទនាត្តិកៈ នវេទនាត្តិកៈ

[១៩] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 សុខវេទនាផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ពួកមហាក្ខត មិនមាន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។
 ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុក្ខម-
 មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នអនុក្ខមសុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ននុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នអនុក្ខមសុខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ននុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ននុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តោ ច នអនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[២០] ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនប្រកប ដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ច នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ច នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន-
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នអទុក្ខមសុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា សត្ត ។

[២១] អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិន
 មែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកប
 ដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល
 មិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 ក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[២១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុក្ខមសុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ននុក្ខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នអនុក្ខមសុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ននុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នអនុក្ខមសុខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ននុក្ខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ននុក្ខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នអនុក្ខមសុខាយ វេ-
 ទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា សត្ត ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិន
 មែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិន
 មែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែន
 ជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិន
 មែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែន
 ជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនា
 មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេ-
 ទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា
 មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 វេទនា មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[២២] ហេតុយា ឯកវីស អារម្មណោ ឯកវីស
អវិកតេ ឯកវីស ។

[២៣] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

[២៤] នហេតុយា ឯកវីស នអារម្មណោ ឯកវីស
នវិប្បយុត្តេ ចុទ្ធស នោវិកតេ ឯកវីស ។

សហជាតវារម្យិ បច្ចយវារម្យិ និស្សយវារម្យិ
សំសង្ខវារម្យិ សម្បយុត្តវារម្យិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[២៥] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សុខាយ
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ នសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តស្ស ច នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[២៣] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២៥] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ- វេទនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែន ជាសុខ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែលមិន ប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែន
ជាសុខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែលមិនប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខ-
វេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែល
មិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជា
ទុក្ខមិនមែនជាសុខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

វិបាកត្តិកៈ នវិបាកត្តិកៈ

[២៧] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន វិចារកធម្មធម្មោ ច ន នេវិចារ-
កនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន វិចារកោ ច ន វិចារកធម្មធម្មោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[២៨] វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន វិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន វិចារ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ
បដិច្ច ន នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន វិចារកោ ច ន នេវិ-
ចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
យា វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន វិចារកោ ច ន វិចារក-
ធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[២៩] នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន នេវ-
វិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នវិចារកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី មិនមែនជាមិនមានវិបាកទាំងមិន
មែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨] ធម៌ មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិ-
បាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក
ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកក្តី
មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជា
ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជា
ប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជា
ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ
 បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ
 ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន-
 វិចាកោ ច នវិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៣០] វិចាកញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 វិចាកញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
 វិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាកញ្ច នេវ-
 ិចាកនវិចាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ននេវិចាកនវិ-
 ចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាកញ្ច នេវិ-
 ចាកនវិចាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ
 ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតីក្តី មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែន
 ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំង
 មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។

[៣០] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាកផង មិន
 មែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ជា
 វិបាកផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែន
 ជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាក
 ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី មិនមែនជាមិនមែនវិបាក
 ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាកផង
 មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា វិចាកញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ច នវិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៣១] វិចាកធម្មធម្មញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្ម-
ធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្ម-
ធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្ម-
ធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ច នេវិចាកនវិ-
ចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

[៣២] វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។ វិចាកធម្មធម្មំ
បដិច្ច នវិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
តីណិ ។ នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នេវិ-
ចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣១] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាធម៌មានវិបាក ជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិន មែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មាន វិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣២] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា វិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

បញ្ច ។ វិចាកញ្ច នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
តីណិ ។

[៣៣] ហេតុយា តេវីស អារម្មណោ ចុទ្ធស
។ បេ ។ អវិកតេ តេវីស ។

[៣៤] នហេតុយា អដ្ឋារស នអារម្មណោ បណ្ណារស ។
សហជាតវារម្បិ បច្ចយវារម្បិ និស្សយវារម្បិ
សំសដ្ឋវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ វិត្តារតព្វំ ។

[៣៥] វិចាកោ ធម្មោ នវិចាកស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ នវិចាក-
ធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ
ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ វិចាកោ ធម្មោ នវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ននេវ-
វិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ នវិចាកស្ស ច នវិចាក-
ធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។

[៣៦] វិចាកោ ធម្មោ នវិចាកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ។ វេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ។

[៣៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៣៥] ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនមានវិបាកជា ប្រក្រតី ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន ជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ផង មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៦] ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នវិចាកធម្មធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចា-
 កោ ធម្មោ ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ នវិចាកស្ស
 ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ នវិចាកធម្ម-
 ធម្មស្ស ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ ធម្មោ នវិចា-
 កស្ស ច នវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។

[៣៧] វិចាកធម្មធម្មោ នវិចាកធម្មធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកធម្មធម្មោ នវិចា-
 កស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាក-
 ធម្មធម្មោ ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកធម្មធម្មោ នវិចាកស្ស
 ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកធម្មធម្មោ នវិចាក-
 ធម្មធម្មស្ស ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកធម្មធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌
 មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិ-
 បាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិន
 មែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ជាវិបាក
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៧] ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិន
 មែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មានវិបាកជា
 ប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាមិនមែន
 ជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតីផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជា
 ប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

នវិចាកស្ស ច នវិចាកធម្មធម្មស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។

[៣៨] នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ននេវិចា-
កនវិចាកធម្មធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
។ បេ ។ ន ។

[៣៩] ហេតុយា តេរស អារម្មណោ អដ្ឋារស
អធិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សោឡស ។ បេ ។
បុរេជាតេ ន បច្ចាជាតេ នវ អាសេវនេ ន កម្មេ ចុទ្ធស
វិចាកេ បញ្ច ។ បេ ។ ឥន្ទ្រិយេ អដ្ឋារស ។ បេ ។
វិប្បយុត្តេ ធានស អវិកតេ តេវីស ។

បញ្ញាវារំ វិត្តាវេតព្វំ ។

ឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកេ

នឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកំ

[៤០] ឧចានិទ្ធុចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នឧ-
ចានិទ្ធុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៨] ធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ លេ ។ មានវារៈ ៦ ។

[៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ។ លេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ លេ ។ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។ លេ ។ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកៈ
នឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកៈ

[៤០] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧទាទិណ្ណាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុទាទិណ្ណាទានិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទាទិណ្ណាទានិយំ

ធម្មំ បដិច្ច នអនុទាទិណ្ណអនុទាទានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទាទិណ្ណាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

នឧទាទិណ្ណាទានិយោ ច នអនុទាទិណ្ណអនុទាទានិយោ

ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទាទិណ្ណាទានិយំ

ធម្មំ បដិច្ច នអនុទាទិណ្ណាទានិយោ ច នអនុទាទិណ្ណអ-

នុទាទានិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេស មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក
 ហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 ទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី
 ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤១] អនុចាទិន្ទុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
 នុចាទិន្ទុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុចាទិន្ទុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុចាទិន្ទុអនុចា-
 ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុចាទិន្ទុ-
 ចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុចាទិន្ទុចាទានិយោ ច
 នអនុចាទិន្ទុអនុចាទានិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤២] អនុចាទិន្ទុអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនុចាទិន្ទុអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនុចាទិន្ទុអនុចាទានិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នឧចាទិន្ទុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤១] ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់
 យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២] ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិន
 កាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

ហេតុប្បច្ចយា អនុចានិទ្ធុអនុចាណនិយំ ធម្មំ បដិច្ច

នអនុចានិទ្ធុចាណនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-

យា អនុចានិទ្ធុអនុចាណនិយំ ធម្មំ បដិច្ច នឧចានិទ្ធុ-

ចាណនិយោ ច នអនុចានិទ្ធុអនុចាណនិយោ ច ធម្មា

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អនុចានិទ្ធុអនុចាណនិយំ ធម្មំ

បដិច្ច នឧចានិទ្ធុចាណនិយោ ច នអនុចានិទ្ធុចាណ-

និយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៤៣] អនុចានិទ្ធុចាណនិយញ្ច អនុចានិទ្ធុ-

អនុចាណនិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នឧចានិទ្ធុ-

ចាណនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
 កាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី
 ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិនមែន
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិន
 កាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៤៣] ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
 ហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 ទានផង ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិន
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច   អនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយញ្ច

ធម្មំ   បដិច្ច   នអនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយោ   ធម្មោ   ឧប្ប-

ជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច   អនុចា-

ទិន្ទ្រអនុចាទានិយញ្ច   ធម្មំ   បដិច្ច   នឧចាទិន្ទ្រចាទានិ-

យោ   ច   នអនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយោ   ច   ធម្មោ   ឧប្ប-

ជ្ជន្តិ   ហេតុប្បច្ចយា   តីណិ   ។

[៤៤]   ឧចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច   អនុចាទិន្ទ្រចា-

ទានិយញ្ច   ធម្មំ   បដិច្ច   នឧចាទិន្ទ្រចាទានិយោ

ធម្មោ   ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ឧចាទិន្ទ្រចាទា-

និយញ្ច   អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច   ធម្មំ   បដិច្ច

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិន
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបា-
 ទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិន
 មែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២] ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
 ហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមានកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នអនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឧចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នឧចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ច នអនុចាទិន្ទ្រ-
 អនុចាទានិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

[៤៥] ហេតុយា ឯក្ខនវីស អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា ឯកាទស សហជាតេ ឯក្ខនវីស ។ បេ ។
 សហជាត . . . បច្ចយ . . . និស្សយ . . . សំសដ្ឋ
 . . . សម្បយុត្តវារម្បិ វិត្តារេតព្វំ ។

[៤៦] ឧចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ធម្មោ នឧចាទិន្ទ្រ-
 ចាទានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧ-
 ចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ធម្មោ នអនុចាទិន្ទ្រចាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកប
ដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ធម៌
ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
កិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមានកម្ម
ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។

សហជាត . . . បច្ច័យ . . . និស្សយ . . . សំសដ្ឋ . . . នឹងសម្ប-
យុត្តវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៤៦] ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមាន
កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
ហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
មែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៧] ឧទាទិណ្ណុទាទានិយោ ធម្មោ នឧទាទិណ្ណុ-
 ទាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧទាទិណ្ណុទាទានិយោ ធម្មោ នអនុទាទិណ្ណុទាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទាទិណ្ណុទាទា-
 និយោ ធម្មោ នអនុទាទិណ្ណុអនុទាទានិយស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទាទិណ្ណុទាទានិយោ
 ធម្មោ នឧទាទិណ្ណុទាទានិយស្ស ច នអនុទាទិណ្ណុអនុ-
 ទាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧទាទិណ្ណុទាទានិយោ ធម្មោ នអនុទាទិណ្ណុទាទានិយស្ស
 ច នអនុទាទិណ្ណុអនុទាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៧] ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមាន កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែន មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧ- បាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិ- លេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល មានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបា- ទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្ម ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា- ទានផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ កិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិ- លេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៤៨] អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ធម្មោ នអនុចា-
 ទិន្ទ្រចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ធម្មោ នឧចាទិន្ទ្រចាទានិ-
 យស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចា-
 ទិន្ទ្រចាទានិយោ ធម្មោ នអនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិន្ទ្រចាទា-
 និយោ ធម្មោ នឧចាទិន្ទ្រចាទានិយស្ស ច នអនុចា-
 ទិន្ទ្រអនុចាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ធម្មោ នអនុ-
 ចាទិន្ទ្រចាទានិយស្ស ច នអនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៤៨] ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក ហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែន មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា- ទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ កិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្ម ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ កិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនមាន កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិន ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៩] អនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ នអនុ-
ចាទិន្នអនុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បេ ។ បញ្ច ។

[៥០] ហេតុយា តេរស អារម្មណោ បណ្ណាវស
អធិបតិយា ឯកានស ។ បេ ។

បញ្ញាវាម្យំ វិត្តាវេតព្វំ ។

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកេ

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[៥១] សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអសង្កិ-
លិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអសង្កិលិដ្ឋ-
អសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៤៩] ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែន មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ មានវារៈ ៥ ។

[៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។ បេ ។
បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៥១] ធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់ សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែន ជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល សៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសន្តិលិង្គស-
 ន្តិលេសិកោ ច នអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ច នអសន្តិ-
 លិង្គសន្តិលេសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា បញ្ច ។

[៥២] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអសន្តិលិង្គ-
 អសន្តិលេសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អ-
 សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសន្តិលិង្គសន្តិ-
 លេសិកោ ច នអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥៣] អសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិន
មែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៥២] ធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិន
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិន
មែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិន
សៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
សៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៥៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច នអសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសន្តិលិដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ
 ច នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៥៤] សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកញ្ច អសន្តិលិដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥៥] អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកញ្ច អសន្តិលិដ្ឋ-
 អសន្តិលេសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ មេ ។
 តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល
 មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៥២] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង
 នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ផង នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[៥៦] ហេតុយា ឯក្ខន្ធវីស អារម្មណោ នវ អវិ-
តតេ ឯក្ខន្ធវីស ។ បេ ។

សហជាតវារម្បិ បច្ចុយ . . . និស្សយ . . . សំសង្ក
. . . សម្បយុត្តវារម្បិ បញ្ញាវារេន សទិសំ ។

[៥៧] ហេតុយា តេរស អារម្មណោ បណ្ណាស
អធិបតិយា បណ្ណាស អនន្តរេ សោឡស ។ បេ ។
បុរេជាតេ ន បច្ឆាជាតេ នវ អាសេវនេ អដ្ឋ កម្មេ
តេរស វិចាកេ អដ្ឋ អាហារេ តេរស ។ បេ ។
វិប្បយុត្តេ ធានស អវិតតេ នព្វីស ។

វិតក្កត្តិកេ នវិតក្កត្តិកំ

[៥៨] សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្កសវិចា-
រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ
បដិច្ច នអវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បេ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យ . . . និស្សយ . . . សំសដ្ឋ . . .

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបញ្ហាវារៈដែរ ។

[៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បេ ។ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។

វិតក្កត្តិកៈ នវិតក្កត្តិកៈ

[៥៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈទាំងប្រកបដោយវិចារៈ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសវិតក្កសវិចារោ ច នអវិតក្កអវិចារោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អវិតក្កវិចារមត្តោ ច នអវិតក្កអវិចារោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 វិតក្កសវិចារោ ច នអវិតក្កវិចារមត្តោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 វិតក្កសវិចារោ ច នអវិតក្កវិចារមត្តោ ច នអវិតក្ក-
 អវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៥៩] អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអវិ-
 តក្កវិចារមត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អវិ-
 តក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្កសវិចារោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កវិចារមត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្កអវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិង
 ប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី
 មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិន
 មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ
 មានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្ក-
 សវិចារោ ច នអវិតក្កអវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្ក-
 វិចារមត្តោ ច នអវិតក្កអវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្ក-
 សវិចារោ ច នអវិតក្កវិចារមត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិ-
 តក្កសវិចារោ ច នអវិតក្កវិចារមត្តោ ច នអវិតក្ក-
 អវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦០] អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្ក-
 អវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ មេ ។
 សត្ត ។

[៦១] សវិតក្កសវិចារោ អវិតក្កអវិចារោ ធម្មំ
 បដិច្ច នសវិតក្កសវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា សត្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំង
 មិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី
 មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ
 ទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ មានវារៈ ៧ ។

[៦១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ
 ទាំងមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦២] សរិតក្កវិចារមត្តញ្ច^(១) អរិតក្កវិចារញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នសរិតក្កសរិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦៣] សរិតក្កសរិចារញ្ច អរិតក្កវិចារមត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នសរិតក្កសរិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦៤] សរិតក្កសរិចារញ្ច អរិតក្កវិចារមត្តញ្ច
 អរិតក្កវិចារញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសរិតក្កសរិចារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦៥] ហេតុយា ឯក្កនបញ្ញាស អារម្មណោ
 ឯក្កនបញ្ញាស អរិតតេ ឯក្កនបញ្ញាស ។
 សហជាតវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ វិត្តារេតព្វំ ។

បីតិក្កិកេ នបីតិក្កិកំ

[៦៦] បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហ-
 កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បីតិសហ-
 កតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នឧ-
 បេក្ខាសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

១ អរិតក្កវិចារមត្តញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមាន វិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បីតិក្តិកៈ នបីតិក្តិកៈ

[៦៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប ដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប ដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហកតោ ច នឧ-
 បេក្ខាសហកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហកតោ ច ន-
 ឧបេក្ខាសហកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហកតោ ច ន-
 សុខសហកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហកតោ ច ន
 សុខសហកតោ ច នឧបេក្ខាសហកតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦៧] សុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខស-
 ហកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦៨] ឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបេក្ខា-
 សហកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៦៩] បីតិសហកតញ្ច សុខសហកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នបីតិសហកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៧០] ហេតុយា អដ្ឋវីស អារម្មណោ ចតុត្ថិស
 អវិកតេ អដ្ឋវីស ។

សហជាតវារម្មិ សម្មយុត្តវារម្មិ បញ្ញាវារម្មិ
 សព្វត្ថ វិត្តាវេតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្កី មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាភិ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយសុខក្កី មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាភិ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយបីតិក្កី មិនមែនប្រកបដោយសុខក្កី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
ដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយបីតិក្កី មិនមែនប្រកបដោយសុខក្កី មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាភិ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៦៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
ដោយបីតិផង ប្រកបដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុងអារម្មណប្បច្ឆ័យ
មានវារៈ ២២ ក្នុងអវិគតប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ២៨ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ ៗ បទផងចុះ ។

ទស្សនត្តិកេ នទស្សនត្តិកំ

[៧១] ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នទស្ស-
 នេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នការាយ បហាតព្វោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននេវទស្សនេន នការាយ បហាតព្វោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វំ
 ធម្មំ បដិច្ច នការាយ បហាតព្វោ ច ននេវទស្ស-
 នេន នការាយ បហាតព្វោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នទស្ស-
 នេន បហាតព្វោ ច នការាយ បហាតព្វោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧២] ការាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នការាយ
 បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧៣] នេវទស្សនេន នការាយ បហាតព្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ទស្សនត្តិកៈ នទស្សនត្តិកៈ

[៧១] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជា មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី មិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន ត្រូវលះដោយការវនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ក្តី មិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧២] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៥ ។

[៧៣] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៧៤] នទស្សនេន បហាតព្វញ្ច ទេវទស្សនេន
នការនាយ បហាតព្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នទស្សនេន ប-
ហាតព្វេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧៥] ការនាយ បហាតព្វញ្ច ទេវទស្សនេន ន-
ការនាយ បហាតព្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នទស្សនេន បហា-
តព្វេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧៦] ហេតុយា ឯក្ខនវីស អវិតតេ ឯក្ខនវីស ។
សហជាតវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ
វិត្តាវេតព្វំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេ

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកំ

[៧៧] នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៧៨] ហេតុយា ឆត្វីស អវិតតេ ឆត្វីស
វិត្តាវេតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៤] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវាណាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវាណាផង មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវាណាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១៩ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៧៧] ធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២៦ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាចយកាមិត្តិកេ នអាចយកាមិត្តិកំ

[៧៩] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នអបចយកាមី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាច-
 យកាមី ធម្មំ បដិច្ច ននេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នអបចយកាមី ច ននេវាចយកាមីនាបចយកាមី ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នអាចយកាមី ច នអបចយកាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៨០] អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នអបចយកាមី
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយកាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នអាចយកាមី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

អាចយគាមិត្តិកៈ នអាចយគាមិត្តិកៈ

[៧៧] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់
 នូវការសន្សំកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
 សន្សំកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំ
 កពូនឡើងក្តី មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើងទាំងមិនមែន
 ជាមិនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការ
 សន្សំកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ដល់នូវការសន្សំកពូនឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង
 ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៨០] ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ននេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយកាមី
 ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ច ននេវាចយកាមិណាប-
 ចយកាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយ-
 កាមី ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ច នអបចយកាមី
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៨១] នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នអាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវា-
 ចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នអបចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវាចយកាមិណាបច-
 យកាមី ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ច ននេវាចយ-
 កាមិណាបចយកាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង ទាំងមិនមែនជាមិន
ដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ
កំពុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់
នូវការសន្សំកំពុងឡើងក្តី មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង
ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
ដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកំ
ពុងឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៨១] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្សំកំពុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
មិនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការ
សន្សំកំពុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើងក្តី
មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវ
ការសន្សំកំពុងឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកំ
ពុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកំពុងឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨២] អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបច-
 យកាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអបចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបច-
 យកាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ច នអបច-
 យកាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨៣] អបចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អបចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបច-
 យកាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអបចយកាមី ធម្មោ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨២] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង
ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូន
ឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងក្តី មិនមែន
ជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សឹ
កពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងទាំងមិនមែនជាមិន
ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៨៣] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូន
ឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវ
ការសន្សឹកពូនឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយកាមិញ្ច នេវាចយ-
កាមិណាបចយកាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអាចយកាមី ច
នអបចយកាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

[៨៤] ហេតុយា ឯក្កនវីស សព្វត្ថ វិត្តាហេ ។

សេក្ខត្តិកេ នសេក្ខត្តិកំ

[៨៥] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអសេក្ខោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
នេវសេក្ខោនាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអសេក្ខោ ច ននេវសេក្ខោ-
នាសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច នសេក្ខោ ច នអសេក្ខោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូន
ឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង
ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ ៗ បទ ។

សេក្ខត្តិកៈ នសេក្ខត្តិកៈ

[៨៥] ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី មិនមែន
ជាមិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែន
ជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៦] អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអសេក្ខោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នសេក្ខោ ច
 ននេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នសេក្ខោ ច ន-
 អសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៨៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអសេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សេក្ខោ ច នអសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨៨] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នសេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអសេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៦] ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន ជាមិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ ក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៨៧] ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា សេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជា អសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែន ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨] ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈផង មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈផង មិនមែន ជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
សេក្ខោ ច នសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨៩] អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នសេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអ-
សេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខញ្ច
នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសេក្ខោ ច ន-
អសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៩០] ហេតុយា ឯក្កនវីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

បរិក្ខត្តិកេ នបរិក្ខត្តិកំ

[៩១] បរិក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិក្ខោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នម-
ហក្កតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិក្ខំ ធម្មំ
បដិច្ច នអប្បមាលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
សេក្ខៈផង មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៩] ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ
ផង មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈ
ផង មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអសេក្ខៈផង មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៩ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ ៗ បទ ។

បរិត្តត្តិកៈ នបរិត្តត្តិកៈ

[៩១] ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិត្តោ ច នអប្បមាលោកា ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នមហាក្កតោ ច នអប្បមាលោកា ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧២] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច នមហាក្កតោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 បរិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអប្បមាលោកា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិត្តោ ច នអប្បមាលោកា ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នមហាក្កតោ ច នអប្បមាលោកា ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧៣] អប្បមាលោកំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បមាលោកា
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលោកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នបរិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្ប-
 មាលោកំ ធម្មំ បដិច្ច នមហាក្កតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចធ្មារក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចធ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចធ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩២] ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមាន
សភាពតូចធ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនមានសភាពតូចធ្មារក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩៣] ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចធ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានប្រមាណ
មិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវ
សភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ឆយា អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច នមហក្កតោ
 ច នអប្បមាលោកា ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា
 អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិត្តោ ច នមហក្កតោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា បញ្ច ។

[៩៤] បរិត្តោ អប្បមាលោកា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 មហក្កតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា បរិត្តោ
 អប្បមាលោកា ធម្មំ បដិច្ច នអប្បមាលោកា ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា បរិត្តោ អប្បមាលោកា ធម្មំ
 បដិច្ច នមហក្កតោ ច នអប្បមាលោកា ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា តីណិ ។

[៩៥] បរិត្តោ មហក្កតោ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 បរិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា បរិត្តោ
 មហក្កតោ ធម្មំ បដិច្ច នមហក្កតោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា បរិត្តោ មហក្កតោ ធម្មំ
 បដិច្ច នអប្បមាលោកា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចត្រូវក្តី មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៤២] ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង មានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង មានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង មានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៣] ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដានំ

បរិត្តញ មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច នបរិត្តោ ច នអប្ប-
មាលោក ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តញ
មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច នមហាក្កតោ ច នអប្បមា-
លោក ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៩៦] ហេតុយា តេរីស អារម្មណោ ចុទ្ធស ។ បេ ។
សព្វត្ថ វិត្តាវេតព្វំ ។

បរិត្តារម្មណត្តិកេ នបរិត្តារម្មណត្តិកំ

[៩៧] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិត្តារម្មណោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៨] ហេតុយា ឯក្កនរីស ។ បេ ។ អរិកតេ
ឯក្កនរីស ។

ហីនត្តិកេ នហីនត្តិកំ

[៩៩] ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នហីនោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកត្តិកសទិសំ ។

[១០០] ហេតុយា ឯក្កនរីស ។ បេ ។ អរិកតេ
ឯក្កនរីស ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចត្រូវក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិន មែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចត្រូវផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ ៗ បទផងចុះ ។

បរិក្ការម្មណត្តិកៈ នបរិក្ការម្មណត្តិកៈ

[៩៧] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគត- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។

ហីនត្តិកៈ នហីនត្តិកៈ

[៩៩] ធម៌ មិនមែនថោកទាប អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោក- ទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេ- សិកត្តិកៈដែរ ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគត- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

មិច្ឆត្តត្តិកេ នមិច្ឆត្តត្តិកំ

[១០១] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្តនិយ-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ច-
 យា មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សម្មត្តនិយតោ ច នអនិយតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហោតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្តនិ-
 យតោ ច នសម្មត្តនិយតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហោ-
 តុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[១០២] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នសម្មត្តនិ-
 យតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នមិច្ឆត្តនិយតោ ច នអនិយតោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

មិច្ឆត្តត្តិកៈ នមិច្ឆត្តត្តិកៈ

[១០១] ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាព
ខុសនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមាន
សភាពមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀងក្តី
មិនមែនមិនទៀងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង
ក្តី មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាព
ខុសនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១០២] ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀង អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានសភាពត្រូវនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មានស-
ភាពត្រូវនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
មិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនិងទៀង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀងក្តី មិនមែន
មានសភាពមិនទៀងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនិងទៀង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
នមិច្ឆត្តនិយតោ ច នសម្មត្តនិយតោ ច ធម្មា

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[១០៣] អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្តនិយតោ

ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១០៤] មិច្ឆត្តនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច

នមិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

[១០៥] សម្មត្តនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច

ន មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

[១០៦] ហេតុយា ឯក្ខនវីស ។ បេ ។ សព្វត្ត

វិត្តាវេតព្វំ ។

មគ្គារម្មណត្តិកេ នមគ្គារម្មណត្តិកំ

[១០៧] មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នមគ្គា-

រម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ
ធម្មំ បដិច្ច នមគ្គហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិង ទៀងក្តី មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន សភាពត្រូវនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១០៣] ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង អាស្រ័យ នូវ ធម៌ មានសភាពមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។

[១០៤] ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង អាស្រ័យ នូវ ធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀងផង មានសភាពមិនទៀងផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥] ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង អាស្រ័យ នូវ ធម៌ មានសភាពត្រូវនិងទៀងផង មានសភាពមិនទៀងផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ ៗ បទផងចុះ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ នមគ្គារម្មណត្តិកៈ

[១០៧] ធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន មានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នមក្កាធិបតិ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 នមក្ការម្មណោ ច នមក្កាធិបតិ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នមក្កហេតុ-
 កោ ច នមក្កាធិបតិ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន មក្ការម្មណោ ច ន មក្កហេ-
 តុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា មក្ការម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន មក្ការម្មណោ ច ន មក្កហេតុកោ ច
 នមក្កាធិបតិ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[១០៨] ហេតុយា បញ្ចត្តិស អវិភតេ បញ្ចត្តិស
 សព្វត្ត វិត្តារេតព្វំ ។

ឧប្បន្នតិកេ នឧប្បន្នតិកំ

[១០៩] ឧប្បន្នោ ធម្មា ន អនុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ ។ បេ ។

[១១១] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មា នអតីតស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 មានមគ្គជាហេតុក្តី មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនមានមគ្គជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនមានមគ្គជាហេតុក្តី មិនមែនមានមគ្គជាអធិ-
 បតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣៥ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ ៗ បទផងចុះ ។

ឧប្បន្នតិកៈ នឧប្បន្នតិកៈ

[១០៩] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 មែនជាមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។ បេ ។

[១១១] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអតីត
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១១២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ ។ បេ ។

អតីតារម្មណត្តិកេ នអតីតារម្មណត្តិកំ

[១១៣] អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អតីតារម្ម-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នបច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អតីតារម្មណោ ច ន បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អនាគតារម្មណោ ច ន បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អតីតារម្មណោ ច ន អនាគតារម្មណោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អតីតារម្មណោ ច ន អនាគតារម្មណោ ច
 ន បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 សត្ត ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។ បេ ។

អតីតារម្មណត្តិកៈ នអតីតារម្មណត្តិកៈ

[១១៣] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជា
អតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីតក្តី មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្នក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគតក្តី
មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្នក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជា
អតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាអតីតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគតក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
អារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
មានអារម្មណ៍ជាអតីតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគតក្តី មិនមែន
មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្នក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១១៤] ហេតុយា ឯក្ខនវីស ។ បេ ។ អវិកតេ
ឯក្ខនវីស ។

អជ្ឈត្តិកំ នអជ្ឈត្តិកំ

[១១៥] អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នពហិទ្ធា ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ន-
អជ្ឈត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៦] ហេតុយា ទ្វេ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកំ នអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកំ

[១១៧] អជ្ឈត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈត្តា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។

[១១៨] ហេតុយា ឆ ។ បេ ។

សនិទស្សនត្តិកំ នសនិទស្សនត្តិកំ

[១១៩] អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។

អជ្ឈត្តត្តិកៈ នអជ្ឈត្តត្តិកៈ

[១១៥] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាង
ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង
អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ ៗ បទ ។

អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ នអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

[១១៧] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌
មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។

សនិទស្សនត្តិកៈ នសនិទស្សនត្តិកៈ

[១១៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនស-
 ប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[១២០] អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំង
 មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំង
 មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១២០] ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិន
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១២១] អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សន-
អប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[១២២] ហេតុយា អដ្ឋាវស អារម្មណោ តីណិ
អវិភតេ អដ្ឋាវស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

សហជាតវារម្បិ សម្មយុត្តវារម្បិ វិត្តារេតព្វំ ។

[១២៣] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ នអនិ-
ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ នសនិទស្សន-
សប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិ-
ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ នអនិទស្សនសប្បដិយស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយោ
ធម្មោ នសនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច នអនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១២១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ផង មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ ៗ បទ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១២៣] ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ
ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនប្រកប
ដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ
ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយ
ការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិឃោ ធម្មោ នអនិទស្សនសប្បដិ-
 យស្ស ច នអនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិឃោ ធម្មោ
 នសនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្បដិ-
 យស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។

[១២៤] សនិទស្សនសប្បដិឃោ ធម្មោ នស-
 និទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ ។ បេ ។

[១២៥] ហេតុយា ន អារម្មណោ នវ ។
 បញ្ញាវាវំ វិត្តាវេតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ
ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនប្រកបដោយការ
ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ។

[១២៤] ធម៌ ប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុកេ នហោតុទុកំ

[១២៦] ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ បដិសន្ធិ ។ ហោតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ ច ន នហោតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហោតុប្បច្ចយា ។ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ន ហោតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហោតុ ច ន នហោតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា ។ ហោតុញា នហោតុញា ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុញា ន ហោតុញា
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 ហោតុញា ន ហោតុញា ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ ច ន ន-
 ហោតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកៈ នហេតុទុកៈ

[១២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្ត-សមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ គឺ បដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុផង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុផង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

[១២៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគតេ
នវ ។

សហជាតវារម្មិ សម្បយុត្តវារម្មិ បដិច្ចវាសទិសំ ។

[១២៨] ហេតុយា ធម្មោ នហេតុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១២៩] ហេតុ ធម្មោ ន ហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយេ តីណិ ។ នហេតុ ធម្មោ
ន នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។ ហេតុ ច នហេតុ ច ធម្មោ ន ហេតុស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១៣០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អវិគតេ នវ ។

បញ្ញាវារម្មិ ឯវំ វិត្តាវេតព្វំ ។

សហោតុកិទុកេ នសហោតុកិទុកំ

[១៣១] សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន សហោតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សហោតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច ន អហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន សហោតុកោ ច

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[១២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១២៨] ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៩] ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

សហោតុកិទុកៈ នសហោតុកិទុកៈ

[១៣១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត ទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

នអហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។
អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នសហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នសហេតុកោ ច នអហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ សហេតុកញ្ច អហេតុកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នសហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សហេតុកញ្ច អហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកញ្ច
អហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសហេតុកោ ច នអ-
ហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៣២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ឆ អវិគតេ នវ ។

សហជាតវារម្មិ បញ្ញាវារម្មិ វិត្តារេតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហោតុសម្បយុត្តទុកេ នហោតុសម្បយុត្តទុកំ

[១៣៣] ហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុសម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា ហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុ-
សម្បយុត្តោ ច ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
ហោតុប្បច្ចយា ។ ហោតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោ-
តុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុ-
វិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហោតុសម្បយុត្តោ ច ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហោតុប្បច្ចយា ។ ហោតុសម្បយុត្តញ្ច ហោ-
តុវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុសម្បយុត្តញ្ច ហោតុវិប្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុសម្បយុត្តញ្ច ហោតុវិប្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុសម្បយុត្តោ ច ន ហោ-
តុវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១៣៤] ហោតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ នហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[១៣៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ប្រកបដោយហេតុផង ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
 ដោយហេតុផង ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុផង ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

សហជាតវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ វិត្តាវេតព្វំ ។

ហោតុសហោតុកិទុកេ និហោតុសហោតុកិទុកំ

[១៣៥] ហោតុញ្ជោវ សហោតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នហោតុចេវ នអហោតុកោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ហោតុញ្ជោវ សហោតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អហោតុកោចេវ ន នហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា ហោតុញ្ជោវ សហោតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន ហោតុចេវ ន អហោតុកោច ន អហោតុកោចេវ ន ន-
ហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។ សហោ-
តុកញ្ជោវ ន ច ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហោតុកោចេវ
ន នហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា សហោ-
តុកញ្ជោវ ន ច ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុចេវ ន-
អហោតុកោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ស-
ហោតុកញ្ជោវ ន ចហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុចេវ ន-
អហោតុកោច ន អហោតុកោចេវ ន នហោតុច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។ ហោតុញ្ជោវ សហោតុកញ្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុសហេតុកិទុក្ខៈ នហេតុសហេតុកិទុក្ខៈ

[១៣៥] ធម៌ មិនមែនហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

សហេតុកញ្ជាវ ន ច ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុចេវ
 នអហេតុកោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ហេតុញ្ជាវ សហេតុកញ្ជា សហេតុកញ្ជាវ ន ចហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុកោចេវ ន នហេតុច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុញ្ជាវ សហេតុកញ្ជា ស-
 ហេតុកញ្ជាវ នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុចេវ ន-
 អហេតុកោច នអហេតុកោចេវ ន នហេតុច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៣៦] ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ វិត្តាវេតព្វំ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកើ

នហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកំ

[១៣៧] ហេតុញ្ជាវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ជា ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុចេវ នហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុញ្ជាវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ជា
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន នហេតុច ធម្មោ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិន
 មែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[១៣៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមយុត្តនីយយុដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុញ្ជោវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុចេវ នហេតុវិប្បយុត្តោច នហេតុ-
 វិប្បយុត្តោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ ហេតុសម្បយុត្តញ្ជោវ នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ហេតុសម្បយុត្តញ្ជោវ នចហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុចេវ នហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ហេតុសម្បយុត្តញ្ជោវ នចហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុចេវ នហេតុវិប្បយុត្តោច នហេតុវិប្ប-
 យុត្តោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 ហេតុញ្ជោវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច ហេតុសម្បយុត្តញ្ជោវ ន-
 ចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុញ្ជោវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុញ្ជោវ ហេតុសម្ប-
 យុត្តញ្ច ហេតុសម្បយុត្តញ្ជោវ នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ហេតុញ្ជោវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច ហេតុ-
 សម្បយុត្តញ្ជោវ នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុចេវ ន-
 ហេតុវិប្បយុត្តោច នហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន នហេតុច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ
 ទាំងមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ ទាំងមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែន
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាក
 ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំង
 ប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយ
 ហេតុ ទាំងមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

[១៣៨] ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ វិត្តារេតព្វំ ។

នហោតុសហោតុកទុកេ នហោតុនសហោតុកទុកំ

[១៣៩] នហេតុំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤០] ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ វិត្តារេតព្វំ ។

[១៤១] សប្បច្ចយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អប្បច្ចយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤២] ហេតុយា ឯកំ ។

សប្បច្ចយទុកេ នសប្បច្ចយទុកំ

[១៤៣] សប្បច្ចយោ ធម្មោ នអប្បច្ចយស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បច្ចយោ
ធម្មោ នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បេ ។

សដ្ឋិតំ សប្បច្ចយសទិសំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

នហេតុសហេតុកុក្កិកៈ នហេតុនសហេតុកុក្កិកៈ

[១៣៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១៤១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បច្ច័យទុក្កិកៈ នសប្បច្ច័យទុក្កិកៈ

[១៤៣] ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមាន
បច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណ-
ប្បច្ច័យ ។ បេ ។ សង្កតធម៌ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនទុកេ នសនិទស្សនទុកំ

[១៤៤] អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្ស-
នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សនិទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនោ ច ន-
អនិទស្សនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៥] ហេតុយា តីណិ សព្វត្ថ តីណិ ។

សប្បដិយទុកេ នសប្បដិយទុកំ

[១៤៦] សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នសប្បដិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សប្បដិ-
យំ ធម្មំ បដិច្ច នសប្បដិយោ ច នអប្បដិយោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បដិយំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនទុក្ខៈ នសនិទស្សនទុក្ខៈ

[១៤៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ។

សប្បដិយទុក្ខៈ នសប្បដិយទុក្ខៈ

[១៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ធម្មំ បដិច្ច នសប្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច នសប្បដិឃោ ច
 នអប្បដិឃោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 សប្បដិឃញ្ច អប្បដិឃញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសប្បដិឃោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សប្បដិឃញ្ច អប្បដិ-
 ឃញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអប្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សប្បដិឃញ្ច អប្បដិឃញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នសប្បដិឃោ ច នអប្បដិឃោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៧] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

រូបីទុកេ នរូបីទុកំ

[១៤៨] រូបី ធម្មំ បដិច្ច នរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៩] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ផង មិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់ ៗ បទ ។

រូបីទុកៈ នូវរូបីទុកៈ

[១៤៨] ធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មានរូប ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

លោកិយទុកេ នលោកិយទុកំ

[១៥០] លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកុត្តរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ លោកុត្តរំ
 ធម្មំ បដិច្ច នលោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកុត្តរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 លោកិយោ ច នលោកុត្តរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នលោកុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥១] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ បញ្ច ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកេ នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកំ

[១៥២] កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកេន-
 ចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

លោកិយទុក្ខៈ នលោកិយទុក្ខៈ

[១៥០] ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
លោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
លោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាលោ-
កិយក្តី មិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកិយផង ជាលោកុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខៈ នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខៈ

[១៥២] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណា
នីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
ដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹង
ច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

កេនចិនិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកេនចិនិញ្ញេយ្យោ ច
 ន កេនចិនិញ្ញេយ្យោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ។ កេនចិនិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកេនចិន-
 និញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៥៣] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

អាសវំទុកេ នោអាសវំទុកំ

[១៥៤] អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ននោ-
 អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច នោអាសវោ ច ននោអាសវោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ននោ-
 អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោអាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច នោ អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ ដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី មិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ ដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

អាសវទុកៈ នោអាសវទុកៈ

[១៥៤] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវោ ច ននោអាសវោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អាសវញ្ច នោ-
 អាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោ អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាសវញ្ច នោអាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ននោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាស-
 វញ្ច នោអាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវោ ច ន-
 នោអាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥៥] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

សាសវំទុក្កេ និសាសវំទុក្កំ

[១៥៦] សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អនាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈផង មិនមែនជាអាសវៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអា-
 សវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈផង មិនមែនជាអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជា
 មិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈផង មិនមែនជាអាសវៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

សាសវទុក្ខិកៈ នសាសវទុក្ខិកៈ

[១៥៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសាសវោ
 ច នអនាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 សាសវេព្វា អនាសវេព្វា ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥៧] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តាហោ ។

អាសវេសម្បយុត្តទុកេ នអាសវេសម្បយុត្តទុកំ

[១៥៨] អាសវេសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអាស-
 វេសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាស-
 វេសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវេសម្បយុត្តោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវេសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវេសម្បយុត្តោ ច នអាសវេសម្បយុត្តោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អាសវេសម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអាសវេសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាសវេសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអា-
 សវេសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អាសវេសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវេសម្បយុត្តោ ច

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈផង មិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ មានសេចក្តីពិស្តារគ្រប់ ៗ បទ ។

អាសវៈសម្បយុត្តិទុកៈ នអាសវៈសម្បយុត្តិទុកៈ

[១៥៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមយុត្តនីយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវីប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 អាសវសម្បយុត្តញ្ច អាសវីប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អាសវសម្បយុត្តញ្ច អាសវីប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវីប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អាសវសម្បយុត្តញ្ច អាសវីប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវសម្បយុត្តោ ច នអាសវីប្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥៩] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

អាសវវិសាសវិទុកេ និអាសវវិសាសវិទុកំ

[១៦០] អាសវញ្ជោវ សាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវោចេវ នអនាសវោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាសវញ្ជោវ សាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អាសវញ្ជោវ សាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវោចេវ នអនាសវោច នអនាសវោចេវ ន-
 នោចអាសវោ^(១) ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

១ ន នោចអាសវោ ចាតិ ភវិត្តំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
 អាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
 អាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៧ ។

អាសវំសាសវំទុក្កិៈ នអាសវំសាសវំទុក្កិៈ

[១៦០] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំង
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

សាសវញ្ជោ ឆោតអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ-
ចេវ នឆោតអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អាសវញ្ជោ សាសវញ្ជោ សាសវញ្ជោ ឆោ-
តអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោចេវ នអនាសវោច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៦១] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

អាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុកេ
នអាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុកំ

[១៦២] អាសវញ្ជោ អាសវសម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នអាសវោចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវសម្បយុត្ត-
ញ្ជោ ឆោតអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវិប្បយុត្តោចេវ
នឆោតអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អាសវញ្ជោ អាសវសម្បយុត្តញ្ច អាសវិប្ប-
យុត្តញ្ជោ ឆោតអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោចេវ ន-
អាសវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែនជា
អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

អាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តិទុកៈ

នអាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តិទុកៈ

[១៦២] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិន
មែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១៦៣] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

អាសវីប្បយុត្តសាសវទុកេ

អាសវីប្បយុត្តនសាសវទុកំ

[១៦៤] អាសវីប្បយុត្តំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
អាសវីប្បយុត្តោ នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អាសវីប្បយុត្តំ អនាសវំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវីប្បយុត្តំ សាសវញ្ច
អាសវីប្បយុត្តំ អនាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្ប-
យុត្តោ នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។

[១៦៥] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

ឆគោច្ឆកទុកេ ឆគោច្ឆកទុកំ

[១៦៦] សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច លោសញ្ញា-
ជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្លំ ធម្មំ
បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

អាសវីប្បយុត្តិសាសវទុកៈ

អាសវីប្បយុត្តិនិសាសវទុកៈ

[១៦៤] ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ប្រាសចាក អាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាស ចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ផង ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

ឆគោច្ឆកិទុកៈ ឆគោច្ឆកិទុកៈ

[១៦៦] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន ជាគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ឱយំ ធម្មំ បដិច្ច នោឱយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា យោកំ ធម្មំ បដិច្ច នោយោកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរ-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសំ ធម្មំ
បដិច្ច នោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា អាសវកោច្ឆកសទិសំ ។

មហាន្តរទុកេ មហាន្តរទុកំ

[១៦៧] សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសារម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អនារម្មណំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សារម្មណញ្ច អនារម្មណញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នសារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៦៨] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

[១៦៩] ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ននោចិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាឱយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឱយៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាយោគៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
យោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាបរាមាសៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានសេចក្តីដូចអាសវគោច្ចកៈដែរ ។

មហាន្តរទុកៈ មហាន្តរទុកៈ

[១៦៧] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិនមានអារម្មណ៍ផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

[១៦៩] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន-
មែនចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[១៧០] ហេតុយា បញ្ច អវិកតេ បញ្ច សព្វត្ថ
វិត្តាហេ ។

[១៧១] ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ ចិត្តសំសជ្ជំ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តសំសជ្ជោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ
បដិច្ច នចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តសហក្ខ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច
នចិត្តានុបរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តសំសជ្ជសមុ-
ដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសំ-
សជ្ជសមុដ្ឋានសហកំ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តសំសជ្ជស-
មុដ្ឋានសហក្ខ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្ត-
សំសជ្ជសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តសំសជ្ជ-
សមុដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

[១៧១] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
ចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រ-
កបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ តាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនកើតជា
មួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
ច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

អជ្ឈត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈត្តិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច នពាហិរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ឧទាទា ធម្មំ បដិច្ច
នឧទាទា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោឧទាទា
ធម្មំ បដិច្ច ននោឧទាទា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១៧២] ឧទាទិន្នំ ធម្មំ បដិច្ច នឧទាទិន្នោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អនុទាទិន្នំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនុទាទិន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៣] ហេតុយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

ទ្វិគោច្ឆកទុកេ ទ្វិគោច្ឆកទុកំ

[១៧៤] ឧទាទានំ ធម្មំ បដិច្ច នោឧទាទានោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។ កិលេសំ ធម្មំ
បដិច្ច នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាខាងក្នុង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
តណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេស មិនកាន់យកហើយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេស មិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

ទិគោច្ឆកទុកៈ ទិគោច្ឆកទុកៈ

[១៧៤] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌
មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកិលេស ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេនបហាតព្វទុកេ

នទស្សនេនបហាតព្វទុកំ

[១៧៥] នស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នននស្សនេន បហា-
 តព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច ននស្សនេន បហាតព្វោ ច
 នននស្សនេន បហាតព្វោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន នស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឯកំ ។ នស្សនេន បហាតព្វោ ននស្ស-
 នេន បហាតព្វោ ធម្មំ បដិច្ច ននស្សនេន បហាតព្វោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១៧៦] ហេតុយា បញ្ច អវិតតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខៈ

នទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខៈ

[១៧៥] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ដែលមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង ដែលមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ភាវនាយបហាតព្វទុកើ

នភាវនាយបហាតព្វទុកំ

[១៧៧] ភាវនាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នកា-
វនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ភាវនាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច ននកាវនាយ បហា-
តព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៨] ហេតុយា បញ្ច អវិតតេ បញ្ច ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកើ

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកំ

[១៧៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ន នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៨០] ហេតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ភាវនាយបហាតព្វទុកៈ

នភាវនាយបហាតព្វទុកៈ

[១៧៧] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល ត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហោតុកៈទុកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វហោតុកៈទុកៈ

[១៧៩] ធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុដែលត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ភាវនាយបហាតព្វហេតុកំ ទុកំ
នភាវនាយបហាតព្វហេតុកំ ទុកំ

[១៨១] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៨២] ហេតុយា នវ ។

សវិតក្កំ ទុកំ នសវិតក្កំ ទុកំ

[១៨៣] សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្កោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អវិតក្កំ
ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១៨៤] ហេតុយា នវ ។

សវិចារទុកំ នសវិចារទុកំ

[១៨៥] សវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិចារោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អវិចារំ ធម្មំ
បដិច្ច នអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ភាវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កៈ

នភាវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កៈ

[១៨១] ធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សវិតក្កុកុក្កេ នសវិតក្កុកុក្កៈ

[១៨៣] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កុក្កៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កុក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កុក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានវិតក្កុក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សវិចារទុក្កេ នសវិចារទុក្កៈ

[១៨៥] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

[១៨៦] ហេតុយា នវ ។

សប្បីតិកទុកេ នសប្បីតិកទុកំ

[១៨៧] សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសប្បីតិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អប្បីតិកំ ធម្មំ
បដិច្ច នអប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៨៨] ហេតុយា នវ ។

បីតិសហគតទុកេ នបីតិសហគតទុកំ

[១៨៩] បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហគ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នបីតិ-
សហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នបីតិសហគតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៩០] ហេតុយា នវ ។

សុខសហគតទុកេ នសុខសហគតទុកំ

[១៩១] សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហ-
គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នសុខសហគតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៩២] ហេតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[១៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សប្បីតិកទុកៈ នសប្បីតិកទុកៈ

[១៨៧] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បីតិសហគតទុកៈ នបីតិសហគតទុកៈ

[១៨៩] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សុខសហគតទុកៈ នសុខសហគតទុកៈ

[១៩១] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧបេក្ខាសហគតទុកេ នឧបេក្ខាសហគតទុកំ

[១៩៣] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នឧ-
បេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នឧ-
បេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៩៤] ហេតុយា នវ ។

កាមាវចរទុកេ នកាមាវចរទុកំ

[១៩៥] កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នកាមា-
វចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៩៦] ហេតុយា នវ ។

ន្រ្ទចារទុកេ នន្រ្ទចារទុកំ

[១៩៧] ន្រ្ទចារទុកំ ធម្មំ បដិច្ច នន្រ្ទចារទុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នន្រ្ទចារទុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ន នន្រ្ទចារទុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៩៨] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ នឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

[១៩៣] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កាមាវចរទុក្ខៈ នកាមាវចរទុក្ខៈ

[១៩៥] ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា កាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

រូបាវចរទុក្ខៈ នរូបាវចរទុក្ខៈ

[១៩៧] ធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា រូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

អរូបាវចរទុកេ នអរូបាវចរទុកំ

[១៩៩] អរូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នអរូបាវ-
ចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន នអរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០០] ហេតុយា បញ្ច ។

បរិយាបន្នទុកេ នបរិយាបន្នទុកំ

[២០១] បរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិយាបន្នោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អបរិយាបន្នំ ធម្មំ
បដិច្ច នអបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
អបរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អបរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិយា-
បន្នោ ច នអបរិយាបន្នោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។ បរិយាបន្នញ្ច អបរិយាបន្នញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នអបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០២] ហេតុយា បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

អរូបាវចរទុកៈ នអរូបាវចរទុកៈ

[១៩៩] ធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បរិយាបន្នទុកៈ នបរិយាបន្នទុកៈ

[២០១] ធម៌ ដែលមិនមែនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែល
មិនមែនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុង
វដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនរាប់បញ្ចូល
ក្នុងវដ្តៈក្តី មិនមែនជាមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនរាប់
បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈផង
មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

និយ្យានិកទុកេ ននិយ្យានិកទុកំ

[២០៣] និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន និយ្យានិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អនិយ្យា-
និកំ ធម្មំ បដិច្ច ន និយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០៤] ហេតុយា បញ្ច ។

និយតទុកេ ននិយតទុកំ

[២០៥] និយតំ ធម្មំ បដិច្ច ននិយតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
ននិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០៦] ហេតុយា បញ្ច ។

សឧត្តរទុកេ នសឧត្តរទុកំ

[២០៧] សឧត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុត្តរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុត្តរំ ធម្មំ
បដិច្ច នសឧត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និយ្យានិកទុក្ខៈ ននិយ្យានិកទុក្ខៈ

[២០៣] ធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ជាគ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនជាគ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បច្ច័យ ។

[២០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

និយតទុក្ខៈ ននិយតទុក្ខៈ

[២០៥] ធម៌ មិនមែនជាទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ទៀង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សឧត្តរទុក្ខៈ នសឧត្តរទុក្ខៈ

[២០៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន) អា- ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នសឧត្តរោ ច នអនុត្តរោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សឧត្តរញ្ច អនុត្ត-
រញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០៨] ហេតុយា បញ្ច ។

សវណទុកេ និសវណទុកំ

[២០៩] សវណំ ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវណំ ធម្មំ បដិច្ច នអវ-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវណំ ធម្មំ
បដិច្ច នសវណោ ច នអវណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ អវណំ ធម្មំ បដិច្ច នអវណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សវណញ្ច អវ-
ណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[២១០] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិកតេ
បញ្ច ។

[២១១] សវណំ ធម្មំ បដិច្ច នអវណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈក្តី មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយឧត្តរៈផង
មិនមានឧត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សរណទុក្ខៈ នសរណទុក្ខៈ

[២០៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈក្តី
មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ
ផង មិនមានរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[២០២] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណិ
នោវិតតេ តីណិ ។

សហជាតវារម្មិ បច្ចយវារម្មិ និស្សយវារម្មិ
សំសង្កវារម្មិ សម្បយុត្តវារម្មិ បដិច្ចវារស-
ទិសំ វិត្តារតព្វំ ។

[២០៣] សរណោ ធម្មោ នសរណាស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សរណោ ធម្មោ នអរ-
ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សរណោ
ធម្មោ នសរណាស្ស ច នអរណាស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មោ នសរ-
ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៤] សរណោ ធម្មោ នសរណាស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សរណោ ធម្មោ នអរ-
ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

[២០៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ
អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ អវិតតេ បញ្ច ។

[២០៦] សរណោ ធម្មោ នសរណាស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២១២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ្ញាំងសហជាតវារៈផង បច្ច័យវារៈផង និស្សយវារៈផង សំសង្កវារៈផង សម្បយុត្តវារៈផង ឲ្យពិស្តារ ដូចបដិច្ចវារៈផងចុះ ។

[២១៣] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន ប្រកបដោយរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈផង មិនមែនជាមិនមានរណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៤] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន ប្រកបដោយរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[២១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២១៦] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន ប្រកបដោយរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . .

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . កម្មប្បច្ចយេន

បច្ចយោ ។

[២១៧] សរណោ ធម្មោ នអរណស្ស ធម្មស្ស

អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . សហជាតប្បច្ចយេន

បច្ចយោ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មេ ។

[២១៨] នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត

នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត លោកិកតេ ចត្តារិ ។

[២១៩] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

[២២០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញារាវំ ឯវំ វិត្តារតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២១៧] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ លេ ។

[២១៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២១៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុកកុសលត្តិកេ នហោតុទុកនកុសលត្តិកំ

[២២១] ហោតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា នហោតុំ
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុំ កុសលញ្ច នហោតុំ
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានមេវ
 អារម្មណំ នត្តិ ។

[២២២] ហោតុយា តីណិ អធិបតិយា តីណិ
 អវិតតេ តីណិ ។

សហជាតវារម្បិ និស្សយវារម្បិ បដិច្ចវាសទិសំ ។

[២២៣] ហោតុ កុសលោ ធម្មោ នហោតុស្ស
 នកុសលស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៤] ហោតុ កុសលោ ធម្មោ នហោតុស្ស
 នកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ នហោតុ កុសលោ ធម្មោ ន នហោតុស្ស
 នកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ នហេតុទុកនកុសលត្តិកៈ

[២២១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល
 ផង មិនមែនជាហេតុ ជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អារម្មណ៍ មិនមានចិត្តជាសមុដ្ឋានទេ ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២២៣] ធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៤] ធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

តីណិ ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ
ច ធម្មា នហេតុស្ស នកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២២៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អវិភតេ តីណិ ។

បញ្ញាវារម្មិ វិត្តាវេតព្វំ ។

[២២៦] ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នអកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ អកុស-
លញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២២៧] ហេតុយា តីណិ អធិបតិយា តីណិ
អវិភតេ តីណិ ។

សហជាតវារម្មិ និស្សយវារម្មិ បដិច្ចវាសទិសំ ។

[២២៨] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស
នអកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អនុលោមប្បច្ច័យនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាកុសលក្តី មិនមែនជាហេតុ ជា
កុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ឯបញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[២២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាហេតុមិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាអកុសល
ផង មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
សហជាតវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២២៨] ធម៌ ជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[២២៩] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស
 នអកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ តីណិ ។ នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ន ន-
 ហេតុស្ស នអកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។ ហេតុ អកុសលោ ច ន-
 ហេតុ អកុសលោ ច ធម្មោ នហេតុស្ស នអកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៣០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា ឯកំ អវិតតេ តីណិ ។

[២៣១] នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហេតុ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

[២៣២] ហេតុយា តីណិ អធិបតិយា តីណិ
 អវិតតេ តីណិ ។

និស្សយវារម្មិ បញ្ញាវារម្មិ វិត្តាវេតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២២៧] ធម៌ ជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាអកុសលក្តី មិនមែនជាហេតុ ជាអកុ-
 សលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[២៣១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និស្សយវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហោតុទុកវេទនាត្តិកេ នហោតុទុកវេទនាត្តិកំ

[២៣៣] ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហោតុ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ
អរិកតេ តីណិ ។

សហជាតវារម្មិ បញ្ញាវារម្មិ វិត្តាវេតព្វំ ។

[២៣៥] ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហោតុ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៦] ហេតុយា តីណិ សព្វត្ថ វិត្តាវោ ។

[២៣៧] ហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នអនុក្ខមសុខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៨] ហេតុយា តីណិ សព្វត្ថ វិត្តាវោ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ នហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

[២៣៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយ
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[២៣៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ ៗ បទ ។

[២៣៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ ៗ បទ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

ហោតុទុកវិបាកត្តិកេ នហោតុទុកនវិបាកត្តិកំ

[២៣៩] ហោតុំ វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នវិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ហោតុំ វិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នវិចាកធម្ម-
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហោតុំ
 នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន នហោតុ ននេវ-
 វិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

ហោតុទុកឧបាទិន្នបាទានិយត្តិកេ

នហោតុទុកនឧបាទិន្នបាទានិយត្តិកំ

[២៤០] ហោតុំ ឧចានិទ្ធុចានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នឧចានិទ្ធុចានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហោតុំ អនុចានិទ្ធុចា-
 និយំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នអនុចានិទ្ធុចា-
 និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកវិបាកត្តិកៈ នហេតុទុកនវិបាកត្តិកៈ

[២៣៧] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក
ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកឧបាទិន្តបាទានិយត្តិកៈ

នហេតុទុកនឧបាទិន្តបាទានិយត្តិកៈ

[២៤០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
(មានតណ្ហាជាដើម) មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យក
ហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុំ អនុចាទិន្នអនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអនុចាទិន្នអនុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

ហេតុទុកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកេ

នហេតុទុកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[២៤១] ហេតុំ សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ អសង្កិលិដ្ឋសង្កិ-
លេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិ-
លេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
ហេតុំ អសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់
យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
ហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

នហេតុទុកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[២៤១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនសៅហ្មង
តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនសៅហ្មង
ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

ហោតុទុកវិតក្កត្តិកេ នហោតុទុកនវិតក្កត្តិកំ

[២៤២] ហោតុំ សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នសវិតក្កសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហោតុំ អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហោតុ នអវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហោតុំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហោតុ នអវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ហោតុទុកបីតិក្កត្តិកេ នហោតុទុកនបីតិក្កត្តិកំ

[២៤៣] ហោតុំ បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នបីតិសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ ហោតុំ សុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហោតុ នសុខសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។ ហោតុំ ឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នឧបេក្ខាសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហោតុទុកវិតក្កត្តិកៈ នហោតុទុកនវិតក្កត្តិកៈ

[២២២] ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង វិតក្កៈ និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែន ជាមិនមានវិតក្កៈនិងមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ មិន មានវិតក្កៈនិងមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមាន វិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ មិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុទុកបីតិក្កិកៈ នហោតុទុកនបីតិក្កិកៈ

[២២៣] ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកប ដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិន មែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ប្រកបដោយ ឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុទុក្ខទស្សនត្តិកេ នហោតុទុក្ខនទស្សនត្តិកំ

[២៤៤] ហេតុំ ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុ ទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ការឆាយ បហាតព្វំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នការឆាយ បហាតព្វោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ នេវ ទស្ស-
 នេន នការឆាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន-
 នេវទស្សនេន នការឆាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ហោតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហោតុក្ខទុក្ខេ

នហោតុទុក្ខនទស្សនេនបហាតព្វហោតុក្ខទុក្ខំ

[២៤៥] ហេតុំ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ការឆាយ ប-
 ហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នការឆាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហោតុទុកទស្សនត្តិកៈ នហោតុទុកនទស្សនត្តិកៈ

[២២២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
ហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិន
មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនមែនត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវ
លះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុទុកទស្សនេនបហាតព្វហោតុកទុកៈ

នហោតុទុកនទស្សនេនបហាតព្វហោតុកទុកៈ

[២២៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានហេតុដែល
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយការវា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុំ នេវទស្សនេន នការាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ននេវទស្សនេន នការាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។

ហេតុទុក្ខអាចយគាមិត្តិកេ

នហេតុទុក្ខនអាចយគាមិត្តិកំ

[២៤៦] ហេតុំ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ នអាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ ហេតុំ អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ នអបចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ នហេតុំ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ
 បដិច្ច ន នហេតុ ននេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ
មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនមែនត្រូវលះដោយការវា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្ខអាចយគាមិត្តិកៈ

នហេតុទុក្ខនអាចយគាមិត្តិកៈ

[២២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូន
ឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាហេតុ មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹ
កពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹ
កពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុកសេក្ខត្តិកេ នហោតុទុកនសេក្ខត្តិកំ

[២៤៧] ហេតុំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ហេតុំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នអសេក្ខោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុ
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

ហោតុទុកបរិត្តត្តិកេ នហោតុទុកនបរិត្តត្តិកំ

[២៤៨] នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ
 ន បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ហេតុំ មហក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នមហក្កតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ
 អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នអប្បមាលោក
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហោតុទុកសេក្ខត្តិកៈ នហោតុទុកនសេក្ខត្តិកៈ

[២៤៧] ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាហោតុ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាហោតុ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហោតុ
 មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុទុកបរិត្តត្តិកៈ នហោតុទុកនបរិត្តត្តិកៈ

[២៤៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនមានសភាព
 តូចឆ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហោតុ មានសភាពតូចឆ្មារ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាហោតុ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហោតុ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាហោតុ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុក្ខបរិក្ការម្មណត្តិកេ

នហោតុទុក្ខនបរិក្ការម្មណត្តិកំ

[២៤៩] ហេតុំ បរិក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នបរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តី-
 ណិ ។ ហេតុំ មហាក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នមហាក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ ហេតុំ អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នអប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ហោតុទុក្ខហីនត្តិកេ នហោតុទុក្ខនហីនត្តិកំ

[២៥០] ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នហីនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 នហេតុំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ នមជ្ឈិមោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ
 បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នបណីតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខបរិក្ការម្មណត្តិកៈ

នហេតុទុក្ខនបរិក្ការម្មណត្តិកៈ

[២២៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចធ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍តូចធ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ដល់ នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។

ហេតុទុក្ខហីនត្តិកៈ នហេតុទុក្ខនហីនត្តិកៈ

[២៥០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនថោកទាប អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនឧត្តម អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុកមិច្ឆត្តិកំ នហោតុទុកនមិច្ឆត្តិកំ

[២៥១] ហោតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហោតុ នមិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ ហោតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នសម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ នហោតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន នហោតុ នអនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ច-
 យា តីណិ ។

ហោតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកំ

នហោតុទុកនមគ្គារម្មណត្តិកំ

[២៥២] ហោតុំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នមគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តី-
 ណិ ។ ហោតុំ មគ្គហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នមគ្គហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ ហោតុំ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នមគ្គាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហោតុទុកមិច្ឆត្តត្តិកៈ នហោតុទុកនមិច្ឆត្តត្តិកៈ

[២៥១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពខុសនិង
ទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានសភាពខុសមិនទៀង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានស-
ភាពត្រូវនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ព ។

ហោតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

នហោតុទុកនមគ្គារម្មណត្តិកៈ

[២៥២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានមគ្គជាអធិបតិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុក្ខឧប្បន្នត្តិកេ នហោតុទុក្ខនឧប្បន្នត្តិកំ

[២៥៣] ហោតុ អនុប្បន្នោ ធម្មោ នហោតុស្ស
នអនុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នវ ។ ហោតុ ឧប្បាទី ធម្មោ នហោតុស្ស នឧប្បា-
ទិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

ហោតុទុក្ខអតីតត្តិកេ នហោតុទុក្ខនអតីតត្តិកំ

[២៥៤] ហោតុ អតីតា ធម្មោ នហោតុស្ស ន-
អតីតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។
ហោតុ អនាគតោ ធម្មោ នហោតុស្ស នអនាគតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

ហោតុទុក្ខអតីតារម្មណត្តិកេ

នហោតុទុក្ខនអតីតារម្មណត្តិកំ

[២៥៥] ហោតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
នអតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ ហោតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
នអនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ច-
យា តីណិ ។ ហោតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហោតុទុក្ខប្បន្នត្តិកៈ នហោតុទុក្ខនឧប្បន្នត្តិកៈ

[២៥៣] ធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ ជាហេតុ ដែលប្រុងនឹងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រុងនឹងកើតឡើង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហោតុទុក្ខអតីតត្តិកៈ នហោតុទុក្ខនអតីតត្តិកៈ

[២៥៤] ធម៌ ជាហេតុ ជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាអតីត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន មែនជាអនាគត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហោតុទុក្ខអតីតារម្មណត្តិកៈ

នហោតុទុក្ខនអតីតារម្មណត្តិកៈ

[២៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន មែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុ នបច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

ហេតុទុកអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកេ

នហេតុទុកនអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកំ

[២៥៦] ហេតុំ អជ្ឈត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នអជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ហេតុទុកសនិទស្សនត្តិកេ

នហេតុទុកនសនិទស្សនត្តិកំ

[២៥៧] នហេតុ សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
ននហេតុស្ស នសនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មេ ។ នហេតុ
សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ នហេតុស្ស នស-
និទស្សនសប្បដិយស្ស ច ន នហេតុស្ស នសនិ-
ទស្សនសប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

នហេតុទុកនអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

[២៥៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

នហេតុទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

[២៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[២៥៨]   នហេតុំ   អនិទស្សនសប្បដិយំ   ធម្មំ
 បដិច្ច   នហេតុ   នអនិទស្សនសប្បដិយោ   ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ឯកំ ។

[២៥៩]   ហេតុំ   អនិទស្សនអប្បដិយំ   ធម្មំ   បដិច្ច
 នហេតុ   នអនិទស្សនអប្បដិយោ   ធម្មោ   ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា   នហេតុំ   អនិទស្សនអប្បដិយំ   ធម្មំ
 បដិច្ច   នហេតុ   នអនិទស្សនអប្បដិយោ   ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ហេតុំ   អនិទស្សនអប្បដិ-
 យញ្ច   នហេតុំ   អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច   ធម្មំ   បដិច្ច
 នហេតុ   នអនិទស្សនអប្បដិយោ   ធម្មោ   ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា   ។

[២៦០]   ហេតុយា   តីណិ   ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២៥៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[២៥៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំង
មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានការឃើញទាំង
មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ
មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាហេតុ មិន
មានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកយុដ្ឋានំ

សហោតុកទុកកុសលត្តិកេ

នសហោតុកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៦១] សហោតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសហោតុកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា ឯកំ ។ សហោតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសហោតុកោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អហោតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បច្ចយា នអហោតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

ហោតុសម្បយុត្តិទុកកុសលត្តិកេ

នហោតុសម្បយុត្តិទុកនកុសលត្តិកំ

[២៦២] ហោតុសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុសម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ ហោតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុសម្បយុត្តោ នអកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហោតុវិប្បយុត្តំ
 អព្យាកតំ ធម្មំ បច្ចយា នហោតុវិប្បយុត្តោ នអព្យា-
 កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

សហោតុកទុកកុសលត្តិកៈ

នសហោតុកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៦១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ហោតុសម្បយុត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

នហោតុសម្បយុត្តិទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៦២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហោតុសហោតុកទុកកុសលត្តិកេ
នហោតុសហោតុកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៦៣] ហេតុចេវ សហេតុកោច កុសលោ
ធម្មោ នហេតុស្សចេវ នអហេតុកស្សច នកុសលស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ ហេតុ-
ចេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ នអហេតុកស្ស-
ចេវ ន នចហេតុស្ស នកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ ហេតុចេវ សហេតុកោ-
ច កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្សចេវ នអហេតុកស្សច
នកុសលស្ស ច នអហេតុកស្សចេវ ន នចហេតុស្ស
នកុសលស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ តីណិ ។

[២៦៤] សហេតុកោចេវ នចហេតុ កុសលោ
ធម្មោ នអហេតុកស្សចេវ ននចហេតុស្ស នកុស-
លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
. . . នហេតុស្សចេវ នអហេតុកស្សច នកុសលស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។ . . .
នហេតុស្សចេវ នអហេតុកស្សច នកុសលស្ស ច
នអហេតុកស្សចេវ ន នចហេតុស្ស នកុសលស្ស ច
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហោតុសហោតុកកុកុសលត្តិកៈ

នហោតុសហោតុកកុកុសលត្តិកៈ

[២៦៣] ធម៌ ជាហោតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហោតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហោតុ មិនមែន ជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ជាហោតុទាំង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហោតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិន មានហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអា- រម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ ជាហោតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហោតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហោតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមានហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា ហោតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៤] ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហោតុទាំងមិនមែនជាហោតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហោតុទាំងមិនមែនជាមិន មែនជាហោតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ . . . ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហោតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ . . . ជា បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហោតុ មិនមែន ជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមានហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៦៥] ហេតុចេវ សហេតុកោច កុសលោ ច
 សហេតុកោចេវ នចហេតុ កុសលោ ច ធម្មា នហេ-
 តុស្សចេវ នអហេតុកស្សច នកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត ។ . . . នអហេ-
 តុកស្សចេវ ននចហេតុស្ស នកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋ ។ . . . នហេតុស្ស-
 ចេវ នអហេតុកស្សច នកុសលស្ស ច នអហេតុ-
 កស្សចេវ ននចហេតុស្ស នកុសលស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៦៦] ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ
 ធម្មា នហេតុស្សចេវ នអហេតុកស្សច នអកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯតេន
 ឧទាយេន នវ បញ្ញា កាតញ្ច ។

[២៦៧] ហេតុចេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
 ធម្មា នហេតុស្សចេវ នអហេតុកស្សច នអព្យាក-
 តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ បញ្ញា
 កាតញ្ច ។ សង្ខតំ ។

ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តទុកំ ហេតុចេវសហេតុ-
 កទុកសទិសំ ។ សង្ខតំ ។ នវ បញ្ញា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៦៥] ធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 កុសលក្តី ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ជាកុសលក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិន
 មែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
 ជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាកុសលផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៦៦] ធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអកុ-
 សល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៩ យ៉ាង បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ ដោយឧបាយនុ៎ះផងចុះ ។

[២៦៧] ធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអព្យា-
 ក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៩ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ហេតុចេវហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងហេតុចេវសហេតុក-
 ទុកៈដែរ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មានប្រស្នា ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នហោតុសហោតុកិទុកិកុសលត្តិកេ

នហោតុនសហោតុកិទុកិនកុសលត្តិកំ

[២៦៨] នហោតុំ សហោតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នសហោតុកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ នហោតុំ សហោតុកំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នសហោតុកោ នអកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 នហោតុំ អហោតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហោ-
 តុ នអហោតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សប្បច្ចយទុកិកុសលត្តិកេ

នសប្បច្ចយទុកិនកុសលត្តិកំ

[២៦៩] សប្បច្ចយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បច្ច-
 យោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 សប្បច្ចយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បច្ចយោ ន-
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

នហេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ

នហេតុនសហេតុកុកុសលត្តិកៈ

[២៦៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ ជា
អព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បច្ច័យទុកុកុសលត្តិកៈ

នសប្បច្ច័យទុកុកុសលត្តិកៈ

[២៦៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
បច្ច័យ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
បច្ច័យ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សប្បច្ចយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បច្ចយោ ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
សង្ខតំ សប្បច្ចយសទិសំ ។

សនិទស្សនទុកកុសលត្តិកេ

នសនិទស្សនទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧០] អនិទស្សនំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនិទស្សនោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ អកុសលំ កុសលសទិសំ ។
អនិទស្សនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនោ
នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សប្បដិយទុកកុសលត្តិកេ

នសប្បដិយទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧១] អប្បដិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្ប-
ដិយោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អប្បដិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្ប-
ដិយោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អព្យាកតេ ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ប្រហែលគ្នានឹងសប្បច្ច័យៈដែរ ។

សនិទស្សនទុកកុសលត្តិកៈ

នសនិទស្សនទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ មិនមែនជាកុ-
សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសល ប្រហែលគ្នា
នឹងកុសលដែរ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជា
អព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ ជាអព្យាក្រឹត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សប្បដិយទុកកុសលត្តិកៈ

នសប្បដិយទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុ-
សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ក្នុងអព្យាក្រឹត មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

រូបិទុកកុសលត្តិកេ នរូបិទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧២] អរូបី កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបី ន-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
អរូបី អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបី នអកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ រូបី អព្យា-
កតំ ធម្មំ បច្ចយា នអរូបី នអព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

លោកិយទុកកុសលត្តិកេ

នលោកិយទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៣] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
លោកុត្តរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ទ្វេ ។ លោកិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នលោកុត្តរោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឯកំ ។ លោកិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បច្ច-
យា នលោកិយោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តនីយប្បដ្ឋាន

រូបីទុកកុសលត្តិកេ នរូបីទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរូប ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរូប ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មានរូប ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

លោកិយទុកកុសលត្តិកៈ

នលោកិយទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៣] ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកិយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកិយ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ជាលោកិយ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលត្តិកេ

នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៤] កេនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នវ ។ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ នអកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ អព្យា-
 កតំ ធម្មំ បច្ចយា នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ នអព្យាក-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

អាសវំទុកកុសលត្តិកេ

នោអាសវំទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៥] នោអាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នោអាសវោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ឯកំ ។ អាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
 អាសវោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។ នោអាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បច្ចយា
 ននោអាសវោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលត្តិកៈ

នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៤] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណា
 នីមួយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាអកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
 ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អាសវទុកកុសលត្តិកៈ នោអាសវទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជា
 អកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ
 មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យា-
 ក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សាសវេទុកកុសលត្តិកេ

នសាសវេទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៦] សាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
 នាសវោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា អនាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ
 នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។
 សាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ នអ-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 សាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសាសវោ នអ-
 ព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អាសវេសម្បយុត្តិទុកកុសលត្តិកេ

នអាសវេសម្បយុត្តិទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៧] អាសវវិប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវេសម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អាសវេសម្បយុត្តំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវេសម្បយុត្តោ នអកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សាសវទុកកុសលត្តិកៈ នសាសវទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 អាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 អាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អាសវសម្បយុត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

នអាសវសម្បយុត្តិទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៧] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាសវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវ-
សម្បយុត្តោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

អាសវសាសវទុកកុសលត្តិកេ

នអាសវសាសវទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៨] សាសវញ្ជោ ជោចអាសវំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នអាសវោចេវ នអនាសវោច នកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អាសវញ្ជោ
សាសវញ្ច អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោចេវ ន
អនាសវោច នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ សាសវញ្ជោ ជោចអាសវំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោចេវ នជោចអាសវោ នអ-
ព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អាសវោចេវអាសវសម្បយុត្តិទុកំ

នវកោច្ឆកំ អន្តរា លោកុត្តរបរិយាយេន បញ្ចោ
ន លព្ពតិមេ បញ្ចោ នហិមេ នត្ថិ ន សន្និស្សន្តិ ។

អនុលោមបុព្វនិយមទុកត្តិកបុព្វដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុបុព្វនិយម មានវារៈ ៣ ។

អាសវសាសវទុកកុសលត្តិកៈ

នអាសវសាសវទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៨] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអា-
សវៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
បុព្វនិយម មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិន
មានអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុបុព្វនិយម មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិន
មែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វនិយម មានវារៈ ៣ ។

អាសវោចេវអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

នវគោច្ឆកៈ បណ្ឌិត មិនសំដៅយក ក្នុងប្រស្នា ដោយលោកុ-
ត្តរបរិយាយ ក្នុងចន្លោះទេ វារៈទាំង ៥ នេះ មិនមែនជាមិនមាន តែ
មិនប្រាកដទេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

អាសវីប្បយុត្តិសាសវទុកកុសលត្តិកេ

អាសវីប្បយុត្តិនសាសវទុកនកុសលត្តិកំ

[២៧៩] អាសវីប្បយុត្តំ សាសវំ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ នអនាសវោ នអកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អាសវីប្ប-
 យុត្តំ អនាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ
 នអនាសវោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ឯកំ ។ អាសវីប្បយុត្តំ សាសវំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីប្បយុត្តោ នអនាសវោ នអកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អា-
 សវីប្បយុត្តំ សាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវ-
 វីប្បយុត្តោ នសាសវោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

ឆគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកេ

ឆគោច្ឆកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨០] នោសញ្ញោជនំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នោសញ្ញោជនោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អាសវីប្បយុត្តសាសវទុកកុសលត្តិកៈ

អាសវីប្បយុត្តនសាសវទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៩] ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអា-
សវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជា
មិនមានអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
តែមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជា
អព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ឆគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកៈ

ឆគោច្ឆកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨០] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា នោកន្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោកន្តោ
 នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោឱបំ
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោឱយោ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោយោកំ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច នោយោកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នោនីវរណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
 នីវរណោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នោបរាមាសំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោបរាមាសោ
 នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សារម្មណទុកកុសលត្តិកេ

នសារម្មណទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨១] សារម្មណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសា-
 រម្មណោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ សារម្មណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសារម្ម-
 ណោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាឱយៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឱយៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាយោគៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាយោគៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សារម្មណទុកកុសលត្តិកៈ

នសារម្មណទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ចិត្តទុកកុសលត្តិកេ នចិត្តទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨២] ចិត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តោ ន-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ចិត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នចិត្តោ នអកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នោចិត្តំ
 អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ននោចិត្តោ នអព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ចេតសិកទុកកុសលត្តិកេ

នចេតសិកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨៣] ចេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ចេតសិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នចេតសិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ អចេតសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអចេតសិកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ចិត្តទុកកុសលត្តិកៈ នចិត្តទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨២] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចេតសិកទុកកុសលត្តិកៈ

នចេតសិកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨៣] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាចេតសិក ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចេតសិក ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានចេតសិក ជាអព្យា-
ក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកេ
នចិត្តសម្បយុត្តទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨៤] ចិត្តសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ចិត្តសម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឯកំ ។ ចិត្តសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នចិត្តសម្បយុត្តោ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ
តីណិយេវ ។

ចិត្តសំសដ្ឋទុកកុសលត្តិកេ
នចិត្តសំសដ្ឋទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨៥] ចិត្តសំសដ្ឋំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ចិត្តសំសដ្ឋោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឯកំ ។ ចិត្តសំសដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នចិត្តសំសដ្ឋោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានទុកកុសលត្តិកេ
នោចិត្តសមុដ្ឋានទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨៦] ចិត្តសមុដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ននោចិត្តសមុដ្ឋានោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ឆនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

នចិត្តសម្បយុត្តទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋទុកកុសលត្តិកៈ

នចិត្តសំសដ្ឋទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨៥] ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសមុដ្ឋានទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ននោចិត្តសមុដ្ឋានោ នអកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យា-
កតម្បលំ តីណិយេវ ។

ចិត្តសហភុទុកកុសលត្តិកេ

នោចិត្តសហភុទុកកុសលត្តិកំ

[២៨៧] ចិត្តសហភុ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ចិត្តសហភូ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា នវ ។ ចិត្តសហភុ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោចិត្តសហភូ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា នវ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

ចិត្តានុបរិវត្តិទុកកុសលត្តិកេ

នោចិត្តានុបរិវត្តិទុកកុសលត្តិកំ

[២៨៨] ចិត្តានុបរិវត្តិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ចិត្តានុបរិវត្តិ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នវ ។ ចិត្តានុបរិវត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោចិត្តានុបរិវត្តិ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា នវ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនតាំងឡើង
ដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ តាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសហភុទុក្កកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសហភុទុក្កនកុសលត្តិកៈ

[២៨៧] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អព្យាកតមូល
មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តានុបវិវត្តិទុក្កកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តានុបវិវត្តិទុក្កនកុសលត្តិកៈ

[២៨៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកកុសលត្តិកេ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកនកុសលត្តិកំ

[២៨៩] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកកុសលត្តិកេ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩០] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូ នអកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវរិត្តិទុកកុសលត្តិកេ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវរិត្តិទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩១] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវរិត្តិ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវរិត្តិ នកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨៩] ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩០] ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវរវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវរវត្តិទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩១] ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណនុបរិវត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណនុបរិវត្តិ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ
តីណិយេវ ។

អជ្ឈត្តិកទុកកុសលត្តិកេ

នអជ្ឈត្តិកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩២] អជ្ឈត្តិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈត្តិ-
កោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ពាហិរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈត្តិកោ នកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អជ្ឈ-
ត្តិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈត្តិកោ នអកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ពាហិរំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈត្តិកោ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ
តីណិយេវ ។

ឧបាទាទុកកុសលត្តិកេ នឧបាទាទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៣] នោឧទាទា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ននោឧទាទា នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

អជ្ឈត្តិកទុកកុសលត្តិកៈ

នអជ្ឈត្តិកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែន ជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ជាអកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិន មែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាខាងក្រៅ ជាអកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មាន តែវារៈ ៣ ។

ឧបាទាទុកកុសលត្តិកៈ នឧបាទាទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ជាកុសល ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នោឧចាទា អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ននោឧចាទា នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

ឧបាទិន្នទុកកុសលត្តិកេ នឧបាទិន្នទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៤] អនុចាទិន្នំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នឧ-
ចាទិន្នោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ អនុចាទិន្នំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នឧចា-
ទិន្នោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ ឯកមេវ ។

ឧបាទានគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកេ

នោឧបាទានគោច្ឆកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៥] នោឧចាទានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោឧចាទានោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ឯកំ ។ នោឧចាទានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោឧចាទានោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ច័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទាន
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល
មានតែវារៈ ៣ ។

ឧបាទិន្នុទុកកុសលត្តិកៈ នឧបាទិន្នុទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៤] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
តណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកប
ដោយកិលេសកាន់យកហើយ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ១ ។

ឧបាទានគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកៈ

នោឧបាទានគោច្ឆកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៥] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

កិលេសគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកេ

នោកិលេសគោច្ឆកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៦] ឆោតិលេសំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ឆោតិលេសោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វទុកកុសលត្តិកេ

នទស្សនេនបហាតព្វទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៧] នទស្សនេន បហាតព្វំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នទស្សនេន បហាតព្វោ នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ នទស្សនេន បហាតព្វំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នទស្សនេន បហាតព្វោ ន-
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។
នទស្សនេន បហាតព្វំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ន នទស្សនេន បហាតព្វោ នអព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

កិលេសគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកៈ

នោកិលេសគោច្ឆកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៦] ធម៌ មិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកិលេស ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ទស្សនេនបហាតព្វទុកកុសលត្តិកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៧] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ការនាយបហាតព្វទុកកុសលត្តិកេ

នការនាយបហាតព្វទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៨] នការនាយ បហាតព្វំ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន នការនាយ បហាតព្វោ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ ការនាយ បហាតព្វំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នការនាយ បហាតព្វោ ន-
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។
 នការនាយ បហាតព្វំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ការនាយ បហាតព្វោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកកុសលត្តិកេ

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកនកុសលត្តិកំ

[២៩៩] នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ នកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ នអកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ការនាយបហាតព្វទុកកុសលត្តិកៈ

នការនាយបហាតព្វទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការនា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកកុសលត្តិកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៩៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ទ្វេ ។

អព្យាកតវារេ សព្វត្ថ បច្ចយវសេន កលោតព្វំ ។

ភាវនាយបហាតព្វហេតុកទុកកុសលត្តិកេ

នភាវនាយបហាតព្វហេតុកទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០០] នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ នកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ ន-
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ
ទ្វេ ។

សវិតក្កទុកកុសលត្តិកេ នសវិតក្កទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០១] សវិតក្កំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
វិតក្កោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា តីណិ ។ សវិតក្កំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជា
អព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ ក្នុងអព្យាកតវារៈ ដោយអំណាចនៃបច្ច័យ
ក្នុងបទទាំងពួងចុះ ។

ការនាយបហាតព្វហេតុកុកុសលត្តិកៈ

នការនាយបហាតព្វហេតុកុកុសលត្តិកៈ

[៣០០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិន
មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ជាអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល
មានតែវារៈ ២ ។

សវិតកុកុកុសលត្តិកៈ នសវិតកុកុកុសលត្តិកៈ

[៣០១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នសវិតក្កោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

សវិចារទុកកុសលត្តិកេ នសវិចារទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០២] សវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិ-
ចារោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ សវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិចា-
រោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

សប្បីតិកទុកកុសលត្តិកេ នសប្បីតិកទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០៣] សប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សប្បីតិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា អប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បីតិកោ
នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
សប្បីតិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសប្បីតិកោ
នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បី-
តិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បីតិកោ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

សវិចារទុកកុសលត្តិកៈ នសវិចារទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

សប្បីតិកទុកកុសលត្តិកៈ នសប្បីតិកទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៣] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ មិនមែន
ជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ មិន
មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានបីតិ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងបីតិ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងបីតិ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមានបីតិ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានបីតិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
អព្យាកតម្ងលំ តីណិយេវ ។

បីតិសហគតទុកកុសលត្តិកេ
នបីតិសហគតទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០៤] បីតិសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
បីតិសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ បីតិសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នបីតិសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្ងលំ តីណិយេវ ។

សុខសហគតទុកកុសលត្តិកេ
នសុខសហគតទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០៥] សុខសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សុខសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា នសុខសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខ-
សហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា សុខសហគតំ កុសលញ្ច នសុខសហគតំ កុស-
លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

បីតិសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

នបីតិសហគតទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៤] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយបីតិ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយបីតិ ជា អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

សុខសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

នសុខសហគតទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៥] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែន ប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកប ដោយសុខ ជាកុសលផង ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាកុសលផង

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សុខសហគតំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហគតោ នអកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នសុខសហ-
 គតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននសុខសហគតោ ន-
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលត្តិកេ

នឧបេក្ខាសហគតទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០៦] ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នឧបេក្ខាសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នឧបេក្ខាសហគតំ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននឧបេក្ខាសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបេក្ខាសហគតោ ន-
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នឧ-
 បេក្ខាសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននឧបេក្ខា-
 សហគតោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតម្បលំ តីណិយេវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិន
មែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសុខ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ឧបេក្ខាសហគិតទុកកុសលត្តិកៈ

នឧបេក្ខាសហគិតទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៦] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែន
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រ-
កបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
មែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

កាមាវចរទុក្ខកុសលត្តិកេ

នកាមាវចរទុក្ខនកុសលត្តិកំ

[៣០៧] កាមាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កាមាវចរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នកាមាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននកា-
 មាវចរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ទ្វេ ។ កាមាវចរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននកាមា-
 វចរោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

រូបាវចរទុក្ខកុសលត្តិកេ

នរូបាវចរទុក្ខនកុសលត្តិកំ

[៣០៨] រូបាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នរូបា-
 វចរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នរូបាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននរូបាវចរោ នកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ ន-
 រូបាវចរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននរូបាវចរោ នអ-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

កាមាវចរទុក្ខកុសលត្តិកៈ

នកាមាវចរទុក្ខនកុសលត្តិកៈ

[៣០៧] ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកាមាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកាមាវចរអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

រូបាវចរទុក្ខកុសលត្តិកៈ

នរូបាវចរទុក្ខនកុសលត្តិកៈ

[៣០៨] ធម៌ មិនមែនជារូបាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជារូបាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អរូចាវចរទុកកុសលត្តិកេ

នអរូចាវចរទុកនកុសលត្តិកំ

[៣០៩] អរូចាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អរូចាវចរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ទ្វេ ។ នអរូចាវចរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ននអរូចាវចរោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

បរិយាបន្នទុកកុសលត្តិកេ

នបរិយាបន្នទុកនកុសលត្តិកំ

[៣១០] បរិយាបន្នំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អបរិយាបន្នោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា អបរិយាបន្នំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប-
រិយាបន្នោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ទ្វេ ។ បរិយាបន្នំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នអបរិយាបន្នោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលកំ ទ្វេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អរូបាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

នអរូបាវចរទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៧] ធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអរូបាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអរូបាវចរ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

បរិយាបន្នទុកកុសលត្តិកៈ

នបរិយាបន្នទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣១០] ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ (ដែលមិនរាប់បញ្ចូល ក្នុងតេត្តិមិកវដ្តៈ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាបរិយាបន្នៈ (ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងតេត្តិមិកវដ្តៈ) ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអបរិយាបន្នៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាបរិយាបន្នៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

និយ្យានិកទុកកុសលត្តិកេ ននិយ្យានិកទុកនកុសលត្តិកំ

[៣១១] និយ្យានិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ននិយ្យានិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនិយ្យានិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននិ-
 យ្យានិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ទ្វេ ។ អនិយ្យានិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ននិយ្យានិកោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

និយតទុកកុសលត្តិកេ ននិយតទុកនកុសលត្តិកំ

[៣១២] និយតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននិ-
 យតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនិយតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននិយតោ នកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ និយតំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននិយតោ នអកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិយតំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននិយតោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និយ្យានិកទុកកុសលត្តិកេ ននិយ្យានិកទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣១១] ធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ (កាត់នូវសំសារវដ្តៈដោយ មិនមានសេសសល់) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានិយ្យានិកៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

និយតទុកកុសលត្តិកៈ ននិយតទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣១២] ធម៌ មិនមែនទៀង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ទៀង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនទៀង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនទៀង មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ទៀង ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនទៀង មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សឧត្តរទុកកុសលត្តិកេ នសឧត្តរទុកនកុសលត្តិកំ

[៣១៣] សឧត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
 នុត្តរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អនុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុត្តរោ នកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ ស-
 ឧត្តរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុត្តរោ នអកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

សវណទុកកុសលត្តិកេ នសវណទុកនកុសលត្តិកំ

[៣១៤] អរណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសវ-
 ណោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ សវណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ
 នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[៣១៥] អរណំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអរណោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

សឧត្តរទុកកុសលត្តិកៈ នសឧត្តរទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣១៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ (គ្រឿងរើឡើងនូវខ្លួន) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧត្តរៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

សរណទុកកុសលត្តិកៈ នសរណទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣១៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារណៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៣១៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារណៈ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ឆយា អរណំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសរ-
ណោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា ។

[៣១៦] ហេតុយា ទ្វេ អវិតតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៣១៧] អរណោ អព្យាកតោ ធម្មោ នអរ-
ណាស្ស នអព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ឆយេន
បច្ឆយោ អរណោ អព្យាកតោ ធម្មោ នសរណាស្ស
នអព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ឆយេន បច្ឆ-
យោ ។

[៣១៨] អារម្មណោ ទ្វេ អវិតតេ ទ្វេ ។

សរណទុកវេទនាត្តិកេ នសរណទុកនវេទនាត្តិកំ

[៣១៩] សរណំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា សរណំ
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ
នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារណៈ ជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៣១៧] ធម៌ មិនមានរណៈ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមានរណៈ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣១៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។

សរណទុកវេទនាត្តិកៈ នសរណទុកវេទនាត្តិកៈ

[៣១៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រ-
កបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា សរណំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ច នអរណោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អរណំ សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ចត្តារិ ។ សរណំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសរណោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សរណំ
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ចត្តារិ ។

សរណទុកវិបាកត្តិកេ នសរណទុកនវិបាកត្តិកំ

[៣២០] អរណំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នសរ-
 ណោ នវិចារកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ សរណំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នសរ-
 ណោ នវិចារកធម្មធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងរណៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងរណៈ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណទុកវិបាកត្តិកៈ នសរណទុកនវិបាកត្តិកៈ

[៣២០] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
 វិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 រណៈ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងរណៈ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អរណំ វិចាកេធម្មធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នវិចាកេ-
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ អរណំ
 នេវិចាកេនវិចាកេធម្មធម្មំ បដិច្ច នសរណោ ន-
 នេវិចាកេនវិចាកេធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។

សរណទុក្ខបាទិន្តុបាទានិយត្តិកេ

នសរណទុក្ខនឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកំ

[៣២១] អរណំ ឧចានិទ្ធុចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នឧចានិទ្ធុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ អនុចានិទ្ធុអនុចា-
 និយំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអនុចានិទ្ធុអនុចា-
 និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង រណៈ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណទុកខបាទិន្នបាទានិយត្តិកៈ

នសរណទុកនខបាទិន្នបាទានិយត្តិកៈ

[៣២១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិន មែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយទាំងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ដែលកម្ម ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត ទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន មានរណៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សរណទុកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកេ

នសរណទុកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[៣២២] សរណំ សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសរណោ នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ អសង្កិលិដ្ឋ-
 សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអសង្កិលិដ្ឋ-
 សង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។
 អរណំ អសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 រណោ នអសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុកវិតក្កត្តិកេ នសរណទុកនវិតក្កត្តិកំ

[៣២៣] សរណំ សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នសវិតក្កសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

សរណទុកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

នសរណទុកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៣២២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណទុកវិតក្កត្តិកៈ នសរណទុកនវិតក្កត្តិកៈ

[៣២៣] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អរណំ សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសរណោ នសវិតក្កសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ សរណំ អវិតក្កវិចារមត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ចត្តារិ ។ អរណំ អវិតក្ក-
 អវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអវិតក្កអវិចារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុកបីតិក្កិកេ នសរណទុកនបីតិក្កិកំ

[៣២៤] សរណំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នបីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អរណំ បីតិសហគតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នបីតិសហគតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ សរណំ សុខ-
 សហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសុខសហ-
 គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ
 ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិន
 មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 វិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានវិតក្កៈ
 មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណទុកបីតិក្កិកេ នសរណទុកនបីតិក្កិកំ

[៣២២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកប
 ដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អរណំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ ន-
 សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ សរណំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ចត្តារិ ។

សរណទុកទស្សនត្តិកេ នសរណទុកនទស្សនត្តិកំ

[៣២៥] សរណំ ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ សរណំ ការាយ បហាតព្វំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នការាយ បហាតព្វោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ នេវ-
 ទស្សនេន នការាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ
 ននេវទស្សនេន នការាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណទុក្ខទស្សនត្តិកៈ នសរណទុក្ខនទស្សនត្តិកៈ

[៣២៥] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សរណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេ

នសរណទុក្ខនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកំ

[៣២៦] សរណំ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ ន ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ស-
 រណំ ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 រណោ នការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អរណំ នេវទស្សនេន
 នការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ
 ននេវទស្សនេន នការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុក្ខអាចយគាមិកត្តិកេ

នសរណទុក្ខនអាចយគាមិកត្តិកំ

[៣២៧] សរណំ អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច នស-
 រណោ នអាចយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សរណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

នសរណទុក្ខនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៣២៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានហេតុ
 ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 រណៈ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 រណៈ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការនា អាស្រ័យ នូវធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានរណៈ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈទាំង
 មិនមែនត្រូវលះដោយការនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មាន
 ហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណទុក្ខអាចយគាមិត្តិកៈ

នសរណទុក្ខនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៣២៧] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 រណៈ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ ។ អរណំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
 នអបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ អរណំ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នអរណោ ននេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សរណទុកសេក្ខត្តិកេ នសរណទុកនសេក្ខត្តិកំ

[៣២៨] អរណំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
 នសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អរណំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអ-
 សេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អរណំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
 ននេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិន
ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែន
ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងទាំង
មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

សរណទុកសេក្ខត្តិកៈ នសរណទុកនសេក្ខត្តិកៈ

[៣២៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងរណៈ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ជា
អសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

សរណទុក្ខបរិត្តត្តិកេ នសរណទុក្ខនបរិត្តត្តិកំ

[៣២៩] អរណំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
 នបរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អរណំ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នមហាក្ក-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ
 អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុក្ខបរិត្តារម្មណត្តិកេ

នសរណទុក្ខនបរិត្តារម្មណត្តិកំ

[៣៣០] សរណំ បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 រណោ នបរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ទ្វេ ។ សរណំ មហាក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
 នមហាក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សរណទុកបរិក្ខត្តិកៈ នសរណទុកនបរិក្ខត្តិកៈ

[៣២៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណទុកបរិក្ខារម្មណត្តិកៈ

នសរណទុកនបរិក្ខារម្មណត្តិកៈ

[៣៣០] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អនុលោមប្បច្ចនីយទុក្ខកិក្ខុយុដ្ឋានំ

ទ្វេ ។ អរណំ អប្បមាលារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ នអប្បមាលារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុក្ខហីនត្តិកេ នសរណទុក្ខនហីនត្តិកំ

[៣៣១] សរណំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នសរ-
ណោ នហីនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ អរណំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
នមជ្ឈិមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។
អរណំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នបណីតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុក្ខមិច្ឆត្តកិកេ នសរណទុក្ខនមិច្ឆត្តកិកំ

[៣៣២] សរណំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ នមិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណោ នសម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។ សរណំ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា^(១)

១ ម. បដិច្ច ។

អនុលោមបុព្វនិយមទុកត្តិកបុព្វដាន

មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមាន
អារម្មណ៍ ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មាន
ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន មានវារៈ ១ ។

សរណទុកហ៊ីនត្តិកៈ នសរណទុកនហ៊ីនត្តិកៈ

[៣៣១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ថោកទាប អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ថោកទាប
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាកណ្តាល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
រណៈ ជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន មានវារៈ ២ ។
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនឧត្តម អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានរណៈ ឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន មានវារៈ ១ ។

សរណទុកមិច្ឆត្តិកៈ នសរណទុកនមិច្ឆត្តិកៈ

[៣៣២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
មានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
រណៈ មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមាន
សភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានសភាព
ត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន ។ ធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នសរណោ នអនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ទ្វេ ។

សរណទុក្ខមគ្គារម្មណត្ថិកេ នសរណទុក្ខនមគ្គារម្មណត្ថិកំ

[៣៣៣] អរណំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
រណោ នមគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ អរណំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នសរ-
ណោ នមគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ អរណំ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
នមគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សរណទុក្ខឧប្បន្នត្ថិកេ នសរណទុក្ខនឧប្បន្នត្ថិកំ

[៣៣៤] សរណោ អនុប្បន្នោ ធម្មោ នសរ-
ណាស្ស នអនុបន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ចត្តារិ ។ អរណោ ឧប្បាធិ ធម្មោ នអរ-
ណាស្ស នឧប្បាធិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានសភាពមិនឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ នសរណទុកនមគ្គារម្មណត្តិកៈ

[៣៣៣] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាអា-
រម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមាន
មគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាអធិបតិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណទុកឧប្បន្នត្តិកៈ នសរណទុកនឧប្បន្នត្តិកៈ

[៣៣៤] ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនទាន់កើតឡើង
ហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌
មិនមានរណៈ ដែលកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
រណៈ ដែលមិនមែនកើតឡើង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សរណទុកអតីតត្តិកេ នសរណទុកនអតីតត្តិកំ

[៣៣៥] សរណោ អតីតោ ធម្មោ នសរ-
ណាស្ស នអតីតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ចត្តារិ ។ អនាគតោ អតីតសទិសំ ។

សរណទុកអតីតារម្មណត្តិកេ

នសរណទុកនអតីតារម្មណត្តិកំ

[៣៣៦] សរណំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណោ នអតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា អរណំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
រណោ នអតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ទ្វេ ។ សរណំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណោ នអនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ សរណំ បច្ចុប្បន្តារម្មណំ
ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នបច្ចុប្បន្តារម្មណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

សរណទុកអតីតត្តិកៈ នសរណទុកនអតីតត្តិកៈ

[៣៣៥] ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអតីត ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អនាគតធម៌ ដូចជាអតីតធម៌ដែរ ។

សរណទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

នសរណទុកនអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៣៣៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន មានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមាន អារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មាន អារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សរណទុក្ខអជ្ឈត្តារម្មណត្ថិកេ

នសរណទុក្ខនអជ្ឈត្តារម្មណត្ថិកំ

[៣៣៧] សរណំ អជ្ឈត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នអជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ទ្វេ ។ សរណំ ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

សរណទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកេ

នសរណទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកំ

[៣៣៨] សរណំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសរណោ នអនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[៣៣៩] សរណំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសរណោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អរណំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សរណទុកអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

នសរណទុកនអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

[៣៣៧] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
រណៈ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មាន
អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សរណទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

នសរណទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

[៣៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៣៣៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នសរណោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សរណំ អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច
 អរណំ អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសរ-
 ណោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

[៣៤០] ហេតុយា តីណិ អវិភតេ តីណិ ។

[៣៤១] អរណំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសរណោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៣៤២] សរណំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសរណោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។

[៣៤៣] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នោវិភតេ តីណិ ។

សហជាតវារម្យិ សម្មយុត្តវារម្យិ

បដិច្ចវាសទិសំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង
មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៣៤១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
រណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៤៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៣៤៤] សរណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
 នសរណាស្ស នអនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរណោ អនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ធម្មោ នសរណាស្ស នអនិទស្សនអប្ប-
 ដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៥] ហេតុយា ទ្វេ អធិបតិយា ទ្វេ អវិកតេ
 តីណិ ។

[៣៤៦] សរណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
 នសរណាស្ស នអនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . បច្ចាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៧] នហេតុយា តីណិ នអារម្មណោ តីណិ
 នោវិកតេ តីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញារាវំ វរំ វិត្តារេតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

[៣៤៤] ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញ
ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៤៦] ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញ
ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៤៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកហោតុទុកេ នកុសលត្តិកនហោតុទុកំ

[៣៤៨] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នអព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
នហេតុ ច នអព្យាកតោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នហេតុ ច នអកុសលោ នហេតុ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៣៤៩] អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អកុសលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកហេតុទុកៈ នកុសលត្តិកនហេតុទុកៈ

[៣៤៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 កុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិន
 មែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាកុសលទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំង
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៤៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អកុសលោ នហេតុ ច នអព្យាកតោ នហេតុ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ ច នអកុសលោ ន-
ហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៣៥០] អព្យាកតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អ-
ព្យាកតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហេតុ
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ហេតុ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ ច នអកុសលោ
នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៥១] ហេតុយា តេរស អារម្មណោ នវ អវិ-
តតេ តេរស ។

[៣៥២] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នអារម្មណាប្ប-
ច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា អកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន ជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែន ជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥០] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៣៥២] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៣៥៣] នអារម្មណេ នវ នអធិបតិយា តេរស
នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ
បដិច្ចវាសនិសំ វិត្តារតព្វំ ។

[៣៥៤] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ នកុសលស្ស
នហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កុសលោ ហេតុ ធម្មោ នអកុសលស្ស ធម្មស្ស
នហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុ-
សលោ ហេតុ ធម្មោ នអព្យាកតស្ស នហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។ អកុ-
សលោ ហេតុ ធម្មោ នអកុសលស្ស នហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។ អព្យា-
កតោ ហេតុ ធម្មោ នកុសលស្ស នហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ^(១) ។

[៣៥៥] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ នកុសលស្ស
នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៦] ហេតុយា តេរស អារម្មណេ អដ្ឋាវស
អវិតតេ តេរស ។

បញ្ញាវាវំ វិត្តារតព្វំ ។

១ ម. បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៣៥៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ្ញាំងសហជាតវារៈផង សម្បយុត្តវារៈផង
ឲ្យពិស្តារ ដូចជាបដិច្ចវារៈផងចុះ ។

[៣៥៤] ធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាកុសល
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
ធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ ជាអព្យា-
កតៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៥] ធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ្ញាំងបញ្ញាវារៈ ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[៣៥៧] កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
កុសលោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នន-
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣៥៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
តតេ នវ ។ សព្វត្ថ នវ ។

កុសលត្តិកសហោតុកទុកេ

នកុសលត្តិកនសហោតុកទុកំ

[៣៥៩] កុសលំ សហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នសហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
កុសលំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នស-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ
សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសហេតុកោ
ច នអកុសលោ នសហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អកុសលំ សហេតុកំ ធម្មំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៣៥៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសហោតុកិទុកៈ

នកុសលត្តិកនសហោតុកិទុកៈ

[៣៥៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
កុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល
ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច នកុសលោ នសហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នសហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា អកុសលំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នសហេតុកោ ច នកុសលោ នសហេ-
 តុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 អព្យាកតំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យា-
 កតំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នស-
 ហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
 សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសហេតុកោ
 ច នកុសលោ នសហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៦០] ហេតុយា នវ អារម្មណោ តីណិ អវិ-
 តតេ ឯកាទស ។

សហជាតវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
កុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល
ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុ-
សល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជា
អកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចជាបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[៣៦១] កុសលោ សហោតុកោ ធម្មោ នកុ-
សលស្ស នសហោតុកស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ កុសលោ សហោតុកោ ធម្មោ នអកុ-
សលស្ស នសហោតុកស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ កុសលោ សហោតុកោ ធម្មោ នកុស-
លស្ស នសហោតុកស្ស ច នអកុសលស្ស នស-
ហោតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។ អកុសលោ សហោតុកោ ធម្មោ នអកុ-
សលស្ស នសហោតុកស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អកុសលោ សហោតុកោ ធម្មោ នកុ-
សលស្ស នសហោតុកស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អកុសលោ សហោតុកោ ធម្មោ នកុ-
សលស្ស នសហោតុកស្ស ច នអកុសលស្ស
នសហោតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ តីណិ ។ អព្យាកតោ សហោតុកោ ធម្មោ
នកុសលស្ស នសហោតុកស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ សហោតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៣៦១] ធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុផង មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអកុសល ប្រ-
 ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអកុសល
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអ-
 កុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាអកុ-
 សល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

នកុសលស្ស នសហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ សហេតុកោ ធម្មោ
 នកុសលស្ស នសហេតុកស្ស ច នកុសលស្ស
 នសហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ តីណិ ។

[៣៦២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ បណ្ណាស
 ។ បេ ។ អវិគតេ ឯកានស ។

[៣៦៣] អកុសលំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អកុសលំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យា-
 កតោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អកុសលំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 អហេតុកោ ច នអព្យាកតោ នអហេតុកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ អហេ-
 តុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ អហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៥ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

[៣៦៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នអហេតុកោ ច នអកុសលោ នអហេតុ-
កោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៦៤] ហេតុយា ន អារម្មណោ ន អវិភតេ ន ។

កុសលត្តិកហោតុសម្បយុត្តិទុកេ

នកុសលត្តិកនហោតុសម្បយុត្តិទុកំ

[៣៦៥] កុសលំ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា សហេតុកទុកសទិសំ ។

កុសលត្តិកហោតុសហោតុកទុកេ

នកុសលត្តិកនហោតុសហោតុកទុកំ

[៣៦៦] កុសលំ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុ-
កោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុស-
លំ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
អព្យាកតោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកហោតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នកុសលត្តិកនហោតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៣៦៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ដូចជាសហេតុកុទុកៈដែរ ។

កុសលត្តិកហោតុសហោតុកុទុកៈ

នកុសលត្តិកនហោតុសហោតុកុទុកៈ

[៣៦៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិន
មែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុទាំងប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច នអព្យាកតោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អកុសលំ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា . . .

នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា . . . នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៦៧] ហេតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 ហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជា
 ហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុទាំង
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . . ធម៌ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៣៦៨] កុសលំ សហេតុកញ្ជោរ នចហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោចេវ នន-
 ហេតុច ធម្មោ . . . នអព្យាកតោ នអហេតុកោចេវ
 ននហេតុច ធម្មោ . . . នកុសលោ នអហេតុកោ-
 ចេវ ននហេតុច នអព្យាកតោ នអហេតុកោចេវ
 ននហេតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 កុសលំ សហេតុកញ្ជោរ នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នអហេតុកោចេវ ននហេតុច ធម្មោ
 . . . កុសលំ សហេតុកញ្ជោរ នចហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអព្យាកតោ នអហេតុកោចេវ ននហេតុច
 ធម្មោ . . . នកុសលោ នអហេតុកោចេវ ននហេ-
 តុច នអព្យាកតោ នអហេតុកោចេវ ននហេតុច
 ធម្មោ . . . តីណិ ។ អព្យាកតំ សហេតុកញ្ជោរ ន-
 ចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុ-
 កោចេវ ននហេតុច ធម្មោ . . . នកុសលោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៣៦៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ . . . ធម៌ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែន
 ជាហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី . . . មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

នអហេតុកោចេវ ននហេតុច ធម្មា . . . នកុស-
លោ នអហេតុកោចេវ ននហេតុច នអកុសលោ
នអហេតុកោចេវ ននហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៦៩] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកេ

នកុសលត្តិកនហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកំ

[៣៧០] កុសលំ ហេតុញ្ចេវ ហេតុសម្បយុត្តិញ
ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហេតុចេវ នហេតុវិប្ប-
យុត្តោច ធម្មា . . . នអព្យាកតោ នហេតុចេវ ន-
ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មា . . . នអកុសលោ នហេតុ-
ចេវនហេតុវិប្បយុត្តោច នអព្យាកតោ នហេតុចេវ
នហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អកុសលំ តីណិ កាតព្វំ ។ អព្យាកតំ
តីណិ កាតព្វំ ។ នវ ។ កុសលំ ហេតុសម្ប-
យុត្តញ្ចេវ នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ន-
ហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ននហេតុច ធម្មា . . . នអព្យា-
កតោ នហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ននហេតុច ធម្មា . . .

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

កុសលត្តិកហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នកុសលត្តិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៣៧០] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នកុសលោ នហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ននហេតុច ន-
 អព្យាកតោ នហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ននហេតុច ធម្មា
 . . . តីណិ ។ អកុសលំ ហេតុសម្បយុត្តោចេវ នច-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីណិ ។ អព្យាកតំ តីណិ ។
 នវ ។ មេ ។

កុសលត្តិកនហោតុសហោតុកទុកេ

នកុសលត្តិកនហោតុនសហោតុកទុកំ

[៣៧១] កុសលំ នហេតុំ សហោតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ នសហោតុកោ ធម្មា
 . . . នអកុសលោ នហេតុ នសហោតុកោ ធម្មា
 . . . នកុសលោ នហេតុ នសហោតុកោ ច
 នអកុសលោ នហេតុ នសហោតុកោ ច ធម្មា
 . . . ។ អកុសលំ នហេតុំ សហោតុកំ . . .
 តីណិ ។ អព្យាកតំ នហេតុំ សហោតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ . . . អកុសលោ . . . នកុ-
 សលោ នហេតុ នសហោតុកោ ច នអកុសលោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិន
មែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុក្តី . . . មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អកុសល ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ . . . មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៤ ។ បេ ។

កុសលត្តិកនហោតុសហោតុកិទុកៈ

នកុសលត្តិកនហោតុនសហោតុកិទុកៈ

[៣៧១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
មែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ . . . ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុក្តី . . . ។ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ . . . មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
. . . មិនមែនជាអកុសល . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាហេតុ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

នហេតុ នសហេតុកោ ច ធម្មា . . . តីណិ ។ អព្យា-
 កតំ នហេតុំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នហេតុ នអហេតុកោ ធម្មោ . . . នអកុសលោ
 នហេតុ នអហេតុកោ ធម្មោ . . . នកុសលោ ន-
 ហេតុ នអហេតុកោ ច នអកុសលោ នហេតុ នអ-
 ហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

កុសលត្តិកសប្បច្ចយទុកេ

នកុសលត្តិកនសប្បច្ចយទុកំ

[៣៧២] អព្យាកតោ អប្បច្ចយោ ធម្មោ នអ-
 ព្យាកតស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ . . . នកុសលស្ស នអប្បច្ចយស្ស
 ធម្មស្ស . . . នអកុសលស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស
 . . . នអកុសលស្ស នអប្បច្ចយស្ស ច នអព្យាក-
 តស្ស នអប្បច្ចយស្ស ច ធម្មស្ស . . . នកុសលស្ស
 នអប្បច្ចយស្ស ច នអកុសលស្ស នអប្បច្ចយស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។
 អសដ្ឋតំ អប្បច្ចយសទិសំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី . . . មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
ជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ
និងមិនមានហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ
និងមិនមែនជាមិនមានហេតុ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកសប្បច្ច័យទុកៈ

នកុសលត្តិកនសប្បច្ច័យទុកៈ

[៣៧២] ធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
. . . នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ . . . នៃ
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ . . . នៃធម៌ មិន
មែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង . . . ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
កុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាអកុសល ទាំង
មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អសង្កតៈ ក៏ដូចគ្នានឹងអប្បច្ច័យៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកសនិទស្សនទុកេ

នកុសលត្តិកនិសនិទស្សនទុកំ

[៣៧៣] អព្យាកតោ សនិទស្សនោ ធម្មោ
 នអព្យាកតស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . នកុសលស្ស នសនិ-
 ទស្សនស្ស ។ បេ ។ ធម្មញ្ញា កាតញ្ច ។ កុសលំ
 អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នអនិទស្ស-
 នោ ធម្មោ . . . ។ អកុសលេន តីណិយេវ ។ អ-
 ព្យាកតេន តីណិយេវ ។ នវ ។

កុសលត្តិកសប្បដិយទុកេ

នកុសលត្តិកនិសប្បដិយទុកំ

[៣៧៤] អព្យសកតំ សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ នសប្បដិយោ ធម្មោ . . . នអកុសលោ
 នសប្បដិយោ ធម្មោ . . . នកុសលោ នសប្បដិយោ
 ច នអកុសលោ នសប្បដិយោ ច ធម្មោ . . . តី-
 ណិ ។ កុសលំ អប្បដិយេន តីណិ ។ អកុសលំ អ-
 ប្បដិយេន តីណិ ។ អព្យាកតំ អប្បដិយេន តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកសនិទស្សនទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៣៧៣] ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយការឃើញ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ . . . មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញ ។ បេ ។ បញ្ញា ៦ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
កុសល មិនមានការឃើញ . . . ។ ដោយអកុសល មានតែវារៈ ៣ ។
ដោយអព្យាកតៈ មានតែវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសប្បដិយទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនសប្បដិយទុក្ខៈ

[៣៧៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . .
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . ធម៌
មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជា
អកុសល ទាំងមិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី . . . មានវារៈ ៣ ។
កុសល មានវារៈ ៣ ដោយអប្បដិយៈ ។ អកុសល មានវារៈ ៣
ដោយអប្បដិយៈ ។ អព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ដោយអប្បដិយៈ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

កុសលំ អប្បជិយញ្ច អព្យាកតំ អប្បជិយញ្ច តីណិ ។
អកុសលំ អប្បជិយញ្ច អព្យាកតំ អប្បជិយញ្ច
តីណិ ។ បណ្ណាស ។

កុសលត្តិករូបីទុកេ នកុសលត្តិកនរូបីទុកំ

[៣៧៥] អព្យាកតំ រូបី ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
នរូបី . . . នអកុសលោ នរូបី . . . នកុសលោ
នរូបី ច នអកុសលោ នរូបី ច ធម្មា . . . តីណិ ។
កុសលំ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច . . . តីណិ ។ អកុសលំ
អរូបី ធម្មំ បដិច្ច . . . តីណិ ។ អព្យាកតំ អរូបី
ធម្មំ បដិច្ច . . . តីណិ ។ នវ ។

កុសលត្តិកលោកិយទុកេ នកុសលត្តិកនលោកិយទុកំ

[៣៧៦] អព្យាកតំ លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នអព្យាកតោ នលោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា . . . នកុសលោ នលោកិយោ ធម្មោ
. . . នអកុសលោ នលោកិយោ ធម្មោ . . . ន-
អកុសលោ នលោកិយោ ច នអព្យាកតោ ន-
លោកិយោ ច ធម្មា . . . នកុសលោ នលោកិ-
យោ ច នអកុសលោ នលោកិយោ ច ធម្មា . . .

អនុលោមប្បច្ឆនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

កុសល ជាអប្បជ័យៈ នឹងអព្យាកតៈ ជាអប្បជ័យៈ មានវារៈ ៣ ។
អកុសល ជាអប្បជ័យៈ នឹងអព្យាកតៈ ជាអប្បជ័យៈ មានវារៈ ៣ ។
ជាវារៈ ១៥ ។

កុសលត្តិករូបីទុកៈ នកុសលត្តិកនរូបីទុកៈ

[៣៧៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មានរូប . . . មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានរូប
. . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនមានរូបក្តី . . . មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល
មិនមានរូប . . . មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
មិនមានរូប . . . មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ
មិនមានរូប . . . មានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកលោកិយទុកៈ នកុសលត្តិកនលោកិយទុកៈ

[៣៧៦] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាលោកិយ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកិយ . . .
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាលោកិយ . . . ធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកិយក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិន
មែនជាលោកិយក្តី . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជា
លោកិយក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកិយក្តី . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

បញ្ច ។ កុសលំ លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
 លោ នលោកុត្តរោ ធម្មោ . . . នអកុសលោ ន-
 លោកុត្តរោ ធម្មោ . . . នកុសលោ នលោកុត្តរោ
 ច នអកុសលោ នលោកុត្តរោ ច . . . តីណិ ។
 អព្យាកតំ លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នលោកុត្តរោ ធម្មោ . . . នអកុសលោ នលោ-
 កុត្តរោ ធម្មោ . . . នកុសលោ នលោកុត្តរោ ច
 នអកុសលោ នលោកុត្តរោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

កុសលត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកេ

នកុសលត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកំ

[៣៧៧] កុសលំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ . . . នអកុសលោ
 នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ . . . នអព្យាកតោ នកេន-
 ចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ។ សង្ខតំ ។ កេនចិវិញ្ញេយ្យ តី-
 ណិ ។ ឯក្ខនវីសតិ ។ កុសលំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល ជាលោកុត្តរៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាលោកុត្តរៈ . . . មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី
 មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី . . . មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 អព្យាកតៈ ជាលោកុត្តរៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 លោកុត្តរៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី
 មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

នកុសលត្តិកនកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

[៣៧៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ធម៌ ដែលត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ១៩ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . .

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលោ នកោនចិនិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ . . . .
 នក្កសលោ នកោនចិនិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ ឯតេន ឧទាយេន កោនចិ-
 និញ្ញេយ្យេ ឯក្កនវីសតិប្បញ្ញា កាតព្វា ។

កុសលត្តិកអាសវំទុកេ នកុសលត្តិកនអាសវំទុកំ

[៣៧៨] កុសលំ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នក្ក-
 សលោ នអាសវោ ធម្មោ . . . . នកុសលោ ន-
 អាសវោ ធម្មោ . . . . នក្កសលោ នអាសវោ ធម្មោ
 . . . . នកុសលោ នអាសវោ ច នក្កសលោ ន-
 អាសវោ ច ធម្មោ . . . . នកុសលោ នអាសវោ ច
 នកុសលោ នអាសវោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អកុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា . . . . នក្កសលោ នោអាសវោ
 ធម្មោ . . . . នកុសលោ នោអាសវោ ច នក្ក-
 សលោ នោអាសវោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ . . . មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។
បញ្ហា ១៩ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ក្នុងធម៌) ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ ដោយឧបាយនេះចុះ ។

កុសលត្តិកអាសវ់ទុកៈ នកុសលត្តិកនអាសវ់ទុកៈ

[៣៧៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអាសវៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ
. . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអ-
ព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈក្តី . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទាំងមិន
មែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាអាសវៈក្តី ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែន
ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ . . . ធម៌ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមយុត្តនីយប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកសាសវទុកេ នកុសលត្តិកនសាសវទុកំ

[៣៧៩] អព្យាកតំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

លោកិយទុកសទិសំ ។ បេ ។

កុសលត្តិកអាសវសម្បយុត្តទុកេ

នកុសលត្តិកនអាសវសម្បយុត្តទុកំ

[៣៨០] អកុសលំ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ

បដិច្ច នកុសលោ នអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . .

នអកុសលោ នអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . . ន-

អព្យាកតោ នអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . . នកុ-

សលោ នអាសវសម្បយុត្តោ ច នអព្យាកតោ ន-

អាសវសម្បយុត្តោ ច ធម្មោ . . . នកុសលោ ន-

អាសវសម្បយុត្តោ ច នអកុសលោ នអាសវសម្ប-

យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អកុសលំ អាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ

នអាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ . . . នអព្យាកតោ ន-

អាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ . . . នកុសលោ នអាស-

វិប្បយុត្តោ ច នអព្យាកតោ នអាសវិប្បយុត្តោ ច

ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកសាសវទុកៈ នកុសលត្តិកនសាសវទុកៈ

[៣៧៩] . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅ ជាមួយនឹងអាសវៈ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈដែរ ។ លេ ។

កុសលត្តិកអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

នកុសលត្តិកនអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

[៣៨០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រាសចាកអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកអាសវសាសវទុកេ

នកុសលត្តិកនអាសវសាសវទុកំ

[៣៨១] អកុសលំ អាសវញ្ចេវ សាសវញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នអាសវោចេវ នអនាសវោច
 ធម្មោ . . . នអកុសលោ នអាសវោចេវ នអនាសវោច
 ធម្មោ . . . នអព្យាកតោ នអាសវោចេវ នអនាសវោ-
 ច ធម្មោ . . . នកុសលោ នអាសវោចេវ នអនាស-
 វោច នអព្យាកតោ នអាសវោចេវ នអនាសវោច
 ធម្មោ . . . នកុសលោ នអាសវោចេវ នអនាសវោច
 នអកុសលោ នអាសវោចេវ នអនាសវោច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អកុសលំ សាស-
 វញ្ចេវ នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនា-
 សវោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មោ . . . នអព្យាកតោ
 នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មោ . . . នកុស-
 លោ នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ នអព្យាកតោ
 នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមបុព្វនិយត្តិកទុកបុព្វដ្ឋាន

កុសលក្តិកអាសវសាសវទុកៈ

នកុសលក្តិកនអាសវសាសវទុកៈ

[៣៨១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាអាសវៈ ទាំងប្រ-
 ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 អាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី . . .
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 អាសវៈក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដ្ឋាន មានវារៈ ៥ ។ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ
 ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

កុសលត្តិកអាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុកេ

នកុសលត្តិកនអាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុកំ

[៣៨២] អកុសលំ អាសវញ្ចោវ អាសវសម្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអាសវោចេវ ន-
 អាសវវិប្បយុត្តោច ធម្មោ . . . នអព្យាកតោ ន-
 អាសវោចេវ នអាសវវិប្បយុត្តោច ធម្មោ . . . នកុ-
 សលោ នអាសវោចេវ នអាសវវិប្បយុត្តោច នអព្យា-
 កតោ នអាសវោចេវ នអាសវវិប្បយុត្តោច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អកុសលំ អា-
 សវសម្បយុត្តញ្ចោវ នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
 លោ នអាសវវិប្បយុត្តោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មោ
 . . . នអព្យាកតោ នអាសវវិប្បយុត្តោចេវ ននោច-
 អាសវោ ធម្មោ . . . នកុសលោ នអាសវវិប្បយុត្តោ-
 ចេវ ននោចអាសវោ នអព្យាកតោ នអាសវវិប្ប-
 យុត្តោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកអាសវអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

នកុសលត្តិកនអាសវអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

[៣៨២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាអា-
សវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនជា
អាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកអាសវិប្បយុត្តសាសវទុកេ

នកុសលត្តិកអាសវិប្បយុត្តនសាសវទុកំ

[៣៨៣] អព្យាកតំ អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ ធម្មំ

... ។ លោកិយទុក្ខវាសនិសំ ។

កុសលត្តិកឆគោច្ឆកទុកេ

នកុសលត្តិកឆគោច្ឆកទុកំ

[៣៨៤] អកុសលំ សញ្ញាជនំ ។ សង្ខតំ ។

កន្លំ ឱយំ យោតំ ជីវរណំ បរាមាសំ ។ បេ ។

កុសលត្តិកសារម្មណទុកេ

នកុសលត្តិកនសារម្មណទុកំ

[៣៨៥] កុសលំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-

កុសលោ នសារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា កុសលំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ

នសារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ

សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសារម្មណោ

ច នអកុសលោ នសារម្មណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកអាសវិប្បយុត្តិសាសវទុកៈ

នកុសលត្តិកអាសវិប្បយុត្តិនសាសវទុកៈ

[៣៨៣] នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ... ។ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកវារៈដែរ ។

កុសលត្តិកឆគោច្ឆកទុកៈ

នកុសលត្តិកឆគោច្ឆកទុកៈ

[៣៨៤] សញ្ញាជនៈ ជាអកុសល ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ គន្លុះ
ឱយៈ យោគៈ នីវរណៈ បរាមាសៈ ។ លេ ។

កុសលត្តិកសារម្មណទុកៈ

នកុសលត្តិកនសារម្មណទុកៈ

[៣៨៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តជាមួយ
នឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអា-
រម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អកុសលំ សារម្មណំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នសារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នសារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អកុសលំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នសារម្មណោ ច នកុសលោ នសារម្ម-
 ណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 អព្យាកតំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៨៦] ហេតុយា នវ ។

[៣៨៧] អព្យាកតំ អនាម្មណំ ធម្មំ បច្ចយា
 នកុសលោ នអនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អព្យាកតំ អនាម្មណំ ធម្មំ បច្ចយា ន-
 កុសលោ នអនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អព្យាកតំ អនាម្មណំ ធម្មំ បច្ចយា ន-
 កុសលោ នអនាម្មណោ ច នកុសលោ នអ-
 នាម្មណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៣៨៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៣៨៨] ហេតុយា តីណិ ។

កុសលត្តិកចិត្តទុកេ នកុសលត្តិកនចិត្តទុកំ

[៣៨៩] កុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
 លោ នចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុស-
 លំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអព្យាកតោ នចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា កុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តោ
 ច នអព្យាកតោ នចិត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 ចិត្តោ ច នកុសលោ នចិត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អកុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អកុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអព្យាកតោ នចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អកុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នចិត្តោ ច នអព្យាកតោ នចិត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តទុកៈ នកុសលត្តិកនចិត្តទុកៈ

[៣៨៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជា
 ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 កុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
 ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
 សលោ នចិត្តោ ច នអព្យាកតោ នចិត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អព្យាកតំ ចិត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
 សលោ នចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អព្យាកតំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តោ
 ច នអកុសលោ នចិត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៩០] ហេតុយា តេស ។

[៣៩១] កុសលំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
 សលោ ននោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 កុសលំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ ននោ-
 ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ នោ-
 ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ននោចិត្តោ ច នអ-
 ព្យាកតោ ននោចិត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណិ ។ អកុសលំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ ននោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៣៩១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ ន-
 នោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុស-
 លំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននោចិត្តោ
 ច នអព្យាកតោ ននោចិត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតានិ តីណិ ។

[៣៩២] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកចេតសិកទុកេ

នកុសលត្តិកនចេតសិកទុកំ

[៣៩៣] កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ នចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
 សលោ នចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាក-
 តោ នចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ន-
 ចេតសិកោ ច អព្យាកតោ នចេតសិកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នចេតសិកោ ច នអកុសលោ
 នចេតសិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
មិនមែនចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ពួកអព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកចេតសិកទុកៈ

នកុសលត្តិកនចេតសិកទុកៈ

[៣៩៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល
ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុ-
សល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាចេតសិក
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល
ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
 នចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុ-
 សលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចេត-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ
 ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នចេតសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ចេតសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចេតសិកោ ច នអ-
 ព្យាកតោ នចេតសិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អកុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នចេតសិកោ ច នអកុសលោ នចេត-
 សិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។
 អព្យាកតំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 ចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
 ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នចេតសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ចេតសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចេតសិកោ ច នអកុស-
 លោ នចេតសិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណិ ។

[៣៩៤] ហេតុយា តេរស ។ អចេតសិកេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ ក្នុងអចេតសិក មានវារៈ ៩ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកចិត្តសម្បយុត្តទុកេ

នកុសលត្តិកនចិត្តសម្បយុត្តទុកំ

[៣៩៥] កុសលំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអព្យាកតោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ច នអព្យាក-
 តោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ច នអកុសលោ ន-
 ចិត្តសម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 បញ្ច ។ អកុសលំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អព្យាកតំ ចិត្តសម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកចិត្តសម្បយុត្តិទុកៈ

នកុសលត្តិកនចិត្តសម្បយុត្តិទុកៈ

[៣៩៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយចិត្ត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ច នអកុ-
 សលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៩៦] ហេតុយា តេរស ។ ចិត្តសម្បយុត្ត
 តីណិ ។

កុសលត្តិកចិត្តសំសដ្ឋទុកេ

នកុសលត្តិកនចិត្តសំសដ្ឋទុកំ

[៣៩៧] កុសលំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា កុសលំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
 នចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុស-
 លំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នចិត្តសំ-
 សដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្ត-
 សំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នចិត្តសំសដ្ឋោ
 ច នអព្យាកតោ នចិត្តសំសដ្ឋោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ ក្នុងចិត្តសម្បយុត្ត
មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តសំសដ្ឋទុកៈ

នកុសលត្តិកនចិត្តសំសដ្ឋទុកៈ

[៣៩៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយ
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនលាយ
ឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
លាយឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនលាយឡំដោយ
ចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នចិត្តសំសង្ខោ ច នអកុសលោ នចិត្តសំ-
 សង្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។
 អកុសលំ ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
 នចិត្តសំសង្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អ-
 កុសលំ ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 ចិត្តសំសង្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុ-
 សលំ ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នចិត្ត-
 សំសង្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ
 ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តសំសង្ខោ
 ច នអព្យាកតោ នចិត្តសំសង្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នចិត្តសំសង្ខោ ច នអកុសលោ
 នចិត្តសំសង្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 បញ្ច ។ អព្យាកតំ ចិត្តសំសង្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
 លោ នចិត្តសំសង្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំដោយ
 ចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយ
 ឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយ
 ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំ
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
 ក្រឹត មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
 លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែន
 លាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំ
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 លាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយ
 ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

អព្យាកតំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
 នចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យា-
 កតំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នចិត្ត-
 សំសដ្ឋោ ច នអកុសលោ នចិត្តសំសដ្ឋោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៣៩៨] ហេតុយា តេរស ។

កុសលត្តិកចិត្តសមុដ្ឋានទុកេ

នកុសលត្តិកនចិត្តសមុដ្ឋានទុកំ

[៣៩៩] កុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអកុសលោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអព្យាកតោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអកុសលោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ច នអព្យាកតោ
 នចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ អកុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាអព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៣៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ១៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តសមុដ្ឋានទុកៈ

នកុសលត្តិកនចិត្តសមុដ្ឋានទុកៈ

[៣៩៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំងឡើងដោយ
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយ
ចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាអកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអព្យាកតោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ច នអព្យាកតោ
 នចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ អព្យាកតំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤០០] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ ។

[៤០១] កុសលំ នោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ ននោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អកុសលំ នោចិត្តសមុដ្ឋានំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ននោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អព្យាកតំ នោ-
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននោចិត្ត-
 សមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំងឡើងដោយ
 ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនតាំងឡើង
 ដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត តាំងឡើង
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ។

[៤០១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនតាំងឡើង
 ដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាអកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំង
 ឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៤០២] ហេតុយា តេរស អវិតតេ តេរស ។

កុសលត្តិកចិត្តសហភុទុកេ

នកុសលត្តិកនចិត្តសហភុទុកំ

[៤០៣] កុសលំ ចិត្តសហភុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នចិត្តសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា បញ្ច ។ អកុសលំ ចិត្តសហភុំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នចិត្តសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អព្យាកតំ ចិត្តសហភុំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នចិត្តសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤០៤] ហេតុយា តេរស អវិតតេ តេរស ។

[៤០៥] កុសលំ នោចិត្តសហភុំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ ននោចិត្តសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អកុសលំ នោចិត្តសហភុំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ ននោចិត្តសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តសហភូទុកៈ

នកុសលត្តិកនចិត្តសហភូទុកៈ

[២០៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល កើតជាមួយនឹង ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិន មែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា អព្យាក្រឹត កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២០៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកើតជា មួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹង ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិន មែន ជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អព្យាកតំ ដោចិត្តសហភំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នដោចិត្តសហភូ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤០៦] ហេតុយា តេរស អវិកតេ តេរស ។

កុសលត្តិកចិត្តានុបវិវត្តិទុកេ

នកុសលត្តិកនចិត្តានុបវិវត្តិទុកំ

[៤០៧] កុសលំ ចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច . . .
តេរស ។ អកុសលំ ដោចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច . . .
តេរស ។ ឯតេ សង្ខត្តា ។
ទុកត្តយំ ចិត្តទុកសទិសំ ។

កុសលត្តិកអជ្ឈត្តិកទុកេ

នកុសលត្តិកនអជ្ឈត្តិកទុកំ

[៤០៨] កុសលំ អជ្ឈត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ចិត្តទុកសទិសំ ។ កុសលំ ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច
នអកុសលោ នពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
មែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តានុបវិវត្តិទុកៈ

នកុសលត្តិកនចិត្តានុបវិវត្តិទុកៈ

[២០៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
. . . មានវារៈ ១៣ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . មានវារៈ ១៣ ។ វារៈទាំងនេះ គឺលោក
បំប្រួញហើយ ។

ប្រជុំ ៣ នៃទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុកៈដែរ ។

កុសលត្តិកអជ្ឈត្តិកទុកៈ

នកុសលត្តិកនអជ្ឈត្តិកទុកៈ

[២០៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ខាងក្នុង . . .
ប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុកៈដែរ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកឧបាទានុកេ

នកុសលត្តិកនឧបាទានុកំ

[៤០៩] អព្យាកតំ ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ នឧទានា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ កុសលំ នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ ននោឧទានា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ នវ ។

កុសលត្តិកឧបាទិន្នុកេ

នកុសលត្តិកនឧបាទិន្នុកំ

[៤១០] អព្យាកតំ ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នឧទានិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អព្យាកតំ ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នឧ-
 ទានិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
 ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នឧទានិដ្ឋោ ច
 នអកុសលោ នឧទានិដ្ឋោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកឧបាទាទុកៈ

នកុសលត្តិកនឧបាទាទុកៈ

[៤០៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន ជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកឧបាទិន្នទុកៈ

នកុសលត្តិកនឧបាទិន្នទុកៈ

[៤១០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកទ្ធិគោច្ឆកទុកេ

នកុសលត្តិកនទ្ធិគោច្ឆកទុកំ

[៤១១] អកុសលំ ឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
 កុសលោ នោឧបាទានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា អកុសលំ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ
 នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

កុសលត្តិកទស្សនេនបហាតព្វទុកេ

នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វទុកំ

[៤១២] អកុសលំ ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអកុសលោ នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ទស្សនេន បហា-
 តព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នទស្សនេន ប-
 ហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ
 ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 ទស្សនេន បហាតព្វោ ច នអកុសលោ នទស្សនេន
 បហាតព្វោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤១៣] ហេតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកទ្វិគោច្ឆកទុកៈ

នកុសលត្តិកនទ្វិគោច្ឆកទុកៈ

[២១១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

កុសលត្តិកទស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

[២១២] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៤១៤] អព្យាកតំ ននស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នននស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ននស្សនេន ប-
 ហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នននស្សនេន ប-
 ហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
 ននស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នន-
 នស្សនេន បហាតព្វោ ច នអព្យាកតោ នននស្សនេន
 បហាតព្វោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤១៥] ហេតុយា តីណិ ។

កុសលត្តិកភាវនាយបហាតព្វទុកេ

នកុសលត្តិកនភាវនាយបហាតព្វទុកំ

[៤១៦] អកុសលំ ការនាយ បហាតព្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអកុសលោ នការនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ការនាយ បហា-
 តព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នការនាយ បហា-
 តព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ
 ការនាយ បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នកា-
 រនាយ បហាតព្វោ ច នអកុសលោ នការនាយ ប-
 ហាតព្វោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២១២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកភាវនាយបហាតព្វទុកៈ

នកុសលត្តិកនភាវនាយបហាតព្វទុកៈ

[២១៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ភាវនា (មគ្គខាងលើ) អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះ
ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុ-
សល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល
ដែលត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះដោយភាវនាក្តី ដែលមិនមែនជាអកុ-
សល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុ-
សល ដែលត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៤១៧] ហេតុយា តីណិ ។

[៤១៨] អព្យាកតំ នការោយ បហាតព្វំ ធម្មំ
បដិច្ចំ នកុសលោ ននការោយ បហាតព្វោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤១៩] ហេតុយា តីណិ ។

កុសលត្តិកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកេ
នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកំ

[៤២០] អកុសលំ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ចំ នអកុសលោ ននស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤២១] ហេតុយា តីណិ ។

[៤២២] អកុសលំ ននស្សនេន បហាតព្វហេ-
តុកំ ធម្មំ បដិច្ចំ នកុសលោ នននស្សនេន ប-
ហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អព្យាកតំ ននស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ចំ នអព្យាកតោ នននស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤២៣] ហេតុយា ន^(១) ។

១ ម. តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

[២១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២១៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុក្ខៈ

[២២០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកភាវនាយបហាតព្វហេតុកទុកេ

នកុសលត្តិកនភាវនាយបហាតព្វហេតុកទុកំ

[៤២៤] អកុសលំ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នភាវនាយ បហាតព្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤២៥] ហេតុយា តីណិ ។

[៤២៦] អកុសលំ នភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 អព្យាកតំ នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអព្យាកតោ ននភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤២៧] ហេតុយា ន ។

កុសលត្តិកសវិតក្កទុកេ នកុសលត្តិកនសវិតក្កទុកំ

[៤២៨] កុសលំ សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នសវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកភាវនាយបហាតព្វហេតុកុទុកៈ

នកុសលត្តិកនភាវនាយបហាតព្វហេតុកុទុកៈ

[៤២៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនមាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែន
មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៤២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកសវិតកុទុកៈ នកុសលត្តិកនសវិតកុទុកៈ

[៤២៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វិតកុៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតកុៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៤២៩] ហេតុយា តេស ។

[៤៣០] កុសលំ អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៣១] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកសវិចារទុកេ នកុសលត្តិកនសវិចារទុកំ

[៤៣២] កុសលំ សវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៣៣] ហេតុយា តេស ។

[៤៣៤] កុសលំ អវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៣៥] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកសប្បីតិកទុកេ នកុសលត្តិកនសប្បីតិកទុកំ

[៤៣៦] កុសលំ សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៣៧] ហេតុយា តេស ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[២២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៣០] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសវិចារទុកៈ នកុសលត្តិកនសវិចារទុកៈ

[២៣២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៣៤] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសប្បីតិកទុកៈ នកុសលត្តិកនសប្បីតិកទុកៈ

[២៣៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[៤៣៨] កុសលំ អប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អកុសលោ នអប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៣៩] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកបីតិសហគតទុកេ
នកុសលត្តិកនបីតិសហគតទុកំ

[៤៤០] កុសលំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នបីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៤១] ហេតុយា តេវស ។

[៤៤២] កុសលំ នបីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នអកុសលោ ននបីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៤៣] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកសុខសហគតទុកេ
នកុសលត្តិកនសុខសហគតទុកំ

[៤៤៤] កុសលំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នសុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២៣៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកបីតិសហគិតទុកៈ

នកុសលត្តិកនបីតិសហគិតទុកៈ

[២៤០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៤២] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកប ដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសុខសហគិតទុកៈ

នកុសលត្តិកនសុខសហគិតទុកៈ

[២៤៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៤៤៥] ហេតុយា តេរស ។

[៤៤៦] កុសលំ នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នអកុសលោ ននសុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៤៧] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកឧបេក្ខាសហគតទុកេ

នកុសលត្តិកនឧបេក្ខាសហគតទុកំ

[៤៤៨] កុសលំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៤៩] ហេតុយា តេរស ។

[៤៥០] កុសលំ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ ននឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៥១] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកកាមាវចរទុកេ

នកុសលត្តិកនកាមាវចរទុកំ

[៤៥២] អព្យាកតំ កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២២៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
ដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកឧបេក្ខាសហគតទុកៈ

នកុសលត្តិកនឧបេក្ខាសហគតទុកៈ

[២២៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៣០] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកកាមាវចរទុកៈ

នកុសលត្តិកនកាមាវចរទុកៈ

[២៣២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

តីណិ ។ កុសលំ នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ ននកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ន ។

កុសលត្តិករូបាវចរទុកេ នកុសលត្តិកនរូបាវចរទុកំ

[៤៥៣] កុសលំ រូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន ។ អព្យាកតំ នរូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
ននរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

កុសលត្តិកអរូបាវចរទុកេ នកុសលត្តិកនអរូបាវចរទុកំ

[៤៥៤] កុសលំ អរូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នអរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន ។ អព្យាកតំ នអរូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យា-
កតោ ននអរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា បញ្ច ។

កុសលត្តិកបរិយាបន្នទុកេ នកុសលត្តិកនបរិយាបន្នទុកំ

[៤៥៥] អព្យាកតំ បរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច
នអព្យាកតោ នបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាកាមា-
វចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិករូបាវចរទុកៈ នកុសលត្តិកនរូបាវចរទុកៈ

[២៥៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជារូបាវចរ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជារូបាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
ជារូបាវចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជារូបាវចរ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកអរូបាវចរទុកៈ នកុសលត្តិកនអរូបាវចរទុកៈ

[២៥៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរូបាវចរ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ជាអរូបាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនជាអរូ-
បាវចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអរូបាវចរ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកបរិយាបន្នទុកៈ នកុសលត្តិកនបរិយាបន្នទុកៈ

[២៥៥] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ កុសលំ អបរិយាបន្នំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នអបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន ។

កុសលត្តិកនិយ្យានិកទុកេ នកុសលត្តិកនិយ្យានិកទុកំ
[៤៥៦] កុសលំ និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ ននិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា តីណិ ។ អព្យាកតំ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច
នអព្យាកតោ នអនិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

កុសលត្តិកនិយតទុកេ នកុសលត្តិកនិយតទុកំ
[៤៥៧] កុសលំ និយតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ ននិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន ។ អព្យាកតំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ
នអនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

កុសលត្តិកសឧត្តរទុកេ នកុសលត្តិកនសឧត្តរទុកំ
[៤៥៨] អព្យាកតំ សឧត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច
នអព្យាកតោ នសឧត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាអបរិយាបន្នៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកនិយ្យានិកទុកៈ នកុសលត្តិកនិយ្យានិកទុកៈ

[២៥៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកនិយតទុកៈ នកុសលត្តិកនិយតទុកៈ

[២៥៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនទៀង អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនទៀង អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកសឧត្តរទុកៈ នកុសលត្តិកសឧត្តរទុកៈ

[២៥៨] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការ
រើខ្លួន) អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ កុសលំ អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ឆ ។

កុសលត្តិកសរណទុកេ នកុសលត្តិកនសរណទុកំ

[៤៥៩] អកុសលំ សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
សលោ នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
អកុសលំ សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នស-
រណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ
សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសរណោ ច ន-
អកុសលោ នសរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ សរណំ ធម្មំ បដិច្ច
នអព្យាកតោ នអរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា អព្យាកតំ អរណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
អរណំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអរណោ ច ន-
អព្យាកតោ នអរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអនុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកសរណទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនសរណទុក្ខៈ

[៤៥៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ (មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងធម៌ជាសីកសត្រូវ) អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុ-
សល ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជា
សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាសរណៈក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិន
មានរណៈ (ធម៌ជាសីកសត្រូវ) អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជា
សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមានរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមាន
រណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមាន
រណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមានរណៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

វេទនាត្តិកហោតុទុកេ នវេទនាត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៦០] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអទុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។ អ-
 ទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៤៦១] ហេតុយា ឯកវីស អវិគតេ ឯកវីស
 សព្វត្ថ ឯកវីស ។

[៤៦២] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ

អនុលោមប្បច្ច័យត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

វេទនាត្តិកហេតុទុកៈ នវេទនាត្តិកនហេតុទុកៈ

[៤៦០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២១ ។

[៤៦២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ននុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ននហេតុ ច នអ-
 នុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ននហេតុ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ទុក្ខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណិ ។

[៤៦៣] ហេតុយា នវ ។

វិបាកត្តិកហេតុទុកេ នវិបាកត្តិកនហេតុទុកំ

[៤៦៤] វិចារកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារកោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
 សុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៩ ។

វិបាកត្តិកហេតុទុកៈ នវិបាកត្តិកនហេតុទុកៈ

[៤៦៤] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ មិនមែន
 មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក

អនុលោមប្បច្ឆនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារ-
 កធម្មធម្មោ នហេតុ ច ននេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកំ
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារកោ នហេតុ ច នវិចារក-
 ធម្មធម្មោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 បញ្ច ។ វិចារកធម្មធម្មំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារក-
 ធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារ-
 កធម្មធម្មំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារកោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចារកធម្មធម្មំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នវិចារកោ នហេតុ ច ននេវិចារកនវិចារក-
 ធម្មធម្មោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 វិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែន
 វិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំង
 មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក
 ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

វិចាកធម្មធម្មំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ន-
 ហេតុ ច នវិចាកធម្មធម្មោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ ហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ ហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ នហេតុ ច នវិចាកធម្មធម្មោ
 នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤៦៥] ហេតុយា តេស ។

[៤៦៦] វិចាកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្ម-
 ធម្មោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាកំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ន-
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាកំ នហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកធម្មធម្មោ ននហេតុ ច ននេវិ-
 ចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ននហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៦៦] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ វិចាកធម្មធម្មំ នហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ននហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នវិចាកោ ននហេតុ ច ននេវិចាកនវិចាក-
 ធម្មធម្មោ ននហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ននហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ននហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ មេ ។ នេវិចាកនវិចាក-
 ធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចាកោ ននហេតុ
 ច នវិចាកធម្មធម្មោ ននហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជា
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាក-
 ធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក
 ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌
 មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក
 ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ វិចារកំ នហេតុញ្ច នេវ-
វិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នវិ-
ចារកធម្មធម្មោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤៦៧] ហេតុយា ចុទ្ធស ។

ឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកហោតុទុកេ

នឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៦៨] ឧទានិទ្ធុទានានិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នឧ-
ទានិទ្ធុទានានិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ឧទានិទ្ធុទានានិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុទានិទ្ធុ-
ទានានិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឧទានិទ្ធុទានានិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុទានិទ្ធុអ-
នុទានានិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

ឧបាទិ ន្តុបាទានិយត្តិកហេតុទុកៈ

នឧបាទិ ន្តុបាទានិយត្តិកនហេតុទុកៈ

[៤៦៨] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន តណ្ហាជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជា ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្ម ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ កិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រ- យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទិណ្ណាណាណិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបាទិណ្ណ-
 ាណាណិយោ នហេតុ ច នអនុបាទិណ្ណអនុបាណាណិយោ
 នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទិណ្ណ-
 ាណាណិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុបាទិណ្ណាណាណិ-
 យោ នហេតុ ច នអនុបាទិណ្ណអនុបាណាណិយោ នហេតុ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ អនុបា-
 ទិណ្ណាណាណិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបាទិណ្ណាណាណិ-
 យោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 អនុបាទិណ្ណអនុបាណាណិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុបា-
 ទិណ្ណអនុបាណាណិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ឆនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ធម៌ ដែល
 មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ
 ៥ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រ-
 កបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 ទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
 លេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៤៦៩] ហោតុយា តេស ។

[៤៧០] ឧចានិទ្ទុចានិយំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនុចានិទ្ទុចានិយោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤៧១] ហោតុយា នវ ។

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកហោតុទុកេ

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៧២] សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ នហោតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៤៧៣] ហោតុយា តេស ។

[៤៧៤] សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ នហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ននហោតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤៧៥] ហោតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៧០] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកហោតុទុកៈ

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិនហោតុទុកៈ

[២៧២] ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តី សៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៧៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តី សៅហ្មង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

វិតក្កត្តិកហោតុទុកេ នវិតក្កត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៧៦] សវិតក្កសវិចារំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នសវិតក្កសវិចារោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៧៧] ហោតុយា បណ្ណាវស ។

[៤៧៨] សវិតក្កសវិចារំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នអវិតក្កវិចារមត្តោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
តុប្បច្ចយា ។

[៤៧៩] ហោតុយា អដ្ឋវីស ។

បីតិក្កិកហោតុទុកេ នបីតិក្កិកនហោតុទុកំ

[៤៨០] បីតិសហាគតំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
បីតិសហាគតោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៨១] ហោតុយា អដ្ឋវីស ។

[៤៨២] បីតិសហាគតំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ឧបេក្ខាសហាគតោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
តុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

វិតក្កត្តិកហោតុទុកៈ នវិតក្កត្តិកនហោតុទុកៈ

[២៧៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ជាហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ។

[២៧៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ។

បីតិក្កិកហោតុទុកៈ នបីតិក្កិកនហោតុទុកៈ

[២៨០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[២៨១] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ។

[២៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៣] ហេតុយា អដ្ឋាវស ។

ទស្សនត្តិកហោតុទុកេ នទស្សនត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៨៤] ទស្សនេន បហាតព្វំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នទស្សនេន បហាតព្វោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៨៥] ហេតុយា តេវស ។

[៤៨៦] ទស្សនេន បហាតព្វំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នការាយ បហាតព្វោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៨៧] ហេតុយា នវ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហោតុកត្តិកហោតុទុកេ

នទស្សនេនបហាតព្វហោតុកត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៨៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៨៩] ហេតុយា សោឡស ។

[៤៩០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នការាយ បហាតព្វហេតុកោ ននហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[២៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

ទស្សនត្តិកហោតុទុកៈ នទស្សនត្តិកនហោតុទុកៈ

[២៨៤] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៨៦] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហោតុកត្តិកហោតុទុកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វហោតុកត្តិកនហោតុទុកៈ

[២៨៨] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ។

[២៩០] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៤៩១] ហេតុយា នវ ។

អាចយកាមិត្តិកហោតុទុកេ

នអាចយកាមិត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៩២] អាចយកាមី ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអា-
ចយកាមី នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៩៣] ហេតុយា តេរស ។

[៤៩៤] អាចយកាមី នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអា-
ចយកាមី ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៩៥] ហេតុយា នវ ។

សេក្ខត្តិកហោតុទុកេ នសេក្ខត្តិកនហោតុទុកំ

[៤៩៦] សេក្ខំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសេក្ខោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៩៧] ហេតុយា តេរស ។

[៤៩៨] សេក្ខំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសេ-
ក្ខោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៩៩] ហេតុយា នវ ។

អនុលោមបុព្វនិយត្តិកទុកបុព្វដ្ឋាន

[២៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អាចយគាមិត្តិកហេតុទុកៈ

នអាចយគាមិត្តិកនហេតុទុកៈ

[២៩២] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៩៤] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សេក្ខត្តិកហេតុទុកៈ នសេក្ខត្តិកនហេតុទុកៈ

[២៩៦] ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[២៩៨] ធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

បរិក្កត្តិកហោតុទុក្កំ នបរិក្កត្តិកនហោតុទុក្កំ

[៥០០] បរិក្កំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នមហាត្តតោ
នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥០១] ហោតុយា តេរស ។

[៥០២] បរិក្កំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិក្កោ
ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥០៣] ហោតុយា ចុទ្ធស ។

បរិក្ការម្មណត្តិកហោតុទុក្កំ

នបរិក្ការម្មណត្តិកនហោតុទុក្កំ

[៥០៤] បរិក្ការម្មណំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិក្កា-
រម្មណោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥០៥] ហោតុយា ឯកវីស ។

[៥០៦] បរិក្ការម្មណំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
មហាត្តតារម្មណោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥០៧] ហោតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

បរិវត្តត្តិកហោតុទុក្ខៈ នបរិវត្តត្តិកនហោតុទុក្ខៈ

[៥០០] ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចច្នាវ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៥០២] ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចច្នាវ មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូចច្នាវ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៤ ។

បរិវត្តារម្មណត្តិកហោតុទុក្ខៈ

នបរិវត្តារម្មណត្តិកនហោតុទុក្ខៈ

[៥០៤] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចច្នាវ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍តូចច្នាវ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[៥០៦] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ មិនមែន ជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍តូចច្នាវ មិនមែន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហីនត្តិកហោតុទុកេ នហីនត្តិកនហោតុទុកំ

[៥០៨] ហីនំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហីនោ ន-
ហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥០៩] ហោតុយា តេស ។

[៥១០] ហីនំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នមជ្ឈិមោ
ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥១១] ហោតុយា នវ ។

មិច្ឆត្តត្តិកហោតុទុកេ នមិច្ឆត្តត្តិកនហោតុទុកំ

[៥១២] មិច្ឆត្តនិយតំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆ-
ត្តនិយតោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥១៣] ហោតុយា តេស ។

[៥១៤] មិច្ឆត្តនិយតំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សម្មត្តនិយតោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥១៥] ហោតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ហ៊ីនត្តិកហោតុទុកៈ នហ៊ីនត្តិកនហោតុទុកៈ

[៥០៨] ធម៌ មិនមែនថោកទាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ថោកទាប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៥១០] ធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

មិច្ឆត្តត្តិកហោតុទុកៈ នមិច្ឆត្តត្តិកនហោតុទុកៈ

[៥១២] ធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៥១៤] ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀង មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

មគ្គារម្មណត្តិកហោតុទុកេ

នមគ្គារម្មណត្តិកនហោតុទុកំ

[៥១៦] មគ្គារម្មណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នមគ្គា-
រម្មណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥១៧] ហេតុយា បញ្ចវីស ។

[៥១៨] មគ្គារម្មណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នមគ្គ-
ហេតុកោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥១៩] ហេតុយា តេស ។

ឧប្បន្នត្តិកហោតុទុកេ នឧប្បន្នត្តិកនហោតុទុកំ

[៥២០] ឧប្បន្នោ ហេតុ ធម្មោ នអនុប្បន្នស្ស
នហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧប្បន្នោ ហេតុ ធម្មោ នឧប្បាទិស្ស នហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នោ ហេតុ
ធម្មោ នអនុប្បន្នស្ស នហេតុស្ស ច នឧប្បាទិស្ស
នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២១] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

មគ្គារម្មណត្តិកហោតុទុកៈ

នមគ្គារម្មណត្តិកនហោតុទុកៈ

[៥១៦] ធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ។

[៥១៨] ធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជា ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ឧប្បន្នត្តិកហោតុទុកៈ នឧប្បន្នត្តិកនហោតុទុកៈ

[៥២០] ធម៌ កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន មែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អតីតត្តិកហោតុទុកេ នអតីតត្តិកនហោតុទុកំ

[៥២២] បច្ចុប្បន្នោ ហេតុ ធម្មោ នអតីតស្ស ន-
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្ប-
ន្នោ ហេតុ ធម្មោ នអនាគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នោ ហេតុ ធម្មោ
នអតីតស្ស នហេតុស្ស ច នអនាគតស្ស នហេ-
តុស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] ហេតុយា តីណិ ។

អតីតារម្មណត្តិកហោតុទុកេ

នអតីតារម្មណត្តិកនហោតុទុកំ

[៥២៤] អតីតារម្មណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អតីតារម្មណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៥២៥] ហេតុយា ឯកវីស ។

[៥២៦] អតីតារម្មណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនាគតារម្មណោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៥២៧] ហេតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

អតីតត្តិកហេតុទុកៈ នអតីតត្តិកនហេតុទុកៈ

[៥២២] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាអតីត មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
ជាអតីត មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អតីតារម្មណត្តិកហេតុទុកៈ

នអតីតារម្មណត្តិកនហេតុទុកៈ

[៥២៤] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៥២៦] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អដ្ឋត្តត្តិកហោតុទុកេ នអដ្ឋត្តត្តិកនហោតុទុកំ

[៥២៨] អដ្ឋត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នពហិទ្ធា
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ពហិទ្ធា
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអដ្ឋត្តោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥២៩] ហេតុយា ទ្វេ ។

[៥៣០] អដ្ឋត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នព-
ហិទ្ធា ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ពហិទ្ធា នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអដ្ឋត្តោ ននហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៣១] ហេតុយា ទ្វេ ។

អដ្ឋត្តារម្មណត្តិកហោតុទុកេ

នអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកនហោតុទុកំ

[៥៣២] អដ្ឋត្តារម្មណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អដ្ឋត្តារម្មណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥៣៣] ហេតុយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អជ្ឈត្តិតិកហោតុទុក្ខៈ នអជ្ឈត្តិតិកនហោតុទុក្ខៈ

[៥២៨] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាខាងក្នុង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាខាងក្រៅ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៥៣០] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកហោតុទុក្ខៈ

នអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកនហោតុទុក្ខៈ

[៥៣២] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង មិនមែនជា ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៥៣៤] អជ្ឈត្តារម្មណំ នហោតំ ធម្មំ បដិច្ច
នពហិទ្ធារម្មណោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥៣៥] ហោតុយា ទ្វេ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុទុកំ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុទុកំ

[៥៣៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ ហោតំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិយោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ហោតំ ធម្មំ បដិច្ច
នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ហោតំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហោតុ ច
នអនិទស្សនសប្បដិយោ នហោតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥៣៧] ហោតុយា ឆ ។

[៥៣៨] អនិទស្សនអប្បដិយំ នហោតំ ធម្មំ បដិច្ច
នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៥៣២] ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សនិទស្សនត្តិកហេតុទុកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនហេតុទុកៈ

[៥៣៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុក្តី
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា   អនិទស្សនអប្បជិយំ   នហេតុំ   ធម្មំ
 បដិច្ច   នអនិទស្សនសប្បជិយោ   ននហេតុ   ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   អនិទស្សនអប្បជិយំ   នហេតុំ
 ធម្មំ   បដិច្ច   នសនិទស្សនសប្បជិយោ   ននហេតុ
 ច   នអនិទស្សនសប្បជិយោ   ននហេតុ   ច   ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ   ហេតុប្បច្ចយា   ។

[៥៣៩] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកសហោតុកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសហោតុកទុកំ

[៥៤០]   អនិទស្សនអប្បជិយំ   សហោតុកំ   ធម្មំ
 បដិច្ច   នអនិទស្សនអប្បជិយោ   នសហោតុកោ   ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   អនិទស្សនអប្បជិយំ   ស-
 ហោតុកំ   ធម្មំ   បដិច្ច   នសនិទស្សនសប្បជិយោ   នស-
 ហោតុកោ   ធម្មោ   ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ។   មេ   ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសហោតុកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសហោតុកទុកៈ

[៥៤០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
និទស្សនសប្បដិយោ នសហេតុកោ ច នអនិទស្ស-
នសប្បដិយោ នសហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤១] ហេតុយា ឆ ។

[៥៤២] អនិទស្សនអប្បដិយំ អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអហេតុកោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤៣] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសម្បយុត្តិទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសម្បយុត្តិទុកំ

[៥៤៤] អនិទស្សនអប្បដិយំ ហេតុសម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នហេតុសម្ប-
យុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សន-
អប្បដិយំ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្ស-
នសប្បដិយោ នហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥២២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៥២៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ហេតុ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
ហេតុសម្បយុត្តោ ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នហេ-
តុសម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤៥] ហេតុយា ឆ ។

[៥៤៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុវិប្បយុត្តោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤៧] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសហោតុកទុកំ

[៥៤៨] អនិទស្សនអប្បដិយំ ហេតុញោវ ស-
ហេតុកញោ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥៤៩] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសហោតុកទុកៈ

[៥៤៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៥៥០] អនិទស្សនអប្បដិយំ សហោតុកញ្ជាវ
នចហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
អហោតុកោចេវ ននហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥៥១] ហោតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកើ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកំ

[៥៥២] អនិទស្សនអប្បដិយំ ហោតុញ្ជាវ ហោតុ-
សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
នហោតុចេវ នហោតុវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
តុប្បច្ចយា ។

[៥៥៣] ហោតុយា តីណិ ។

[៥៥៤] អនិទស្សនអប្បដិយំ ហោតុសម្បយុត្ត-
ញ្ជាវ នចហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
នហោតុវិប្បយុត្តោចេវ ននហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥៥៥] ហោតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៥៥០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[៥៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៥៥២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុទាំងប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
ហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុនសហោតុកទុកំ

[៥៥៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ នហោតុំ សហោ-
តុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នហោតុ-
នសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥៥៧] ហោតុយា ន ។

[៥៥៨] អនិទស្សនអប្បដិយំ នហោតុំ អហោតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហោតុ នអ-
ហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥៥៩] ហោតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកសនិទស្សនទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសនិទស្សនទុកំ

[៥៦០] អនិទស្សនសប្បដិយំ អនិទស្សនំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអនិទស្សនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុនសហោតុកទុកៈ

[៥៥៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាហោតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហោតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហោតុនិង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បជ្ជ័យ ។

[៥៥៧] ក្នុងហោតុប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៥៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហោតុនិងមិនមែនជាមិនមានហោតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហោតុនិង
មិនមានហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បជ្ជ័យ ។

[៥៥៩] ក្នុងហោតុប្បជ្ជ័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសនិទស្សនទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសនិទស្សនទុកៈ

[៥៦០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហោតុប្បជ្ជ័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៥៦១] ហោតុយា នវ ។

សនិទស្សនត្តិកសប្បដិយទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសប្បដិយទុកំ

[៥៦២] អនិទស្សនសប្បដិយំ សប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ សប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នសប្ប-
 ដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ នសប្បដិយោ ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៥៦៣] ហោតុយា តីណិ ។

[៥៦៤] អនិទស្សនអប្បដិយំ អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៥៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សនិទស្សនត្តិកសប្បដិយទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសប្បដិយទុកៈ

[៥៦២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ អប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
 អប្បដិយោ ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអប្បដិយោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៦៥] ហេតុយា បញ្ច ។

សនិទស្សនត្តិករូបីទុកេ នសនិទស្សនត្តិកនរូបីទុកំ

[៤៦៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ រូបី ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៦៧] ហេតុយា តីណិ ។

[៤៦៨] អនិទស្សនអប្បដិយំ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អរូបី ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអរូបី ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះ
ពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សនិទស្សនត្តិករូបីទុកៈ នសនិទស្សនត្តិកនរូបីទុកៈ

[៥៦៦] ធម៌ មិនមែនជាប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរូប
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានរូប

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ
អរូបី ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអរូបី
ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអរូបី ច ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៦៩] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកលោកិយទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនលោកិយទុកំ

[៥៧០] អនិទស្សនអប្បដិយំ លោកុត្តរំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នលោកុត្តរោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧១] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកំ

[៥៧២] អនិទស្សនសប្បដិយំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នកេន-
ចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
មានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកលោកិយទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនលោកិយទុកៈ

[៥៧០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

[៥៧២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌ គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌
គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនសប្បដិយំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ កេ-
 នចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ
 នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ។ បេ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ
 ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ អនិទស្សន-
 អប្បដិយំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
 មែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌ គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌
 គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ កេនចិវិ-
ញ្ញេយ្យញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយំ កេនចិវិញ្ញេយ្យញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នកេនចិវិញ្ញេ-
យ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

[៥៧៣] ហេតុយា អដ្ឋារស ។

[៥៧៤] អនិទស្សនសប្បដិយំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នកេនចិ-
វិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៥] ហេតុយា អដ្ឋារស ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវេទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោអាសវេទុកំ

[៥៧៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវំ ធម្មំ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយផង មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

[៥៧៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹង
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោអាសវទុកៈ

[៥៧៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ នោអាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិឃំ
 អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ នោ-
 អាសវោ ច នអនិទស្សនសប្បដិឃោ នោអាសវោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៧] ហេតុយា ន ។

[៥៧៨] អនិទស្សនអប្បដិឃំ នោអាសវំ ធម្មំ

បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ នោអាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិឃំ នោអា-
 សវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិឃោ នោ-
 អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សន-
 អប្បដិឃំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-
 ដិឃោ នោអាសវោ ច នអនិទស្សនសប្បដិឃោ
 នោអាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៩] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ លេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជា មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៧៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការ ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកសាសវទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសាសវទុកំ

[៥៨០] អនិទស្សនអប្បដិយំ សាសវំ ធម្មំ បច្ចុ-
 យា នសនិទស្សនសប្បដិយោ នសាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ សាសវំ
 ធម្មំ បច្ចុយា នអនិទស្សនសប្បដិយោ នសាសវោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ
 សាសវំ ធម្មំ បច្ចុយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
 សាសវោ ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នសាសវោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨១] ហេតុយា តីណិ ។

[៥៨២] អនិទស្សនអប្បដិយំ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកសាសវទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសាសវទុកៈ

[៥៨០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពឹង
 ផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនសប្បជិយោ នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនសប្បជិយំ អនាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិយោ នអនាសវោ
 ច នអនិទស្សនសប្បជិយោ នអនាសវោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨៣] ហេតុយា ន ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវសម្បយុត្តទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវសម្បយុត្តទុកំ

[៥៨៤] អនិទស្សនអប្បជិយំ អាសវសម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិយោ នអាសវសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សន-
 អប្បជិយំ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្ស-
 នសប្បជិយោ នអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវសម្បយុត្តទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវសម្បយុត្តទុកៈ

[៥៨៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ អា-
សវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិ-
យោ នអាសវសម្បយុត្តោ ច នអនិទស្សនសប្បដិ-
យោ នអាសវសម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៥៨៥] ហេតុយា ឆ ។

[៥៨៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវីប្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអាសវីប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨៧] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវសាសវទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវសាសវទុកំ

[៥៨៨] អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវញោ សាស-
វញោ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអាសវោ-
ចេវ នអនាសវោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវញោ សាសវញោ ធម្មំ បដិច្ច

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៨៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវៈសាសវៈទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវៈសាសវៈទុកៈ

[៥៨៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

នសនិទស្សនសប្បដិឃោ នអាសវោចេវ នអនាសវោ-
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ មេ ។ អនិទស្ស-
 នអប្បដិឃំ អាសវព្ពោវ សាសវព្ពោ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិឃោ នអាសវោចេវ នអនាសវោច
 នអនិទស្សនសប្បដិឃោ នអាសវោចេវ នអនាសវោ-
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨៩] ហេតុយា ន ។

[៥៩០] អនិទស្សនអប្បដិឃំ សាសវព្ពោវ នោ-
 ចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនអប្បដិឃោ
 នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិឃំ សាសវព្ពោវ នោ-
 ចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិឃោ នអ-
 នាសវោចេវ ននោចអាសវោ នអនិទស្សនអប្បដិឃោ
 នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
អាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៩០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី មិន
មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអា-
សវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៥៩១] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវអាសវសម្មយុត្តទុកេ
នសនិទស្សនត្តិកនអាសវអាសវសម្មយុត្តទុកំ

[៥៩២] អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវញោវ អាស-
 វសម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នអាសវោចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវញោវ អា-
 សវសម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ
 នអាសវោចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អាសវញោវ អា-
 សវសម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិ-
 យោ នអាសវោចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច នអនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ នអាសវោចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៩៣] ហេតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៥៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវអាសវសម្បយុត្តិទុកៈ

[៥៩២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈទាំង
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី មិន
មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈទាំង
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[៥៩៤] អនិទស្សនអប្បជិយំ អាសវសម្បយុត្ត-
 ញោវ នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-
 ជិយោ នអាសវីប្បយុត្តោចេវ ននោចអាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៩៥] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវីប្បយុត្តសាសវទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកអាសវីប្បយុត្តនសាសវទុកំ

[៥៩៦] អនិទស្សនអប្បជិយំ អាសវីប្បយុត្តំ
 សាសវំ ធម្មំ បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បជិយោ
 អាសវីប្បយុត្តោ នសាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ អាសវីប្បយុត្តំ សាសវំ
 ធម្មំ បច្ចយា នអនិទស្សនសប្បជិយោ អាសវីប្ប-
 យុត្តោ នសាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៥៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកអាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុកៈ

[៥៧៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បជិយំ   អាសវិប្បយុត្តំ   សាសវំ   ធម្មំ
 បច្ចយា   នសនិទស្សនសប្បជិយោ   អាសវិប្បយុត្តោ
 នសាសវោ   ច   នអនិទស្សនសប្បជិយោ   អាសវិប្បយុត្តោ
 នសាសវោ   ច   ធម្មា   ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ។

[៥៩៧] ហេតុយា   តីណិ   ។

[៥៩៨]   អនិទស្សនអប្បជិយំ   អាសវិប្បយុត្តំ
 អនាសវំ   ធម្មំ   បដិច្ច   នអនិទស្សនអប្បជិយោ   អា-
 សវិប្បយុត្តោ   នអនាសវោ   ធម្មា   ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុ-
 ប្បច្ចយា   អនិទស្សនអប្បជិយំ   អាសវិប្បយុត្តំ   អនា-
 សវំ   ធម្មំ   បដិច្ច   នសនិទស្សនសប្បជិយោ   អាសវ-
 ិប្បយុត្តោ   នអនាសវោ   ធម្មា   ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ច-
 យា   ។   មេ   ។   អនិទស្សនអប្បជិយំ   អាសវិប្បយុត្តំ
 អនាសវំ   ធម្មំ   បដិច្ច   នសនិទស្សនសប្បជិយោ
 អាសវិប្បយុត្តោ   នអនាសវោច   នអនិទស្សន-
 សប្បជិយោ   អាសវិប្បយុត្តោ   នអនាសវោច   ធម្មា

អនុលោមបុព្វនិយត្តិកទុកបុព្វដាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាស
ចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុបុព្វដាន មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិង
មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដាន ធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិន
មែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុបុព្វដាន ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអា-
សវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាស
ចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៩៩] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកឆគោច្ឆកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកឆគោច្ឆកទុកំ

[៦០០] អនិទស្សនអប្បជិយំ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនអប្បជិយោ នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ កន្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នោកន្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ ឱយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នោឱយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ យោ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នោយោកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកឆគោច្ឆកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកឆគោច្ឆកទុកៈ

[៦០០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឱយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឱយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាយោគៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ជីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោជីវ-
 រណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្ស-
 នអប្បដិយំ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សន-
 អប្បដិយោ នោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

សនិទស្សនត្តិកសារម្មណទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសារម្មណទុកំ

[៦០០] អនិទស្សនអប្បដិយំ សារម្មណំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នសារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ សា-
 រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នសា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។
 អនិទស្សនអប្បដិយំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 និទស្សនសប្បដិយោ នសារម្មណោ ច នអនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ នសារម្មណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

មិនមែនជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាបរាមាសៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបរា-
មាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនត្តិកសារម្មណទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសារម្មណទុកៈ

[៦០១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៦០២] ហេតុយា ឆ ។

[៦០៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ អនាមម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអនាមម្មណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦០៤] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តទុកំ

[៦០៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នសនិទស្សនសប្បដិយោ នោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ មេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នោចិត្តោ ច
នអនិទស្សនសប្បដិយោ នោចិត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦០៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តទុកៈ

[៦០៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ លេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៦០៦] ហេតុយា ឆ ។

[៦០៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ នោចិត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននោចិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦០៨] ហេតុយា តីណា ។

សនិទស្សនត្តិកចេតសិកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនចេតសិកទុកំ

[៦០៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចេតសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នចេតសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ចេត-
សិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នចេ-
តសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។
អនិទស្សនអប្បដិយំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិ-
ទស្សនសប្បដិយោ នចេតសិកោ ច នអនិទស្សន-
សប្បដិយោ នចេតសិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៦០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦០៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកចេតសិកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនចេតសិកទុកៈ

[៦០៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[៦១០] ហោតុយា ឆ ។ សង្ខតំ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសម្បយុត្តទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនចិត្តសម្បយុត្តទុកំ

[៦១១] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នចិត្តសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ឆយា អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ឆយា
 ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នចិត្តសម្បយុត្តោ
 ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ឆយា ។

[៦១២] ហោតុយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសម្បយុត្តទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនចិត្តសម្បយុត្តទុកៈ

[៦១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រ-
កបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនចិត្តសំសដ្ឋទុកំ

[៦១៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសំ-
 សដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នចិត្ត-
 សំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។
 អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 និទស្សនសប្បដិយោ នចិត្តសំសដ្ឋោ ច នអនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ នចិត្តសំសដ្ឋោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦១៤] ហេតុយា ឆ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនចិត្តសំសដ្ឋទុកៈ

[៦១៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ ច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនច្រឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសមុដ្ឋានទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសមុដ្ឋានទុកំ

[៦១៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោចិត្តសមុដ្ឋានោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦១៦] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសហភូទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសហភូទុកំ

[៦១៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសហភូ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោចិត្តសហភូ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦១៨] ហេតុយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសមុដ្ឋានទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសមុដ្ឋានទុកៈ

[៦១៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសហភូទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសហភូទុកៈ

[៦១៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តានុបវរវត្តិទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តានុបវរវត្តិទុកំ

[៦១៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តានុបវរវត្តិ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោចិត្តានុបវរវត្តិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦២០] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកំ

[៦២១] អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុ-
 ដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦២២] ហេតុយា ឆ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកចិត្តានុបវិវត្តិទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តានុបវិវត្តិទុកៈ

[៦១៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦២០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកៈ

[៦២១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនច្រឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកេ
នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកំ

[៦២៣] អនិទស្សនអប្បជិយំ ចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានសហភុ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦២៤] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកេ
នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកំ

[៦២៥] អនិទស្សនអប្បជិយំ ចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦២៦] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋត្តិកទុកេ
នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តិកទុកំ

[៦២៧] អនិទស្សនអប្បជិយំ អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បជិយោ នអដ្ឋត្តិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុកៈ

[៦២៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលច្រឡំតាំងឡើង
កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកៈ

[៦២៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកអជ្ឈត្តិកទុកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនអជ្ឈត្តិកទុកៈ

[៦២៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអដ្ឋត្តិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ
 អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
 អដ្ឋត្តិកោ ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអដ្ឋត្តិ-
 កោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦២៨] ហេតុយា ន ។

[៦២៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនអប្បដិយោ នពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៣០] ហេតុយា ឯកាទស ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទាទុកំ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទាទុកំ

[៦៣១] អនិទស្សនអប្បដិយំ ឧទាទា ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នឧទាទា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្ត
ទៅខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦២៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទាទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទាទុកៈ

[៦៣១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៦៣២] ហេតុយា តីណិ ។

[៦៣៣] អនិទស្សនសប្បដិយំ នោឧទាទា
 ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ ននោឧទាទា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ នោឧទាទា ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សន-
 អប្បដិយោ ននោឧទាទា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឆ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ នោឧទាទា
 ច អនិទស្សនសប្បដិយំ នោឧទាទា ច ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននោឧទាទា ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

[៦៣៤] ហេតុយា អដ្ឋាវស ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទិន្នទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទិន្នទុកំ

[៦៣៥] អនិទស្សនសប្បដិយំ ឧទាទិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនសប្បដិយោ នឧទាទិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៣៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទិន្នទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទិន្នទុកៈ

[៦៣៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា   អនិទស្សនអប្បដិយំ   ឧទាទិដ្ឋំ   ធម្មំ
 បដិច្ច   នសនិទស្សនសប្បដិយោ   នឧទាទិដ្ឋោ   ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ។   បេ   ។   អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ឧទាទិដ្ឋំ   ធម្មំ   បដិច្ច   នសនិទស្សនសប្បដិយោ   នឧ-
 ទាទិដ្ឋោ   ច   នអនិទស្សនសប្បដិយោ   នឧទាទិដ្ឋោ
 ច   ធម្មោ   ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ។

[២៣៦]   ហេតុយា   ន   ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទានគោច្ឆកទុកំ

នសនិទស្សនត្តិកនោឧបាទានគោច្ឆកទុកំ

[២៣៧]   អនិទស្សនអប្បដិយំ   ឧទាទានំ   ធម្មំ
 បដិច្ច   នអនិទស្សនអប្បដិយោ   នោឧទាទានោ   ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ   ហេតុប្បច្ចយា   ។

[២៣៨]   ហេតុយា   ន   ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ
កិលេសកាន់យកហើយក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទានគោច្ឆកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោឧបាទានគោច្ឆកទុកៈ

[៦៣៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកកិលេសគោច្ឆកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនោកិលេសគោច្ឆកទុកំ

[៦៣៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ កិលេសំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នោកិលេសោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៤០] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកទស្សនេនបហាតព្វទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វទុកំ

[៦៤១] អនិទស្សនអប្បដិយំ នទស្សនេន បហា-
 តព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នទស្ស-
 នេនបហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៤២] ហេតុយា ឆ ។

[៦៤៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ នទស្សនេន ប-
 ហាតព្វំ ធម្មំ បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ នទស្សនេន បហាតព្វំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកកិលេសគោច្ឆកទុក្កៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោកិលេសគោច្ឆកទុក្កៈ

[៦៣៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកទស្សនេនបហាតព្វទុក្កៈ

នសនិទស្សនត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វទុក្កៈ

[៦៤១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៤៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ធម្មំ បច្ចុយា នអនិទស្សនសប្បដិយោ ននទស្សនេន
 បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា អនិទស្ស-
 នអប្បដិយំ នទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បច្ចុយា ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ននទស្សនេន បហាតព្វោ ច
 នអនិទស្សនសប្បដិយោ ននទស្សនេន បហាតព្វោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។
 [៦៤៤] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកភាវនាយបហាតព្វទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនភាវនាយបហាតព្វទុកំ

[៦៤៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ ភាវនាយ បហា-
 តព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នភាវនាយ
 បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។

[៦៤៦] ហេតុយា ន ។

[៦៤៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ នភាវនាយ បហា-
 តព្វំ ធម្មំ បច្ចុយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ នន-
 ភាវនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ពីងផ្អែក
នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកភាវនាយបហាតព្វទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនភាវនាយបហាតព្វទុកៈ

[៦៤៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៤៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ពីងផ្អែក នឹងធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤៨] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកទស្សនេនបហាតព្វហោតុកទុកេ
នសនិទស្សនត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហោតុកទុកំ

[៦៤៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ នទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ ន-
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៦៥០] ហេតុយា ន ។

[៦៥១] អនិទស្សនអប្បដិយំ នទស្សនេន ប-
ហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នសនិទស្សនសប្ប-
ដិយោ នទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៥២] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកភាវនាយបហាតព្វហោតុកទុកេ
នសនិទស្សនត្តិកនភាវនាយបហាតព្វហោតុកទុកំ

[៦៥៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ ភាវនាយ បហា-
តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ ន-
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ

[៦៤៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៥១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកភាវនាយបហាតព្វហេតុកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនភាវនាយបហាតព្វហេតុកទុកៈ

[៦៥៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៦៥៤] ហេតុយា ឆ ។

[៦៥៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ នការាយ បហា-
តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
ននការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៥៦] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកសវិតក្កទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសវិតក្កទុកំ

[៦៥៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ សវិតក្កំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នសវិតក្កោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ សវិតក្កំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នសវិតក្កោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សន-
អប្បដិយំ សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-
ដិយោ នសវិតក្កោ ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ
នសវិតក្កោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមបុព្វនិយត្តិកទុកបុព្វដ្ឋាន

[៦៥៤] ក្នុងហេតុបុព្វនិយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៥៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន
ហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វនិយ ។

[៦៥៦] ក្នុងហេតុបុព្វនិយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសវិតក្កទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសវិតក្កទុកៈ

[៦៥៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុបុព្វនិយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុបុព្វនិយ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
វិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបុព្វនិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៦៥៨] ហោតុយា ឆ ។

[៦៥៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ អវិតក្កំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិតក្កោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អវិតក្កំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិតក្កោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ
 អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអ-
 វិតក្កោ ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិតក្កោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៦៦០] ហោតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកសវិចារទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសវិចារទុកំ

[៦៦១] អនិទស្សនអប្បដិយំ សវិចារំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នសវិចារោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៥៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសវិចារទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសវិចារទុកៈ

[៦៦១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៦៦២] ហេតុយា ឆ ។

[៦៦៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ អវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិចារោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អវិចារំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិចារោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អវិចារំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិចារោ ច
 នអនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិចារោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៦៤] ហេតុប្បច្ចយា តីណា ។

សនិទស្សនត្តិកសប្បីតិកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសប្បីតិកទុកំ

[៦៦៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនអប្បដិយោ នសប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៦៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៦៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនជាមិនមានវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសប្បីតិកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសប្បីតិកទុកៈ

[៦៦៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ សប្បីតិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិយោ នសប្បីតិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្ប-
 ជិយំ សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិ-
 យោ នសប្បីតិកោ ច នអនិទស្សនសប្បជិយោ
 នសប្បីតិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៦៦] ហេតុយា ន ។

[៦៦៧] អនិទស្សនអប្បជិយំ អប្បីតិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិយោ នអប្បីតិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បជិយំ អប្បី-
 តិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បជិយោ នអប្បីតិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្ប-
 ជិយំ អប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិ-
 យោ នអប្បីតិកោ ច នអនិទស្សនសប្បជិយោ ន-
 អប្បីតិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិក្តី
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងបីតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៦៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
មានបីតិក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនជាមិនមានបីតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦៨] ហេតុយា តីណា ។

សនិទស្សនត្តិកបីតិសហគតទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនបីតិសហគតទុកំ

[៦៦៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ បីតិសហគតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នបីតិសហគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ
 បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នបីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នបីតិសហគតោ ច ន-
 អនិទស្សនសប្បដិយោ នបីតិសហគតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧០] ហេតុយា ឆ ។

[៦៧១] អនិទស្សនអប្បដិយំ នបីតិសហគតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននបីតិសហ-
 គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៦៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកបីតិសហគតទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនបីតិសហគតទុកៈ

[៦៦៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៦៧២] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកសុខសហគតទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសុខសហគតទុកំ

[៦៧៣] អនិទស្សនអប្បជិយំ សុខសហគតំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នសុខសហ-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៤] ហេតុយា ន ។

[៦៧៥] អនិទស្សនអប្បជិយំ នសុខសហគតំ
ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បជិយោ ននសុខ-
សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៦] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបេក្ខាសហគតទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបេក្ខាសហគតទុកំ

[៦៧៧] អនិទស្សនអប្បជិយំ ឧបេក្ខាសហគតំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នឧបេ-
ក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសុខសហគតទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសុខសហគតទុកៈ

[៦៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបេក្ខាសហគតទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបេក្ខាសហគតទុកៈ

[៦៧៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយំ ឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ នឧបេក្ខាសហកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិយំ ឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សន-
 សប្បដិយោ នឧបេក្ខាសហកតោ ច នអនិទស្សន-
 សប្បដិយោ នឧបេក្ខាសហកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៨] ហេតុយា ន ។

[៦៧៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ នឧបេក្ខាសហ-
 កតំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននឧ-
 បេក្ខាសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៨០] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកកាមាវចរទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនកាមាវចរទុកំ

[៦៨១] អនិទស្សនអប្បដិយំ កាមាវចរំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នកាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកកាមាវចរទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនកាមាវចរទុកៈ

[៦៨១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៦៨២] ហេតុយា តីណិ ។

[៦៨៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ នកាមាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ ននកាមាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្ប-
ដិយំ នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-
ដិយោ ននកាមាវចរោ ច នអនិទស្សនសប្បដិយោ
ននកាមាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៨៤] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិករូបារចរទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនរូបារចរទុកំ

[៦៨៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ រូបារចរំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នរូបារចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៨៦] ហេតុយា ឆ ។

[៦៨៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ នរូបារចរំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននរូបារចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិករូបាវចរទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនរូបាវចរទុកៈ

[៦៨៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជារូបាវចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជារូបាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៨៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជារូបាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៦៨៨] ហោតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកអរូបាវចរទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនអរូបាវចរទុកំ

[៦៨៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ អរូបាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអរូបាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៦៩០] ហោតុយា ឆ ។

[៦៩១] អនិទស្សនអប្បដិយំ នអរូបាវចរំ ធម្មំ
បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននអរូបាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៦៩២] ហោតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកបរិយាបន្តទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនបរិយាបន្តទុកំ

[៦៩៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ បរិយាបន្តំ ធម្មំ
បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអបរិយាបន្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៦៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអរូបារចរទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអរូបារចរទុកៈ

[៦៨៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាអរូបារចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជាអរូបារចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៩១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអរូបារចរ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអរូបារចរ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកបរិយាបន្នទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនបរិយាបន្នទុកៈ

[៦៩៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៦៩៤] ហេតុយា តីណិ ។

[៦៩៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ អបរិយាបន្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអបរិយាបន្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អបរិ-
 យាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអ-
 បរិយាបន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។
 អនិទស្សនអប្បដិយំ អបរិយាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 និទស្សនសប្បដិយោ នអបរិយាបន្តោ ច នអនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ នអបរិយាបន្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៩៦] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុកំ

[៦៩៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ និយ្យានិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ ននិយ្យានិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៦៩៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៩៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុកៈ

[៦៩៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៦៩៨] ហោតុយា ឆ ។

[៦៩៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ
បច្ចុយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអនិយ្យានិកោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចុយា ។

[៧០០] ហោតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកនិយតទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកននិយតទុកំ

[៧០១] អនិទស្សនអប្បដិយំ និយតំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ ននិយតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចុយា ។

[៧០២] ហោតុយា ឆ ។

[៧០៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ អនិយតំ ធម្មំ
បច្ចុយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអនិយតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចុយា ។

[៧០៤] ហោតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៦៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៩៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមាននិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមាននិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកនិយតទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកននិយតទុកៈ

[៧០១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧០៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនទៀង ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកសឧត្តរទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសឧត្តរទុកំ

[៧០៥]	អនិទស្សនសប្បដិយំ	សឧត្តរំ	ធម្មំ
បច្ចយា	នសនិទស្សនសប្បដិយោ	នសឧត្តរោ	ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ	ហេតុប្បច្ចយា	។	

[៧០៦] ហេតុយា តីណិ ។

[៧០៧]	អនិទស្សនអប្បដិយំ	អនុត្តរំ	ធម្មំ	បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិយោ	នអនុត្តរោ	ធម្មោ	ឧប្បជ្ជតិ	
ហេតុប្បច្ចយា	។			

[៧០៨] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកសវណាទុកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសវណាទុកំ

[៧០៩]	អនិទស្សនអប្បដិយំ	សវណំ	ធម្មំ	បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិយោ	នសវណោ	ធម្មោ	ឧប្បជ្ជតិ	
ហេតុប្បច្ចយា	។			

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកសឧត្តរទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសឧត្តរទុក្ខៈ

[៧០៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

[៧០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកសរណទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសរណទុក្ខៈ

[៧០៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៧១០] ហេតុយា ឆ ។

[៧១១] អនិទស្សនអប្បជិយំ អរណំ ធម្មំ

បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បជិយោ នអរណោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧១២] ហេតុយា តីណិ ។

សហជាតវារម្បិ សម្មយុត្តវារម្បិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៧១៣] សនិទស្សនសប្បជិយោ អរណោ ធម្មោ

នសនិទស្សនសប្បជិយស្ស នអរណាស្ស ធម្មស្ស

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

យថា កុសលត្តិកោ បញ្ញាវារស្ស អនុលោមម្បិ

បច្ចដីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចដីយម្បិ បច្ចដីយា-

នុលោមម្បិ កណ៌តំ វរំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៧១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧១១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ពីងផ្នែក នឹងធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧១៣] ធម៌ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមានរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយអារម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ លោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកវេទនាត្តិកេ

នកុសលត្តិកនវេទនាត្តិកំ

[៧១៤] កុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុ-
 សលំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ កុសលំ សុខា-
 យ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច នអកុសលោ
 នសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧១៥] អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកវេទនាត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនវេទនាត្តិកៈ

[៧១៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ លេ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧១៥] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ លេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយក្ខិកក្ខិកប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន-
អកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧១៦] អព្យាកតំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុស-
លោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តោ ច នអកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧១៧] ហេតុយា តេរស អារម្មណោ នវ អវិគតេ
តេរស ។

[៧១៨] អព្យាកតំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ។

[៧១៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រ-
កបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយ
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយ
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៧១៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៧១៩] កុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា កុសលំ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុស-
 លោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអារម្មណាប្បច្ចយា កុសលំ សុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ច នអកុសលោ នសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នអារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា តីណិ ។ អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នសុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណា-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ សុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណា-
 ប្បច្ចយា អព្យាកតំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧១៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 និរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យា-
 កតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អព្យាកតំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន-
អកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ នអារម្មណប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧២០] នហេតុយា តីណិ នអារម្មណោ នវ
នអធិបតិយា តេរស ជោវិតតេ នវ ។

[៧២១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ នវ ។

[៧២២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ តីណិ ។

សហជាតវារម្បិ បច្ចយវារម្បិ និស្សយវារម្បិ
សំសដ្ឋវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៧២៣] កុសលោ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុ-
ត្តោ ធម្មា នកុសលស្ស នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មេ ។
អារម្មណោ អដ្ឋាវស ។

បញ្ញាវារំ វិត្តាវេតព្វំ ។

[៧២៤] អកុសលំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណា-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[៧២១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧២៣] ធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧២៤] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ ទុក្ខាយ វេ-
 ទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នទុក្ខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ។ បេ ។ អកុសលំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច នអកុសលោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧២៥] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ន អវិគតេ
 អន្ថ ។

[៧២៦] អព្យាកតំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុស-
 លោ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តោ ច នអកុសលោ នទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន
មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។

[៧២៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខ-
វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧២៧] នហេតុយា តីណិ ។

សហជាតវារម្បិ បញ្ញាវារម្បិ វិត្តាវេតព្វំ ។

[៧២៨] កុសលំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនុក្ខមសុ-
ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៧២៩] ហេតុយា តេស សព្វត្ថ វិត្តាវោ ។

កុសលត្តិកវិបាកត្តិកេ នកុសលត្តិកនវិបាកត្តិកំ

[៧៣០] អព្យាកតំ វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នវិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៣១] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៣២] កុសលំ វិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុស-
លំ វិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នវិចាកធម្ម-
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ វិចាកធម្មធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នវិចាកធម្មធម្មោ ច នអកុស-
លោ នវិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧២៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

កុសលត្តិកវិបាកត្តិកៈ នកុសលត្តិកនវិបាកត្តិកៈ

[៧៣០] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាវិបាក ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣២] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល
ក្តី មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

តីណិ ។ អកុសលំ វិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
 សលោ នវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អកុសលំ វិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នវិ-
 ចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ
 វិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នវិចាកធម្មធម្មោ
 ច នអកុសលោ នវិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៣៣] ហេតុយា ន ។

[៧៣៤] អព្យាកតំ នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ នេវិចាកនវិចាក-
 ធម្មធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ននេវិចាកនវិចាក-
 ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ នេវិ-
 ចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននេវិចាក-
 នវិចាកធម្មធម្មោ ច នអកុសលោ ននេវិចាកន-
 វិចាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុ-
សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិន
មែនជាអកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧៣៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំង
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអ-
កុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៣៥] ហេតុយា តីណិ ។

កុសលត្តិកឧបាទិន្ទបាទានិយត្តិកេ

នកុសលត្តិកនឧបាទិន្ទបាទានិយត្តិកំ

[៧៣៦] អព្យាកតំ ឧចានិទ្គុចានានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច នកុសលោ នឧចានិទ្គុចានានិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ឧចានិទ្គុចានានិយំ

ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នឧចានិទ្គុចានានិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ ឧចានិទ្គុ-

ចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នឧចានិទ្គុចា-

នានិយោ ច នអកុសលោ នឧចានិទ្គុចានានិយោ

ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៣៧] ហេតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកឧបាទិន្តបាទានិយត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនឧបាទិន្តបាទានិយត្តិកៈ

[៧៣៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិង
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី មិន
មែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៧៣៨] កុសលោ អនុចាទិន្ទុចាទានិយោ ធម្មោ
 នកុសលស្ស នអនុចាទិន្ទុចាទានិយស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . នអកុសលស្ស
 នអនុចាទិន្ទុចាទានិយស្ស . . . នកុសលស្ស នអ-
 នុចាទិន្ទុចាទានិយស្ស ច នអកុសលស្ស នអនុចា-
 ទិន្ទុចាទានិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អកុសលេ តីណិ ។ អព្យាកតអនុចា-
 ទិន្ទុចាទានិយេ តីណិយេវ ។ បេ ។

[៧៣៩] កុសលំ អនុចាទិន្ទុចាទានិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នអនុចាទិន្ទុចាទានិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ អនុ-
 ចាទិន្ទុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនុ-
 ចាទិន្ទុចាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៣៨] ធម៌ ជាកុសល ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិន
 កាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧ-
 បាទាន . . . ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ក្នុង
 អកុសល មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងអព្យាកតអនុបាទិទ្ធិបាទានិយៈ មាន
 វារៈ ៣ ដែរ ។ បេ ។

[៧៣៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាកុសល ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់
 យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៤០] ហេតុយា ឆ ។

កុសលត្តិកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកេ

នកុសលត្តិកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[៧៤១] អកុសលំ សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤២] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៤៣] កុសលំ អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤៤] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៤៥] អព្យាកតំ អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បច្ចយា នអព្យាកតោ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ
ធម្មោ . . . នកុសលោ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិ-
កោ . . . នអកុសលោ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ
. . . នកុសលោ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ច នអ-
ព្យាកតោ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ច ធម្មា . . .

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៧៤១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនសៅហ្មង ទាំងគួរដល់ សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលសៅហ្មងទាំង គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ដែលមិនសៅ- ហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៥] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែលមិន សៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . មិនមែនជាកុសល មិនមែន ជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . ធម៌ មិនមែនជា កុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែន ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នកុសលោ នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច នអ-
 ព្យាកតោ នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច ធម្មា . . .
 នកុសលោ នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច នកុ-
 សលោ នអសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤៦] ហេតុយា ឆ ។

[៧៤៧] កុសលំ អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នអសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ
 អសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នអសន្តិលិដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧៤៨] ហេតុយា ឆ ។

កុសលត្តិកវិតក្កត្តិកេ នកុសលត្តិកវិតក្កត្តិកំ

[៧៤៩] កុសលំ សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នសវិតក្កសវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៤៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកវិតក្កត្តិកៈ នកុសលត្តិកវិតក្កត្តិកៈ

[៧៤៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៥០] ហេតុយា តេរស ។ កុសលេ បញ្ច
អកុសលេ បញ្ច អព្យាកតេ តីណិ ។

[៧៥១] កុសលំ អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៥២] ហេតុយា តេរស ។

[៧៥៣] កុសលំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៧៥៤] ហេតុយា ឆ ។

កុសលត្តិកបីតិក្កិកេ នកុសលត្តិកនបីតិក្កិកំ

[៧៥៥] កុសលំ បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នបីតិសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧៥៦] ហេតុយា តេរស ។

[៧៥៧] កុសលំ សុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នសុខសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧៥៨] ហេតុយា តេរស ។

អនុលោមបុព្វនិយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ ក្នុងកុសល មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអកុសល មានវារៈ ៥ ក្នុងអព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមាន
ត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧៥៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិង
មិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានវិតក្កៈនិងមិនមាន
វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកបីតិត្តិកៈ នកុសលត្តិកនបីតិត្តិកៈ

[៧៥៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧៥៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៧៥៩] កុសលំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៧៦០] ហេតុយា តេស ។

កុសលត្តិកទស្សនត្តិកេ នកុសលត្តិកនទស្សនត្តិកំ

[៧៦១] អកុសលំ ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៦២] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៦៣] អកុសលំ ការឆាយ បហាតព្វំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នការឆាយ បហាតព្វោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៦៤] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៦៥] អព្យាកតំ នេវទស្សនេន នការឆាយ
បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ ននេវទស្សនេន
នការឆាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៧៦៦] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៥៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧបេក្ខា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

កុសលត្តិកទស្សនត្តិកៈ នកុសលត្តិកនទស្សនត្តិកៈ

[៧៦១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៣] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយភាវនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៥] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអព្យាកតៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេ

នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកំ

[៧៦៧] អកុសលំ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នទស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៦៨] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៦៩] អកុសលំ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧០] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៧១] អកុសលំ នេវទស្សនេន នភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននេវ-
ទស្សនេន នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧២] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៧៣] អព្យាកតំ នេវទស្សនេន នភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នអព្យាកតោ ន-
នេវទស្សនេន នភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៧៦៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៣] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៧៧៤] ហេតុយា តីណិ ។

កុសលត្តិកអាចយគាមិត្តិកេ

នកុសលត្តិកនអាចយគាមិត្តិកំ

[៧៧៥] កុសលំ អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នអាចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៧៧៦] ហេតុយា ន ។

[៧៧៧] កុសលំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នអបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៧៧៨] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៧៩] អព្យាកតំ នេវាចយតាមិធាបចយតាមី
ធម្មំ បច្ចយា នអព្យាកតោ ននេវាចយតាមិធាបច-
យតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨០] ហេតុយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកអាចយគាមិត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៧៧៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូន ឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៧៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការ សន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនដល់នូវការសន្សឹក ពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៩] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនដល់នូវការ សន្សឹកពូនឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ពីងផ្នែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងនិងមិនមែនជា មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកសេក្ខត្តិកេ នកុសលត្តិកនសេក្ខត្តិកំ

[៧៨១] កុសលំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ទ្វេ មូលានិ ឆ ។

[៧៨២] អព្យាកតំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នអសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៨៤] អព្យាកតំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
បច្ចយា នអព្យាកតោ ននេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨៥] ហេតុយា បញ្ច ។

កុសលត្តិកបរិត្តត្តិកេ នកុសលត្តិកនបរិត្តត្តិកំ

[៧៨៦] អព្យាកតំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នបរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨៧] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៨៨] កុសលំ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នមហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមបុព្វនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកសេក្ខត្តិកៈ នកុសលត្តិកនសេក្ខត្តិកៈ

[៧៨១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាកុសល ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
មូល ២ មានវារៈ ៦ ។

[៧៨២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៤] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ
និងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
សេក្ខៈនិងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកបរិត្តត្តិកៈ នកុសលត្តិកនបរិត្តត្តិកៈ

[៧៨៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពតូចធ្មារ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាសភាពតូចធ្មារ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវសភាពធំ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៧៨៩] ហេតុយា ឆ ។

[៧៩០] កុសលំ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នអប្បមាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៧៩១] ហេតុយា ឆ ។

កុសលត្តិកបរិក្ការម្មណត្តិកេ
នកុសលត្តិកនបរិក្ការម្មណត្តិកំ

[៧៩២] កុសលំ បរិក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នបរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៧៩៣] ហេតុយា នវ ។

[៧៩៤] កុសលំ មហាក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នមហាក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៩៥] ហេតុយា នវ ។

[៧៩៦] កុសលំ អប្បមាលារម្មណំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នកុសលោ នអប្បមាលារម្មណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៩៧] ហេតុយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៩០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកបរិក្ការម្មណត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនបរិក្ការម្មណត្តិកៈ

[៧៩២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៩៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវ សភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាព ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៩៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកហីនត្តិកេ នកុសលត្តិកនហីនត្តិកំ

[៧៩៨] អកុសលំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហីនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៩៩] ហេតុយា តីណិ ។

[៨០០] អព្យាកតំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បច្ចយា នអព្យាកតោ នមជ្ឈិមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨០១] ហេតុយា ន ។

[៨០២] កុសលំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នបណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨០៣] ហេតុយា បញ្ច ។

កុសលត្តិកមិច្ឆត្តិកេ នកុសលត្តិកនមិច្ឆត្តិកំ

[៨០៤] អកុសលំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នមិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨០៥] ហេតុយា តីណិ ។

[៨០៦] កុសលំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកហីនត្តិកៈ នកុសលត្តិកនហីនត្តិកៈ

[៧៩៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនថោកទាប អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨០០] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាកណ្តាល ពីង ផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨០២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ជាកុសល ឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកមិច្ឆត្តិកៈ នកុសលត្តិកនមិច្ឆត្តិកៈ

[៨០៤] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានសភាពខុសនឹង ទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹង ទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៨០៧] ហេតុយា តីណិ ។

[៨០៨] អព្យាកតំ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចុយា
នអព្យាកតោ នអនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចុយា ។

[៨០៩] ហេតុយា បញ្ច ។

កុសលត្តិកមគ្គារម្មណត្តិកេ
នកុសលត្តិកនមគ្គារម្មណត្តិកំ

[៨១០] កុសលំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នមគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចុយា ។

[៨១១] ហេតុយា ឆ ។

[៨១២] កុសលំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នមគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចុយា ។

[៨១៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៨១៤] កុសលំ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នមគ្គាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចុយា ។

[៨១៥] ហេតុយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៨០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៨] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនទៀង ពីង-
ផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនមគ្គារម្មណត្តិកៈ

[៨១០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨១២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨១៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

កុសលត្តិកឧប្បន្នត្តិកេ
នកុសលត្តិកនឧប្បន្នត្តិកំ

[៨១៦] កុសលោ អនុប្បន្នោ ធម្មោ នកុស-
លស្ស នអនុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៨១៧] អារម្មណោ ឆ ។
ឧប្បាទី អនុប្បន្នសទិសំ ។

កុសលត្តិកអតីតត្តិកេ
នកុសលត្តិកនអតីតត្តិកំ

[៨១៨] កុសលោ អតីតោ ធម្មោ នកុសលស្ស
នអតីតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨១៩] អារម្មណោ ឆ ។
អនាគតំ អតីតសទិសំ ។

កុសលត្តិកអតីតារម្មណត្តិកេ
នកុសលត្តិកនអតីតារម្មណត្តិកំ

[៨២០] កុសលំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយោ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្តិកឧប្បន្នត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនឧប្បន្នត្តិកៈ

[៨១៦] ធម៌ ជាកុសល មិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨១៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ធម៌ ដែលកើតឡើង ដូចគ្នានឹងធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ។

កុសលត្តិកអតីតត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអតីតត្តិកៈ

[៨១៨] ធម៌ ជាកុសល ជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាអតីត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨១៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនាគត ដូចគ្នានឹងអតីតដែរ ។

កុសលត្តិកអតីតារម្មណត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៨២០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
អតីត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៨២១] ហេតុយា នវ ។

[៨២២] កុសលំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨២៣] ហេតុយា នវ ។

[៨២៤] កុសលំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នបច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨២៥] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកេ

នកុសលត្តិកនអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកំ

[៨២៦] កុសលំ អជ្ឈត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៨២៧] ហេតុយា នវ ។

[៨២៨] កុសលំ ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៨២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨២២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជា អនាគត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨២៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុ- ប្បន្ន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

[៨២៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាង ក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨២៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាង ក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨២៩] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្តិកសនិទស្សនត្តិកេ

នកុសលត្តិកនសនិទស្សនត្តិកំ

[៨៣០] អព្យាកតោ សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ នអព្យាកតស្ស នសនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៣១] អារម្មណោ ន ។

តីណិ វេទិតកំ កាតព្វំ ។

[៨៣២] អព្យាកតំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នអនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអ-
 និទស្សនសប្បដិយោ ច នកុសលោ នអនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសនិទស្សនត្តិកៈ
នកុសលត្តិកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៨៣០] ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណ៍ប្ប-
ច្ច័យ ។

[៨៣១] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

បទ ដែលគួរដឹង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៣ ផងចុះ ។

[៨៣២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៨៣៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៨៣៤] កុសលំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ

បដិច្ច នកុសលោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ អនិទស្សនអប្ប-

ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នអនិទស្សន-

អប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ

អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-

អនិទស្សនអប្បដិយោ ច នអកុសលោ នអនិ-

ទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា តីណិ ។ អកុសលំ អនិទស្សនអប្បដិយំ

ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ អនិ-

ទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនិ-

ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៨៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានការ ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា អកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការ ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមាន ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ ច នអកុសលោ
 នអនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។ អព្យាកតំ អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនិទស្សនអប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យាកតំ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នអនិទស្ស-
 នអប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អព្យា-
 កតំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នអនិទស្សនអប្បដិយោ ច នអកុសលោ នអនិ-
 ទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ កុសលំ អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច អព្យាកតំ
 អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

អនុលោមបុព្វនិយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ផង ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមយុច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ អនិទស្សនអប្បជិយញ្ច អព្យាកតំ អនិ-
ទស្សនអប្បជិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអនិ-
ទស្សនអប្បជិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

[៨៣៥] ហេតុយា បណ្ណាស ។

វេទនាត្តិកកុសលត្តិកេ នវេទនាត្តិកនកុសលត្តិកំ

[៨៣៦] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ
វេទនាយ សម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
សម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុ-
សលោ ច នអនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
នកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ផង ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ។

វេទនាត្តិកកុសលត្តិកៈ នវេទនាត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៣៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុ-
សល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិន
មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខ-
វេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
ដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ ច នអ-
 ទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ នកុសលោ ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ នកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ ច ន-
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ ច ន-
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។ អទុក្ខ-
 មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នកុសលោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៨៣៧] ហេតុយា ចុទ្ធស ។

[៨៣៨] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ អកុសលំ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកប
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ។

[៨៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអកុសល

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ធម្មំ បដិច្ច នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នអកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។ ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
សត្ត ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . សត្ត ។ ឯកវិសតិ បញ្ញា ។

[៨៣៩] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ន-
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សង្ខតំ ។

អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិយេវ បទានំ
តីណិ វេទនាយ បរិវត្តិយា ឱវត្តេ ឯកវិស-
បញ្ញាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តអព្យា-
កតមូលស្ស អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តអព្យាកតមូលស្សបិ កាតព្វំ ។

វិបាកត្តិកកុសលត្តិកេ នវិបាកត្តិកនកុសលត្តិកំ

[៨៤០] វិចាកធម្មធម្មំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
វិចាកធម្មធម្មោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៨៤១] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៧ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ជាអកុសល . . . មានវារៈ ៧ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាអកុសល . . . មានវារៈ ៧ ។
មានបញ្ហា ២១ ។

[៨៣៧] ធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ឆ័យ
នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយ
អារម្មណប្បច្ឆ័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

ធម៌ ជាអព្យាកតៈ រមែងកើតឡើង មានវារៈ ៣ គ្រប់ ។
បទ ការផ្លាស់ប្តូរ នៃវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបញ្ហា ២១
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ នូវអព្យាកតមូលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
ផង នូវអព្យាកតមូលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ។

វិបាកត្តិកកុសលត្តិកៈ នវិបាកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៤០] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ឆ័យ ។

[៨៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ឆ័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៤២] វិចាកធម្មធម្មំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នវិចាកធម្មធម្មោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៨៤៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៨៤៤] នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បច្ចយា ននេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ នអព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៤៥] ហេតុយា តីណិ ។

ឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកកុសលត្តិកេ

នឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកនកុសលត្តិកំ

[៨៤៦] អនុចាទិន្តុចាទានិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នឧចាទិន្តុចាទានិយោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អនុចាទិន្តុអនុចាទានិយំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនុចាទិន្តុអនុចាទានិយោ ន-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៤២] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជា កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាក- ធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមែនជា វិបាកនិងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧបាទិន្តបាទានិយត្តិកកុសលត្តិកៈ

នឧបាទិន្តបាទានិយត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៤៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រ- យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកនិងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា- ទាន ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[៨៤៧] ហេតុយា ឆ ។

[៨៤៨] អនុចាទិន្ទចាទានិយំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នឧចាទិន្ទចាទានិយោ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៤៩] ហេតុយា តីណិ ។

[៨៥០] ឧចាទិន្ទចាទានិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច នឧចាទិន្ទចាទានិយោ នអព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៥១] ហេតុយា បញ្ច ។

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកកុសលត្តិកេ

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកនកុសលត្តិកំ

[៨៥២] អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ នកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អសង្កិ-
លិដ្ឋអសង្កិលេសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអសង្កិ-
លិដ្ឋអសង្កិលេសិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៨៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៤៨] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥០] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកកុសលត្តិកៈ

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិនកុសលត្តិកៈ

[៨៥២] ធម៌ មិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិន មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅ- ហ្មង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនិងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនសៅហ្មងនិងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៥៣] ហោតុយា ឆ ។

[៨៥៤] សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ នអកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៨៥៥] ហោតុយា តីណិ ។

វិតក្កត្តិកកុសលត្តិកេ នវិតក្កត្តិកនកុសលត្តិកំ

[៨៥៦] សវិតក្កសវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នសវិតក្កសវិចារោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អវិតក្កវិចារមត្តំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្កវិចារមត្តោ នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៨៥៧] ហោតុយា បណ្ណាស ។

[៨៥៨] សវិតក្កសវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នសវិតក្កសវិចារោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហោតុប្បច្ចយា ។

[៨៥៩] ហោតុយា នវ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៥៤] ធម៌ មិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ សៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

វិតក្កត្តិកកុសលត្តិកៈ នវិតក្កត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៥៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ។

[៨៥៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

បីតិភ្នំកកុសលភ្នំកេ នបីតិភ្នំកកុសលភ្នំកំ

[៨៦០] បីតិសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
បីតិសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា សត្ត ។ សុខសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នសុខសហគតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា សត្ត ។ វេទនាភ្នំកកុសលំ ។ សង្ខតំ ។

សនិទស្សនភ្នំកកុសលភ្នំកេ

នសនិទស្សនភ្នំកកុសលភ្នំកំ

[៨៦១] អនិទស្សនអប្បដិឃំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិឃោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិឃំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនអប្បដិឃោ នកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិឃំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនអប្បដិឃោ នកុ-
សលោ ច នអនិទស្សនអប្បដិឃោ នកុសលោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

បីតិវុត្តិកកុសលវុត្តិកៈ នបីតិវុត្តិកនកុសលវុត្តិកៈ

[៨៦០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែន ជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ដូចគ្នានឹងវេទនាវុត្តិកៈដែរ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

សនិទស្សនវុត្តិកកុសលវុត្តិកៈ

នសនិទស្សនវុត្តិកនកុសលវុត្តិកៈ

[៨៦១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ- ពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង មិនមានការប៉ះពាល់ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ- ពាល់ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ លេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា កុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន មែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ ប៉ះពាល់ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៦២] ហេតុយា ឆ ។

[៨៦៣] អនិទស្សនអប្បដិយំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអ-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។
 អនិទស្សនអប្បដិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
 និទស្សនសប្បដិយោ នអកុសលោ ច នអនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ នអកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៦៤] ហេតុយា ឆ ។

[៨៦៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ
 អព្យាកតំ ធម្មំ បច្ចយា នអនិទស្សនសប្បដិយោ
 នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៦៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
ជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៦៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បច្ចុយា ន-
សនិទស្សនសប្បដិយោ នអព្យាកតោ ច នអនិ-
ទស្សនសប្បដិយោ នអព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចុយា ។

[៨៦៦] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកវេទនាត្តិកេ

នសនិទស្សនត្តិកនវេទនាត្តិកំ

[៨៦៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ សុខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ
នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចុយា ។

[៨៦៨] ហេតុយា ឆ ។

[៨៦៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ ទុក្ខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ
នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចុយា ។

[៨៧០] ហេតុយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកវេទនាត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនវេទនាត្តិកៈ

[៨៦៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៦៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៧១] អនិទស្សនអប្បជិយំ អនុក្ខមសុខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិ-
 យោ នអនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧២] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកវិបាកត្តិកេ

នសនិទស្សនត្តិកនវិបាកត្តិកំ

[៨៧៣] អនិទស្សនអប្បជិយំ វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិទស្សនអប្បជិយោ នវិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧៤] ហេតុយា ឆ ។

[៨៧៥] អនិទស្សនអប្បជិយំ វិចាកធម្មធម្មំ
 បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នវិចាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧៦] ហេតុយា ឆ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៧១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកវិបាកត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនវិបាកត្តិកៈ

[៨៧៣] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាវិបាក មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៧៥] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៨៧៧] អនិទស្សនអប្បដិយំ នេវីទាកនវិទា-
កធម្មធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ននេវី-
ទាកនវិទាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧៨] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកេ

នសនិទស្សត្តិកនឧបាទិន្តុបាទានិយត្តិកំ

[៨៧៩] អនិទស្សនអប្បដិយំ ឧទានិទ្ធិទានិយំ
ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នឧទានិទ្ធិទា-
និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៨០] ហេតុយា ន ។

[៨៨១] អនិទស្សនអប្បដិយំ អនុទានិទ្ធិទានិ-
និយំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នអនុ-
ទានិទ្ធិទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៨៧៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទិទ្ធុបាទានិយត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទិទ្ធុបាទានិយត្តិកៈ

[៨៧៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់
យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៨១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៨២] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្តិកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកេ

នសនិទស្សនត្តិកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[៨៨៣] អនិទស្សនអប្បជិយំ សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេ-
សិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ នសង្កិ-
លិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៨៤] ហេតុយា ឆ ។

[៨៨៥] អនិទស្សនអប្បជិយំ អសង្កិលិដ្ឋសង្កិ-
លេសិកំ ធម្មំ បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បជិយោ
នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៨៨៦] ហេតុយា តីណិ ។

[៨៨៧] អនិទស្សនអប្បជិយំ អសង្កិលិដ្ឋអ-
សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បជិយោ
នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៨៨៨] ហេតុយា ឆ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៨៨៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលសៅហ្មងនិងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៨៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពីងផ្អែក នឹង
ធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនសៅហ្មងនិងមិន
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកវិតក្កត្តិកេ

នសនិទស្សនត្តិកនវិតក្កត្តិកំ

[៨៨៩]	អនិទស្សនអប្បដិយំ	សវិតក្កសវិចារំ	
ធម្មំ	បដិច្ច	នអនិទស្សនអប្បដិយោ	នសវិតក្កស-
វិចារោ	ធម្មោ	ឧប្បជ្ជតិ	ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៩០] ហេតុយា ឆ ។

[៨៩១]	អនិទស្សនអប្បដិយំ	អវិតក្កវិចារមត្តំ	
ធម្មំ	បដិច្ច	នអនិទស្សនអប្បដិយោ	នអវិតក្កវិចា-
រមត្តោ	ធម្មោ	ឧប្បជ្ជតិ	ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៩២] ហេតុយា ឆ ។

[៨៩៣]	អនិទស្សនអប្បដិយំ	អវិតក្កអវិចារំ	
ធម្មំ	បដិច្ច	នសនិទស្សនសប្បដិយោ	នអវិតក្កអ-
វិចារោ	ធម្មោ	ឧប្បជ្ជតិ	ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៩៤] ហេតុយា តីណិ ។

សន្និត្តំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកវិតក្កត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនវិតក្កត្តិកៈ

[៨៨៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៩១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៩២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៩៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៩៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកេ

នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកំ

[៨៩៥] អនិទស្សនអប្បដិយំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . ឆ ។

[៨៩៦] អនិទស្សនអប្បដិយំ ពហិទ្ធារម្មណំ

ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិយោ នពហិទ្ធារម្មណោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិ-

យំ ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-

ដិយោ នពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋក្ការម្មណត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋក្ការម្មណត្តិកៈ

[៨៩៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង . . . មានវារៈ ៦ ។

[៨៩៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាង
ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច   នអនិទស្សនសប្បដិយោ   នពហិទ្ធារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិទស្ស-
 នអប្បដិយំ ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ នពហិទ្ធារម្មណោ ច នអនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ នពហិទ្ធារម្មណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៩៧] ហេតុយា ឆ អវិកតេ ឆ ។

បញ្ញាវារំ វិត្តារេតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មាន
អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុក្ខសហោតុក្ខទុក្ខំ

នហោតុទុក្ខនសហោតុក្ខទុក្ខំ

[៨៩៨] ហោតុំ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ន-
 ហោតុំ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ នសហោ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុំ សហោ-
 តុកញ្ច នហោតុំ សហោតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៨៩៩] ហោតុយា តីណិ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
 តតេ បញ្ច ។

[៩០០] នហោតុំ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
 ហោតុ នសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៩០១] នហោតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នោវិតតេ តីណិ ។

សហជាតវារម្មិ សម្បយុត្តវារម្មិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខសហេតុក្ខន្តិកៈ

នហេតុទុក្ខនសហេតុក្ខន្តិកៈ

[៨៩៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩០០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩០១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៩០២] ហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
នសហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៩០៣] ហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
នសហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ នហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ ននហេតុស្ស ន-
សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស នសហេតុ-
កស្ស ច ននហេតុស្ស នសហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ សហេតុ-
កោ ធម្មោ ននហេតុស្ស នសហេតុកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុ សហេតុកោ
ធម្មោ នហេតុស្ស នសហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នហេតុ សហេតុកោ ធម្មោ
នហេតុស្ស នសហេតុកស្ស ច ននហេតុស្ស ន-
សហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៤០២] ធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០៣] ធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៩០៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឆ អធិប-
តិយា ទ្វេ អវិតតេ បញ្ច ។

បញ្ញាវារំ វិត្តាវេតព្វំ ។

[៩០៥] ហេតុំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន-
ហេតុំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ នអហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៩០៦] ហេតុយា ចត្តារិ ។

ហោតុទុកហោតុសម្បយុត្តិទុកេ

នហោតុទុកនហោតុសម្បយុត្តិទុកំ

[៩០៧] ហេតុំ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ សហេតុកសទិសំ ។

[៩០៨] ហេតុំ ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុំ ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ នហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៧០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧០៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ហេតុទុកហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នហេតុទុកនហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៧០៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ដូចគ្នានឹងសហេតុកៈដែរ ។

[៧០៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៩០៩] ហេតុយា ចត្តារិ ។

ហោតុទុក្ខហោតុសហោតុកុក្ខកើ

នហោតុទុក្ខនហោតុសហោតុកុក្ខកើ

[៩១០] ហេតុំ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩១១] ហេតុយា ឯកំ ។

[៩១២] នហេតុំ សហេតុកញ្ចេវ នចហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ននហេតុ នអហេតុកោចេវ ននហេតុច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩១៣] ហេតុយា ឯកំ ។

ហោតុទុក្ខហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុក្ខកើ

នហោតុទុក្ខនហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុក្ខកើ

[៩១៤] ហេតុំ ហេតុញ្ចេវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នហេតុចេវ នហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩១៥] ហេតុយា ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ហេតុទុក្ខហេតុសហេតុកុទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនហេតុសហេតុកុទុក្ខៈ

[៧០៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧១០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនហេតុ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្ខហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុក្ខៈ

[៧១២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយ
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ឆនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៩១៦] នហោតំ ហោតុសម្បយុត្តញ្ចេវ នចហោតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ នហោតុវិប្បយុត្តោចេវ នន-
 ហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៩១៧] ហោតុយា ឯកំ ។

ហោតុទុក្កនហោតុសហោតុក្កទុក្កំ

នហោតុទុក្កនហោតុនសហោតុក្កទុក្កំ

[៩១៨] នហោតំ នហោតំ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នហោតុ នសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ។

[៩១៩] ហោតុយា ឯកំ ។

[៩២០] នហោតំ នហោតំ អហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ នហោតុ នអហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ។

[៩២១] ហោតុយា ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៩១៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្កនហេតុសហេតុកុក្កុកៈ

នហេតុទុក្កនហេតុនសហេតុកុក្កុកៈ

[៩១៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៩១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៩២០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុក្ខសប្បច្ចយទុក្ខំ
នហោតុទុក្ខនសប្បច្ចយទុក្ខំ

[៩២២] នហោតុ អប្បច្ចយោ ធម្មោ ននហោ-
តុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បេ ។ នហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណា ។ បេ ។ នហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ច
ននហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៩២៣] អារម្មណោ តីណិ ។
អសង្ខតំ អប្បច្ចយសទិសំ ។ បេ ។

ហោតុទុក្ខសនិទស្សនទុក្ខំ
នហោតុទុក្ខនសនិទស្សនទុក្ខំ

[៩២៤] នហោតុ សនិទស្សនោ ធម្មោ ននហោ-
តុស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ . . . នហោតុស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . នហោតុស្ស ន-
សនិទស្សនស្ស ច ននហោតុស្ស នសនិទស្សនស្ស
ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហោតុទុក្ខសប្បច្ចយទុក្ខៈ

នហោតុទុក្ខនសប្បច្ចយទុក្ខៈ

[៩២២] ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមាន
បច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
ជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៩២៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អសង្ខតៈ ដូចជាអប្បច្ចយៈដែរ ។ បេ ។

ហោតុទុក្ខសនិទស្សនទុក្ខៈ

នហោតុទុក្ខនសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៩២៤] ធម៌ មិនមែនជាហោតុ ប្រកបដោយការឃើញ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . . ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
ហោតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ . . .
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញផង
មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញផង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៩២៥] អារម្មណោ តីណិ ។

[៩២៦] ហេតុំ អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអនិទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩២៧] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកសប្បដិយទុកេ

នហោតុទុកនសប្បដិយទុកំ

[៩២៨] នហេតុំ សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេ-
តុ នសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩២៩] ហេតុយា ឯកំ ។

[៩៣០] ហេតុំ អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៣១] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុករូបីទុកេ នហោតុទុកនរូបីទុកំ

[៩៣២] នហេតុំ រូបី ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ
នរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៧២៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសប្បដិយទុកៈ

នហេតុទុកនសប្បដិយទុកៈ

[៧២៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុករូបីទុកៈ នហេតុទុកនរូបីទុកៈ

[៧៣២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានរូប
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៩៣៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៩៣៤] ហេតុំ អរូបី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន-
អរូបី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៣៥] ហេតុយា តីណិ ។

ហេតុទុក្ខលោកិយទុក្ខំ

នហេតុទុក្ខនលោកិយទុក្ខំ

[៩៣៦] នហេតុំ លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ នលោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៣៧] ហេតុយា តីណិ ។

[៩៣៨] ហេតុំ លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នលោកុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៣៩] ហេតុយា តីណិ ។

ហេតុទុក្ខកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខំ

នហេតុទុក្ខនកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខំ

[៩៤០] ហេតុំ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៩៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៣៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកលោកិយទុកៈ

នហេតុទុកនលោកិយទុកៈ

[៩៣៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៣៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

នហេតុទុកនកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

[៩៤០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយ វិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដែលត្រូវដឹងដោយ វិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋានំ

[៧៤១] ហេតុយា នវ ។

[៧៤២] ហេតុ^(១) កេនចិនិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នកេនចិនិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៧៤៣] ហេតុយា នវ ។

ហោតុទុក្ខអាសវំទុក្ខំ នហោតុទុក្ខនោអាសវំទុក្ខំ

[៧៤៤] ហេតុំ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នោអាសវោ^(២) ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤៥] ហេតុយា បញ្ច ។

[៧៤៦] ហេតុំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ ននោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៧៤៧] ហេតុយា បញ្ច ។

ហោតុទុក្ខសាសវំទុក្ខំ នហោតុទុក្ខនសាសវំទុក្ខំ

[៧៤៨] នហេតុំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ នសាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤៩] ហេតុយា តីណិ ។

១ ម. ហេតុំ នកេនចិនិញ្ញេយ្យំ ។ ២ ម. នអាសវោ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៧២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនមែន ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកអាសវៈទុកៈ នហេតុទុកនោអាសវៈទុកៈ

[៧២៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧២៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន ជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុកសាសវៈទុកៈ នហេតុទុកនសាសវៈទុកៈ

[៧២៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ជាមួយនឹងអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជា មួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៩៥០] ហេតុំ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៥១] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុក្កអាសវសម្បយុត្តិទុក្កេ

នហោតុទុក្កនអាសវសម្បយុត្តិទុក្កំ

[៩៥២] ហេតុំ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៩៥៣] ហេតុយា នវ ។

[៩៥៤] ហេតុំ អាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នអាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៩៥៥] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុក្កអាសវសាសវទុក្កេ

នហោតុទុក្កនអាសវសាសវទុក្កំ

[៩៥៦] ហេតុំ អាសវញ្ចវ សាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នអាសវោចេវ នអនាសវោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៩៥០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខអាសវសម្បយុត្តិទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនអាសវសម្បយុត្តិទុក្ខៈ

[៩៥២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៩៥៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខអាសវសាសវទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនអាសវសាសវទុក្ខៈ

[៩៥៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈនិងមិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាអាសវៈនិងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៩៥៧] ហេតុយា បញ្ច ។

[៩៥៨] ហេតុំ សាសវញ្ជោវ នោចអាសវំ ធម្មំ
បដិច្ច ននហេតុ នអនាសវោចេវ ននោច^(១)អាសវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៥៩] ហេតុយា បញ្ច ។

ហោតុទុក្កអាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុក្កំ

នហោតុទុក្កនអាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុក្កំ

[៩៦០] ហេតុំ អាសវញ្ជោវ អាសវសម្បយុត្តញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នអាសវោចេវ នអាសវីប្ប-
យុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៦១] ហេតុយា តីណិ ។

[៩៦២] នហេតុំ អាសវសម្បយុត្តញ្ជោវ នោចអា-
សវំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ នអាសវីប្បយុត្តោចេវ
ននោចអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៦៣] ហេតុយា តីណិ ។

១ ម. ននោអាសវោច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៩៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩៥៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន អាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈនិងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុកអាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តិទុកៈ

នហេតុទុកនអាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តិទុកៈ

[៩៦០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈនិងមិនមែន ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាអាសវៈនិងប្រកប ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៦២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាក អាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា ហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈនិងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុក្ខអាសវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខ
នហោតុទុក្ខអាសវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខំ

[៩៦៤] នហេតុំ អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ អាសវិប្បយុត្តោ នសាសវោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកិយសទិសំ ។

[៩៦៥] ហេតុំ អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ អាសវិប្បយុត្តោ នអនាសវោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ អាសវិប្បយុត្តំ អនា-
សវំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អាសវិប្បយុត្តោ នអនាស-
វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ អាសវិប្ប-
យុត្តំ អនាសវញ្ច នហេតុំ អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អាសវិប្បយុត្តោ នអនាសវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៦៦] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុក្ខសញ្ញោជនគោច្ឆកទុក្ខ
នហោតុទុក្ខនោសញ្ញោជនគោច្ឆកទុក្ខំ

[៩៦៧] ហេតុំ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បវចនីយប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ
នហេតុទុក្ខអាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខៈ

[៩៦២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ
និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងលោកិយៈដែរ ។

[៩៦៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិង
មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ
និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាក
អាសវៈនិងមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិង
មិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខសញ្ញោជនគោច្ឆកទុក្ខៈ
នហេតុទុក្ខនោសញ្ញោជនគោច្ឆកទុក្ខៈ

[៩៦៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៩៦៨] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកគន្ថគោច្ឆកទុកេ
នហោតុទុកនោគន្ថគោច្ឆកទុកំ

[៩៦៩] ហេតុំ កង្កំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នោ-
កន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៧០] ហេតុយា នវ ។

ហោតុទុកឱយគោច្ឆកទុកេ
នហោតុទុកនោឱយគោច្ឆកទុកំ

[៩៧១] ហេតុំ ឱយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នោ-
ឱយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៧២] ហេតុយា បញ្ច ។

ហោតុទុកយោគគោច្ឆកទុកេ
នហោតុទុកនោយោគគោច្ឆកទុកំ

[៩៧៣] ហេតុំ យោកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នោយោកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៧៤] ហេតុយា បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៩៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកគន្ថគោច្ឆកទុកៈ

នហេតុទុកនោគន្ថគោច្ឆកទុកៈ

[៩៦៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាគន្ថៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុកឱយគោច្ឆកទុកៈ

នហេតុទុកនោឱយគោច្ឆកទុកៈ

[៩៧១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឱយៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាឱយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុកយោគគោច្ឆកទុកៈ

នហេតុទុកនោយោគគោច្ឆកទុកៈ

[៩៧៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាយោគៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុកនីវរណគោច្ឆកទុកេ

នហោតុទុកនោនីវរណគោច្ឆកទុកំ

[៩៧៥] ហេតុំ នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នោនីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៧៦] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកបរាមាសគោច្ឆកទុកេ

នហោតុទុកនោបរាមាសគោច្ឆកទុកំ

[៩៧៧] នហេតុំ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ
នោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៧៨] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកសារម្មណទុកេ

នហោតុទុកនសារម្មណទុកំ

[៩៧៩] ហេតុំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នសារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៨០] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកនីវរណគោត្តកទុកៈ

នហេតុទុកនោនីវរណគោត្តកទុកៈ

[៩៧៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានីវរណៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកបរាមាសគោត្តកទុកៈ

នហេតុទុកនោបរាមាសគោត្តកទុកៈ

[៩៧៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសារម្មណទុកៈ

នហេតុទុកនសារម្មណទុកៈ

[៩៧៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៩៨១] នហេតុំ អនាម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ នអនាម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។

[៩៨២] ហេតុយា តីណិ ។

ហេតុទុកចិត្តទុកេ នហេតុទុកនោចិត្តទុកំ

[៩៨៣] នហេតុំ ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ
នោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៨៤] ហេតុយា តីណិ ។

[៩៨៥] ហេតុំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
ននោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៨៦] ហេតុយា តីណិ ។

ហេតុទុកចេតសិកទុកេ

នហេតុទុកនចេតសិកទុកំ

[៩៨៧] ហេតុំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៩៨៨] ហេតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៧៨១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
អារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានអារម្មណ៍ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តទុកៈ នហេតុទុកនោចិត្តទុកៈ

[៧៨៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចេតសិកទុកៈ

នហេតុទុកនចេតសិកទុកៈ

[៧៨៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[៩៨៩] នហោតុំ អចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
នហោតុ នអចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៩៩០] ហោតុយា តីណិ ។

ហោតុទុក្ខចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខំ
នហោតុទុក្ខនចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខំ

[៩៩១] ហោតុំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នហោតុ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៩៩២] ហោតុយា តីណិ ។

[៩៩៣] នហោតុំ ចិត្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ននហោតុ នចិត្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៩៩៤] ហោតុយា តីណិ ។

ហោតុទុក្ខចិត្តសំសដ្ឋទុក្ខំ
នហោតុទុក្ខនចិត្តសំសដ្ឋទុក្ខំ

[៩៩៥] ហោតុំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច
នហោតុ នចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៨៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
ចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានចេតសិក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តសម្បយុត្តិទុកៈ

នហេតុទុកនចិត្តសម្បយុត្តិទុកៈ

[៧៨៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រាសចាក
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តសំសដ្ឋទុកៈ

នហេតុទុកនចិត្តសំសដ្ឋទុកៈ

[៧៩៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ
បដិច្ច ននហេតុ នចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៩៩៦] ហេតុយា ឆ ។

ហោតុទុកចិត្តសមុដ្ឋានទុកេ

នហោតុទុកនោចិត្តសមុដ្ឋានទុកំ

[៩៩៧] ហេតុំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៩៩៨] ហេតុយា តីណិ ។

[៩៩៩] នហេតុំ នោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
ននហេតុ^(១) ននោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០០០] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកចិត្តសហភូទុកេ

នហោតុទុកនោចិត្តសហភូទុកំ

[១០០១] ហេតុំ ចិត្តសហភូ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នោចិត្តសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

១ ម. ននហោតុ នោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ។

អនុលោមប្បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ហេតុទុកចិត្តសមុដ្ឋានទុកៈ

នហេតុទុកនោចិត្តសមុដ្ឋានទុកៈ

[៩៩៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៩៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តសហភូទុកៈ

នហេតុទុកនោចិត្តសហភូទុកៈ

[១០០១] ធម៌ មិនមែនហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[១០០២] ហេតុយា តីណិ ។

[១០០៣] នហេតុំ នោចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
ននហេតុ ននោចិត្តសហករំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០០៤] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកចិត្តានុបវិវត្តិទុកេ

នហោតុទុកនោចិត្តានុបវិវត្តិទុកំ

[១០០៥] ហេតុំ ចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
នោ ចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០០៦] ហេតុយា តីណិ ។

[១០០៧] នហេតុំ នោចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច
ននហេតុ ននោចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០០៨] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកេ

នហោតុទុកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកំ

[១០០៩] ហេតុំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១០០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០០៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើត ជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តានុបវិវត្តិទុកៈ នហេតុទុកនោចិត្តានុបវិវត្តិទុកៈ

[១០០៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០០៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រ- ព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកៈ

នហេតុទុកននោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកៈ

[១០០៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើង ដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ លាយឡំនិងតាំងឡើងដោយ ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០១០] ហោតុយា តីណិ ។

[១០១១] នហោតុំ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ
បដិច្ច ននហោតុ ននោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០១២] ហោតុយា តីណិ ។

ហោតុទុកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកេ

នហោតុទុកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុទុកំ

[១០១៣] ហោតុំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុំ
ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០១៤] ហោតុយា តីណិ ។

[១០១៥] នហោតុំ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានស-
ហភុំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ ននោចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០១៦] ហោតុយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
លាយឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[១០១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុកៈ

នហេតុទុកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុកៈ

[១០១៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង
និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ លាយឡំ តាំង
ឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
លាយឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុទុក្ខចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិទុក្ខំ

នហោតុទុក្ខនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិទុក្ខំ

[១០១៧] ហោតុំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ ដោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០១៨] ហោតុយា តីណិ ។

[១០១៩] នហោតុំ ដោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុប-
 វិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ នដោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នានុបវិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០២០] ហោតុយា តីណិ ។

សង្ខតំ ។ បេ ។ នយវសេន វិត្តាវេតព្វំ ។

ហោតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខំ

នហោតុទុក្ខនទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខំ

[១០២១] ហោតុំ នស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហោតុ ននស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិទុក្ខៈ

[១០១៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនិង
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ លាយឡំតាំងឡើង
និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
លាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីបំប្លែង ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ

ដោយអំណាច នៃន័យនេះចុះ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតិព្វទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនទស្សនេនបហាតិព្វទុក្ខៈ

[១០២១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋានំ

[១០២២] ហេតុយា តីណិ ។

[១០២៣] នហេតុំ ននស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ

បដិច្ចំ ននហេតុំ នននស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិយេវ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កេ

នហេតុទុក្ខនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កំ

[១០២៤] ហេតុំ នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ . . .

តីណិយេវ ។

[១០២៥] នហេតុំ ននស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ

ធម្មំ បដិច្ចំ ននហេតុំ នននស្សនេន បហាតព្វហេ-

តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០២៦] ហេតុយា ឯកំ ។ មេ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០២៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ដែរ ។

ហេតុទុកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកៈ

នហេតុទុកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកៈ

[១០២៤] ជាហេតុ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . .

មានវារៈ ៣ ដែរ ។

[១០២៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន

មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[១០២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ លេ ។

ហោតុទុក្ខសវណាទុក្ខំ នហោតុទុក្ខនសវណាទុក្ខំ

[១០២៧] ហោតុំ សវណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ
 នសវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា នហោតុំ
 សវណំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ នសវណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុំ សវណាញ នហោតុំ
 សវណាញ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នសវណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០២៨] ហោតុយា តីណិ ។

[១០២៩] នហោតុំ អវណំ ធម្មំ បច្ចយា ននហោតុ
 នអវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០៣០] នហោតុំ អវណំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ
 នអវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា នហោតុំ
 អវណំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នអវណោ ច ននហោតុ
 នអវណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ហោតុទុក្ខសរណទុក្ខៈ នហោតុទុក្ខសរណទុក្ខៈ

[១០២៧] ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហោតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហោតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហោតុ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុ ប្រកបដោយរណៈផង មិនមែនជាហោតុ
ប្រកបដោយរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៨] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០២៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហោតុ មិនមែនជាមិនមាន
រណៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមានរណៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហោតុ មិនមែនជាមិន
មានរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមានរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិន
មានរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហោតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហោតុ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៣១] ហេតុយា តីណិ ។

សហោតុកិទុកិហោតុទុកិ

នសហោតុកិទុកិនហោតុទុកិ

[១០៣២] សហេតុកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អហេតុកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុ-
កោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១០៣៣] ហេតុយា ន ។

[១០៣៤] សហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អហេតុកោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៣៥] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុសម្បយុត្តិទុកិហោតុទុកិ

នហោតុសម្បយុត្តិទុកិនហោតុទុកិ

[១០៣៦] ហេតុសម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុសម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុវិប្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុវិប្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហោតុកិទុកិហោតុទុកិៈ នសហោតុកិទុកិនហោតុទុកិៈ

[១០៣២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានហេតុ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៣៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុសម្បយុត្តិទុកិហោតុទុកិៈ

នហោតុសម្បយុត្តិទុកិនហោតុទុកិៈ

[១០៣៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដានំ

[១០៣៧] ហេតុយា ឆ ។

[១០៣៨] ហេតុសម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុវិប្បយុត្តោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០៣៩] ហេតុយា តីណិ ។

ហោតុសហោតុកិទុកិហោតុទុកិ

នហោតុសហោតុកិទុកិនហោតុទុកិ

[១០៤០] ហេតុញ្ជោវ សហេតុកញ្ជា ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុចេវ នអហេតុកោច នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៤១] ហេតុយា ឯកំ ។

[១០៤២] សហេតុកញ្ជោវ នចហេតុំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុកោចេវ ននហេតុច ^(១)ននហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៤៣] ហេតុយា ឯកំ ។

---

១ ម. នន ចហោតុ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១០៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុសហោតុកិទុកិហោតុកិទុកិ:

នហោតុសហោតុកិទុកិនហោតុកិទុកិ:

[១០៤០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៤២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ហោតុហោតុសម្បយុត្តទុកហោតុទុក

នហោតុហោតុសម្បយុត្តទុកនហោតុទុក

[១០៤៤] ហោតុញ្ចោ ហោតុសម្បយុត្តញ្ចោ ហោតុ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុចេវ នហោតុវិប្បយុត្តោច នហោតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០៤៥] ហោតុយា ឯកំ ។

[១០៤៦] ហោតុសម្បយុត្តញ្ចោ នចហោតុ នហោតុ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុវិប្បយុត្តោចេវ ននហោតុ ច នន-
 ហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០៤៧] ហោតុយា ឯកំ ។

សប្បច្ចយទុកហោតុទុក នសប្បច្ចយទុកនហោតុទុក

[១០៤៨] សប្បច្ចយំ ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អប្បច្ចយោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ច-
 យា ។

[១០៤៩] ហោតុយា ឯកំ ។

[១០៥០] សប្បច្ចយំ នហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
 នអប្បច្ចយោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

ហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកហោតុទុកៈ

នហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកនហោតុទុកៈ

[១០៤៤] ធម៌ មិនមែនជាហោតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហោតុ
មិនមែនជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហោតុទាំងប្រកបដោយហោតុ
ជាហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៥] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហោតុទាំងមិនមែនជាមិនមែន
ជាហោតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
ហោតុទាំងមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហោតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៧] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បច្ច័យទុកហោតុទុកៈ នសប្បច្ច័យទុកនហោតុទុកៈ

[១០៤៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាហោតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាហោតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៩] ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៥០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាមិនមែន
ជាហោតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ មិនមែនជា
ហោតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១០៥១] ហេតុយា ឯកំ ។
សង្ខតំ សប្បច្ចយសទិសំ ។

សនិទស្សនទុកហោតុទុកេ

នសនិទស្សនទុកនហោតុទុកំ

[១០៥២] អនិទស្សនំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិ-
ទស្សនោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៥៣] ហេតុយា តីណិ ។

[១០៥៤] អនិទស្សនំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នសនិទស្សនោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០៥៥] ហេតុយា ឯកំ ។

សប្បដិយទុកហោតុទុកេ នសប្បដិយទុកនហោតុទុកំ

[១០៥៦] អប្បដិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្ប-
ដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៥៧] ហេតុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១០៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
សង្ខតៈ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យៈដែរ ។

សនិទស្សនទុកហេតុទុកៈ

នសនិទស្សនទុកនហេតុទុកៈ

[១០៥២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បដិយទុកហេតុទុកៈ

នសប្បដិយទុកនហេតុទុកៈ

[១០៥៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៥៨] អប្បជិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសប្ប-
ជិយោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៥៩] ហេតុយា ឯកំ ។

រូបីទុកហេតុទុកេ នរូបីទុកនហេតុទុកំ

[១០៦០] អរូបី ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបី ន-
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៦១] ហេតុយា តីណិ ។

[១០៦២] រូបី នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នរូបី ន-
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អរូបី ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបី ននហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៦៣] ហេតុយា តីណិ ។

លោកិយទុកហេតុទុកេ នលោកិយទុកនហេតុទុកំ

[១០៦៤] លោកិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នលោ-
កុត្តរោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ លោកុត្តរំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកុត្តរោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុលោមប្បច្ឆនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០៥៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

រូបីទុកហោតុទុកៈ នរូបីទុកនហោតុទុកៈ

[១០៦០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរូប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦២] ធម៌ មិនមែនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

លោកិយទុកហោតុទុកៈ នលោកិយទុកនហោតុទុកៈ

[១០៦៤] ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកិយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១០៦៥] ហេតុយា ចត្តារិ ។

[១០៦៦] លោកិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
លោកុត្តរោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ លោកុត្តរំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកិ-
យោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។

[១០៦៧] ហេតុយា ទ្វេ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកហោតុទុកេ
នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកនហោតុទុកំ

[១០៦៨] កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កេនចិនិវិញ្ញេយ្យោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ កេនចិ^(១)និវិញ្ញេយ្យំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នកេនចិ^(២)និវិញ្ញេយ្យោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ហេ-
តុញ្ច កេនចិនិវិញ្ញេយ្យំ ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកេន-
ចិវិញ្ញេយ្យោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

១ ម. ន កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ។ ២ ម. ននកេនចិវិញ្ញេយ្យោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១០៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១០៦៦] ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកហេតុទុកៈ

នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកនហេតុទុកៈ

[១០៦៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុផង មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៦៩] ហេតុយា នវ ។

[១០៧០] កេនចិវិញ្ញេយ្យំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នកេនចិវិញ្ញេយ្យា ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១០៧១] ហេតុយា នវ ។

អាសវំទុកិហោតុទុកិ នោអាសវំទុកិនហោតុទុកិ

[១០៧២] អាសវំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោ-
អាសវោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ ដោអាសវំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នដោអា-
សវោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
អាសវំ ហេតុញ្ច ដោអាសវំ ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ដោអាសវោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។

[១០៧៣] សព្វត្ថ បញ្ច ។

[១០៧៤] ដោអាសវំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ដោអាសវោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១០៧៥] ហេតុយា បញ្ច ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៧០] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អាសវទុកហេតុទុកៈ នោអាសវទុកនហេតុទុកៈ

[១០៧២] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែន ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈ ជាហេតុផង មិនមែនជាអាសវៈ
ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៧៣] ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

[១០៧៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សាសវំទុកហោតុទុកំ នសាសវំទុកនហោតុទុកំ

[១០៧៦] សាសវំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនា-
សវោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
អនាសវំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ នហោតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១០៧៧] ហោតុយា ចត្តារិ ។

លោកិយទុកសទិសំ ។

អាសវំសម្បយុត្តិទុកហោតុទុកំ

នអាសវំសម្បយុត្តិទុកនហោតុទុកំ

[១០៧៨] អាសវំសម្បយុត្តំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នអាសវំសម្បយុត្តោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវំវិប្បយុត្តំ ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នអាសវំវិប្បយុត្តោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវំសម្បយុត្តំ ហោតុញ្ច អាស-
វំវិប្បយុត្តំ ហោតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអាសវំសម្បយុត្តោ
នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១០៧៩] ហោតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សាសវទុកហោតុទុកៈ និសាសវទុកនិហោតុទុកៈ

[១០៧៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានអាសវៈ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈដែរ ។

អាសវសម្បយុត្តិទុកហោតុទុកៈ

និអាសវសម្បយុត្តិទុកនិហោតុទុកៈ

[១០៧៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាហេតុផង ប្រាសចាកអាសវៈ ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៨០] អាសវសម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអាសវសម្បយុត្តោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវីប្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអាសវសម្បយុត្តោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១០៨១] ហេតុយា ចត្តារិ ។

អាសវសាសវទុកហេតុទុកំ

នអាសវសាសវទុកនហេតុទុកំ

[១០៨២] អាសវញ្ចេវ សាសវញ្ចោ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអាសវោចេវ នអនាសវោច នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សាសវញ្ចេវ នោ-
 ចអាសវំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោចេវ នអនាស-
 វោច នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អាសវញ្ចេវ សាសវញ្ចោ ហេតុញ្ចោ សាសវញ្ចេវ នោចអា-
 សវំ ហេតុញ្ចោ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោចេវ នអនាស-
 វោច នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០៨០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។

[១០៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អាសវៈសាសវៈទុកហេតុទុកៈ

នអាសវៈសាសវៈទុកនហេតុទុកៈ

[១០៨២] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិន
មែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាហេតុផង ប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១០៨៣] ហេតុយា បញ្ច ។

[១០៨៤] អាសវញ្ជោវ សាសវញ្ច នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនាសវោចេវ ននោចអាសវោ ននហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៨៥] ហេតុយា បញ្ច ។

អាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុកិហោតុទុកិ

នអាសវំអាសវំសម្បយុត្តទុកិនហោតុទុកិ

[១០៨៦] អាសវញ្ជោវ អាសវសម្បយុត្តញ្ច ហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវសម្ប-
យុត្តញ្ជោវ នោចអាសវំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវោ-
ចេវ នអាសវិប្បយុត្តោច នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១០៨៧] ហេតុយា ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១០៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១០៨៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តិទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នអាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តិទុក្ខនហេតុក្ខៈ

[១០៨៦] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៨៨] អាសវញ្ជោ អាសវសម្មយុត្តញ្ច ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវិប្បយុត្តោចេវ ននោច-
 អាសវោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឯកំ ។ អាសវសម្មយុត្តញ្ជោ នោចអាសវំ នហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអាសវិប្បយុត្តោចេវ ននោចអាសវោ ន-
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១០៨៩] ហេតុយា ចត្តារិ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុកហោតុទុកេ

អាសវិប្បយុត្តនសាសវទុកនហោតុទុកំ

[១០៩០] អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ នអនាសវោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អាសវិប្បយុត្តំ
 អនាសវំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ នអ-
 នាសវោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

[១០៩១] ហេតុយា ចត្តារិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១០៨៨] ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អាសវីប្បយុត្តិសាសវទុកហេតុទុកៈ

អាសវីប្បយុត្តិនសាសវទុកនហេតុទុកៈ

[១០៩០] ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[១០៩២] អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ នអនាសវោ ននហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ នសាសវោ ន-
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៩៣] ហេតុយា ទ្វេ ។

ឆកោច្ឆកទុកហោតុទុកេ ឆកោច្ឆកទុកនហោតុទុកំ

[១០៩៤] សញ្ញាជនំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោ-
សញ្ញាជនោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា កន្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោកនោ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឱយំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ដោឱយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា យោកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោយោកោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ដីវលំ
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោដីវលោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ដោបរាមាសំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ដោបរាមាសោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១០៩២] ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រ- ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិន មានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ឆកោច្ឆកទុកហោតុទុកៈ ឆកោច្ឆកទុកនហោតុទុកៈ

[១០៩៤] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ជាគន្លុះ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន មែនជាឱយៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឱយៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាយោគៈ មិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាយោគៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន មែនជាមិនមែនជាបរាមាសៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន មែនជាបរាមាសៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៩៥] ហេតុយា តីណិ ។

សារម្មណទុកហេតុទុកេ

នសារម្មណទុកនហេតុទុកំ

[១០៩៦] សារម្មណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសា-
រម្មណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៩៧] ហេតុយា តីណិ ។

[១០៩៨] សារម្មណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនារម្មណោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា អនារម្មណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអនារម្មណោ
ន^(១)នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សារម្ម-
ណំ នហេតុញ្ច អនារម្មណំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នអនារម្មណោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០៩៩] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តទុកហេតុទុកេ នោចិត្តទុកនហេតុទុកំ

[១១០០] នោចិត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននោ-
ចិត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

១ ម. នហេតុ ធម្មោ ។

អនុលោមបុព្វនិយមទុកទុកបុព្វដ្ឋាន

[១០៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

សារម្មណទុកហេតុទុកៈ នសារម្មណទុកនហេតុទុកៈ

[១០៩៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១០៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៩៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង មិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១០៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តទុកហេតុទុកៈ នោចិត្តទុកនហេតុទុកៈ

[១១០០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១១០១] ហេតុយា តីណិ ។

[១១០២] ចិត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ
ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១០៣] ហេតុយា តីណិ ។

ចេតសិកទុកហោតុទុកេ នចេតសិកទុកនហោតុទុកំ

[១១០៤] ចេតសិកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នចេត-
សិកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១០៥] ហេតុយា តីណិ ។

[១១០៦] ចេតសិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អចេតសិកោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១១០៧] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តសម្បយុត្តិទុកហោតុទុកេ

នចិត្តសម្បយុត្តិទុកនហោតុទុកំ

[១១០៨] ចិត្តសម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នចិត្តសម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១១០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១០២] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចេតសិកទុកហោតុទុកៈ

នចេតសិកទុកនហោតុទុកៈ

[១១០៤] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចេតសិក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១០៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចេតសិក មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសម្បយុត្តិទុកហោតុទុកៈ

នចិត្តសម្បយុត្តិទុកនហោតុទុកៈ

[១១០៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១១០៩] ហេតុយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។

ចិត្តសំសដ្ឋទុកហេតុកេ
នចិត្តសំសដ្ឋទុកនហេតុទុកំ

[១១១០] ចិត្តសំសដ្ឋំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ណ-
ចិត្តសំសដ្ឋោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។

[១១១១] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានទុកហេតុទុកេ
នោចិត្តសមុដ្ឋានទុកនហេតុទុកំ

[១១១២] ចិត្តសមុដ្ឋានំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នោចិត្តសមុដ្ឋានោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១១១៣] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តសហភុទុកហេតុទុកេ
នោចិត្តសហភុទុកនហេតុទុកំ

[១១១៤] ចិត្តសហភុំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ចិត្តសហភូ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមបុព្វនីយទុកទុកបុព្វដ្ឋាន

[១១០៩] ក្នុងហេតុបុព្វដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

ចិត្តសំសដ្ឋទុកហេតុទុកៈ

នចិត្តសំសដ្ឋទុកនហេតុទុកៈ

[១១១០] ធម៌ ដែលមិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលលាយឡំដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុបុព្វដ្ឋាយ ។

[១១១១] ក្នុងហេតុបុព្វដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសមុដ្ឋានទុកហេតុទុកៈ

នោចិត្តសមុដ្ឋានទុកនហេតុទុកៈ

[១១១២] ធម៌ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ តាំងឡើងអំពីចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុបុព្វដ្ឋាយ ។

[១១១៣] ក្នុងហេតុបុព្វដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសហភូទុកហេតុទុកៈ

នោចិត្តសហភូទុកនហេតុទុកៈ

[១១១៤] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុបុព្វដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បនីយប្បដ្ឋានំ

[១១១៥] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តានុបរិវត្តិទុកហោតុទុកេ
នោចិត្តានុបរិវត្តិទុកនហោតុទុកំ

[១១១៦] ចិត្តានុបរិវត្តិ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោ-
ចិត្តានុបរិវត្តិ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១១១៧] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកហោតុទុកេ
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកនហោតុទុកំ

[១១១៨] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ដោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នហោតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១១៩] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភិទុកហោតុទុកេ
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភិទុកនហោតុទុកំ

[១១២០] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភិ ហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច ដោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភិ នហោតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១១១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តានុបវិវត្តិទុកហេតុទុកៈ

នោចិត្តានុបវិវត្តិទុកនហេតុទុកៈ

[១១១៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកហេតុទុកៈ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកនហេតុទុកៈ

[១១១៨] ធម៌ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ លាយឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ជា ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុកហេតុទុកៈ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុកនហេតុទុកៈ

[១១២០] ធម៌ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹង ចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ លាយឡំតាំងឡើងនិងកើត ជាមួយនឹងចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១១២១] ហេតុយា តីណិ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកហោតុទុក
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកនហោតុទុកំ

[១១២២] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិ ហេតុ
ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១២៣] ហេតុយា តីណិ ។

អជ្ឈត្តិកទុកហោតុទុកំ នអជ្ឈត្តិកទុកនហោតុទុកំ

[១១២៤] ពាហិរំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នពាហិរោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១២៥] ហេតុយា តីណិ ។

[១១២៦] អជ្ឈត្តិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអជ្ឈ-
ត្តិកោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១២៧] ហេតុយា តីណិ ។

ឧបាទាទុកហោតុទុកំ នឧបាទាទុកនហោតុទុកំ

[១១២៨] នោឧទាទា ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
នោឧទាទា នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១១២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិទុកហេតុទុកៈ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវិវត្តិទុកនហេតុទុកៈ

[១១២២] ធម៌ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ លាយឡំ តាំងឡើង និងប្រ-
ព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អជ្ឈត្តិកទុកហេតុទុកៈ នអជ្ឈត្តិកទុកនហេតុទុកៈ

[១១២៤] ធម៌ មិនមែនខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១២៦] ធម៌ មិនមែនខាងក្នុង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧបាទាទុកហេតុទុកៈ នឧបាទាទុកហេតុទុកៈ

[១១២៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១១២៩] ហេតុយា តីណិ ។

[១១៣០] ឧទាទា នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន^(១)-

ឧទាទា ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៣១] ហេតុយា តីណិ ។

ឧបាទិន្នទុកហោតុទុកេ នឧបាទិន្នទុកនហោតុទុកំ

[១១៣២] ឧទាទិន្នំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧទា-

ទិន្នោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អនុទាទិន្នំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នឧទាទិន្នោ នហេតុ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៣៣] ហេតុយា ចត្តារិ ។

[១១៣៤] ឧទាទិន្នំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-

អនុទាទិន្នោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ឯកំ ។ អនុទាទិន្នំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

១ ឱ. នោឧបាទា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៣០] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧបាទិន្នទុកហេតុទុកៈ នឧបាទិន្នទុកនហេតុទុកៈ

[១១៣២] ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន តណ្ហាជាដើម) កាន់យក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសមិនកាន់យក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១១៣៤] ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិន កាន់យក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកប ដោយកិលេសកាន់យក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

នឧទាទិដ្ឋោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ឯកំ ។

[១១៣៥] ហេតុយា ទ្វេ ។

ទ្វិគោច្ឆកទុកហេតុទុកេ ទ្វិគោច្ឆកទុកនហេតុទុកំ

[១១៣៦] ឧទាទានំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោ-
ឧទាទានោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
កិលេសំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ដោកិលេសោ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

ទស្សនេនបហាតព្វទុកហេតុទុកេ

នទស្សនេនបហាតព្វទុកនហេតុទុកំ

[១១៣៧] នស្សនេន បហាតព្វំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ននស្សនេន បហាតព្វោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ននស្សនេន បហាតព្វំ
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នននស្សនេន បហាតព្វោ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៣៨] ហេតុយា ចត្តារិ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ទ្វិគោច្ឆកទុកហោតុទុកៈ ទ្វិគោច្ឆកទុកនហោតុទុកៈ

[១១៣៦] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកិលេស ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេនបហាតព្វទុកហោតុទុកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វទុកនហោតុទុកៈ

[១១៣៧] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[១១៣៩] និស្សនេន បហាតព្វំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននិស្សនេន បហាតព្វោ ននហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ ននិស្សនេន បហា-
 តព្វំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នននិស្សនេន បហាតព្វោ
 ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៤០] ហេតុយា ទ្វេ ។

ការនាយបហាតព្វទុកហេតុទុកេ

នការនាយបហាតព្វទុកនហេតុទុកំ

[១១៤១] ការនាយ បហាតព្វំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នការនាយ បហាតព្វោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

[១១៤២] ហេតុយា ចត្តារិ ។

[១១៤៣] ការនាយ បហាតព្វំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នការនាយ បហាតព្វោ ននហេតុ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ នការនាយ បហាតព្វំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននការនាយ បហាតព្វោ ន-
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

[១១៣៧] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១១៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ភាវនាយបហាតព្វទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នភាវនាយបហាតព្វទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១៤១] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយភាវនា ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

[១១៤៣] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១១៤៤] ហោតុយា ទ្វេ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហោតុកទុកហោតុទុកេ

នទស្សនេនបហាតព្វហោតុកទុកនហោតុទុកំ

[១១៤៥] នស្សនេន បហាតព្វហោតុកំ ហោតុ
 ធម្មំ បដិច្ច ននស្សនេន បហាតព្វហោតុកោ នហោតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ននស្សនេន
 បហាតព្វហោតុកំ ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ននស្សនេន
 បហាតព្វហោតុកោ នហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា ។ តីណិ សព្វត្ថ បញ្ចេ ។

[១១៤៦] នស្សនេន បហាតព្វហោតុកំ នហោតុ
 ធម្មំ បដិច្ច ននស្សនេន បហាតព្វហោតុកោ នន-
 ហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ននស្សនេន
 បហាតព្វហោតុកំ នហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ននស្សនេន
 បហាតព្វហោតុកោ ននហោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
 តុប្បច្ចយា ។

[១១៤៧] ហោតុយា ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១១៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកិហេតុកិទុកិ:

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកិទុកិនហេតុកិទុកិ:

[១១៤៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ក្នុងបញ្ញា ទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ។

[១១៤៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន ជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

សវណទុក្ខហោតុទុក្ខំ នសវណទុក្ខនហោតុទុក្ខំ

[១១៤៨] សវណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសវ-
ណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អវណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៤៩] ហេតុយា ចត្តារិ ។

[១១៥០] សវណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
វណោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។ អវណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ
ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៥១] ហេតុយា ទ្វេ ។

សវណទុក្ខសហោតុក្ខំ

នសវណទុក្ខនសហោតុក្ខំ

[១១៥២] សវណំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សវណោ នសហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ឯកំ ។ អវណំ សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នអវណោ នសហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សរណទុកហោតុទុកៈ នសរណទុកនហោតុទុកៈ

[១១៤៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១១៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

[១១៥០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជា ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ រណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១១៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សរណទុកសហោតុកទុកៈ នសរណទុកនសហោតុកទុកៈ

[១១៥២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន មានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[១១៥៣] ហេតុយា ទ្វេ ។

[១១៥៤] សរណំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច

នអរណោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច

នសរណោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៥៥] ហេតុយា ទ្វេ ។

សរណទុកហេតុសម្បយុត្តិទុកើ

នសរណទុកនហេតុសម្បយុត្តិទុកំ

[១១៥៦] សរណំ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

នសរណោ នហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៥៧] ហេតុយា ទ្វេ ។

សហេតុកទុកសទិសំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[១១៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១១៥៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមានហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិន
មានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណទុកហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នសរណទុកនហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[១១៥៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ដូចគ្នានឹងសហេតុកទុកៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សរណទុកហោតុសហោតុកទុកេ

នសរណទុកនហោតុសហោតុកទុកំ

[១១៥៨] សរណំ ហោតុញ្ចេវ សហោតុកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នអរណោ នហោតុចេវ នអហោតុកោច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ ហោតុញ្ចេវ
សហោតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នហោតុចេវ
នអហោតុកោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
ឯកំ ។

[១១៥៩] ហោតុយា ទ្វេ ។

[១១៦០] សរណំ សហោតុកញ្ចេវ នចហោតុំ
ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ នអហោតុកោចេវ នន^(១)ហោតុ-
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អរណំ
សហោតុកញ្ចេវ នចហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
នសហោតុកោចេវ ននហោតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
តុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៦១] ហោតុយា ទ្វេ ។

១ ម. ននចហោតុ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

សរណទុកហេតុសហេតុកទុកៈ

នសរណទុកនហេតុសហេតុកទុកៈ

[១១៥៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជា
ហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិន
មែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ជាហេតុទាំង
ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១១៦០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយ
រណៈ ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិន
មែនប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

សវណទុកហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុកើ

នសវណទុកនហោតុសម្បយុត្តិទុកើ

[១១៦២] សវណំ ហោតុញ្ចេវ ហោតុសម្បយុត្តិញ
 ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ នហោតុចេវ នហោតុវិប្បយុត្តោ-
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ហោតុចេវសហោតុ-
 កទុកសទិសំ ។

សវណទុកនហោតុសហោតុកិទុកើ

នសវណទុកនហោតុនសហោតុកិទុកើ

[១១៦៣] សវណំ នហោតុំ សហោតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសវណោ នហោតុំ នសហោតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។ អវណំ នហោតុំ
 សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ នហោតុំ នស-
 ហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

[១១៦៤] ហោតុយា ទ្វេ ។

[១១៦៥] អវណំ នហោតុំ អហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសវណោ នហោតុំ នអហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

សរណទុកហេតុហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

នសរណទុកនហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[១១៦២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំង
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជា
ហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូចគ្នា
នឹងហេតុចេវសហេតុកទុកៈដែរ ។

សរណទុកនហេតុសហេតុកិទុកៈ

នសរណទុកនហេតុនសហេតុកិទុកៈ

[១១៦៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ
មិនមែនជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែន
ជាហេតុទាំងមិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមាន
រណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១១៦៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិន
មែនជាហេតុទាំងមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦៦] ហេតុយា ឯកំ ។

សវណាទុក្ខច្យុន្តរទុក្ខំ នសវណាទុក្ខច្យុន្តរទុក្ខំ

[១១៦៧] អរណោ អប្បច្ចយោ ធម្មោ នសរណាស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ អសង្ខតោ ធម្មោ នសរណាស្ស នអសង្ខតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ សនិទស្សនោ ធម្មោ នអរណាស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ . . . នសរណាស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន ។ បេ ។

សវណាទុក្ខអាសវំទុក្ខំ នសវណាទុក្ខនោអាសវំទុក្ខំ

[១១៦៨] សរណំ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នោអាសវោ ធម្មោ . . . នអរណោ នោអាសវោ ធម្មោ . . . នសរណោ នោអាសវោ ច នអរណោ នោអាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សរណំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ នោអាសវោ ធម្មោ ... ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១១៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណទុក្ខច្នៃឡន្តរទុក្ខៈ នសរណទុក្ខច្នៃឡន្តរទុក្ខៈ

[១១៦៧] ធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអា- រម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានរណៈ ជាអសង្កតៈ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអសង្កតៈ ដោយអារម្មណ- ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ . . . នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែន ប្រកបដោយការឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ លេ ។

សរណទុក្ខអាសវៈទុក្ខៈ

នសរណទុក្ខនោអាសវៈទុក្ខៈ

[១១៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែន ជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ រណៈ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជា អាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជា មិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកប ដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ . . . មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

សវណទុកសាសវទុកេ នសវណទុកេនសាសវទុកំ

[១១៦៩] អរណំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
រណោ នសាសវោ ធម្មោ . . . ។ អរណំ អនាសវំ
ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអនាសវោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

ឯតេន ឧបាយេន សព្វត្ថ វិត្តាវេតព្វំ ។

សង្ខត្តំ ។

សវណទុកសារម្មណទុកេ

នសវណទុកេនសារម្មណទុកំ

[១១៧០] សរណំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ នសារម្មណោ ធម្មោ . . . អរណំ សា-
រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសារម្មណោ
ធម្មោ . . . ។

សង្ខត្តំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

សរណទុកិសាសវទុកិ: នសរណទុកិនសាសវទុកិ:

[១១៦៧] ធម៌ មិនមែនជាប្រកបដោយរណ: មិនមែនប្រកបដោយអាសវ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណ: ប្រកបដោយអាសវ: . . . ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណ: មិនមែនជាមិនមានអាសវ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណ: មិនមានអាសវ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារ: ១ ។

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់

តាមឧបាយនេះចុះ ។

សេចក្តីបំប្រួញ ។

សរណទុកិសារម្មណទុកិ:

នសរណទុកិនសារម្មណទុកិ:

[១១៧០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណ: មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណ: ប្រកបដោយអារម្មណ៍ . . . ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណ: មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណ: ប្រកបដោយអារម្មណ៍ . . . ។

សេចក្តីបំប្រួញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

សវណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខំ

នសវណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខំ

[១១៧១] សវណំ នទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ
បដិច្ច នសវណោ នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ . . .
ឯកំ ។ អវណំ នទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
នអវណោ នទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ . . . ។

សង្ខតំ ។

សវណទុក្ខសឧត្តរទុក្ខំ នសវណទុក្ខនសឧត្តរទុក្ខំ

[១១៧២] អវណំ សឧត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
វណោ នសឧត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
អវណំ អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នសវណោ នអនុត្តរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សហជាតវារម្យិ បញ្ញាវារម្យិ វិត្តាវេតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បច្ឆនីយប្បដ្ឋាន

សរណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខៈ

នសរណទុក្ខនទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខៈ

[១១៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ . . . មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិន
មែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ
មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ។

សេចក្តីបំប្រួញ ។

សរណទុក្ខសឧត្តរទុក្ខៈ

នសរណទុក្ខនសឧត្តរទុក្ខៈ

[១១៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិន
មែនជាមិនមានឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានឧត្តរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆនីយទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបិដកេ
 បដ្ឋានស្ស សោឡុសមោ ភាគោ
 អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ
មាតិកាបត្តានំ

មាតិកា	អង្កេ
អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកប្បដ្ឋានំ.....	១
អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ.....	៥៣
អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋានំ.....	៨៤
អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ.....	១៤១
អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ.....	១៤៨
អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ.....	២៨៧

អភិធម្មបិដក
 បដ្ឋាន សោឡសមភាគ
 អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន
 សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកប្បដ្ឋាន.....	១
អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន.....	៥៣
អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន.....	៨៤
អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន.....	១៤១
អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន.....	១៤៨
អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន.....	២៨៧

រៀបចំវាយអក្សរឡើងវិញនិងពិនិត្យតាមច្បាប់ដើមដោយ

កល្លៈកម្មការពុទ្ធិការប្បធម៌អង្គការមូលនិធិវត្តបញ្ញាដំ

ការវាយអក្សរ និងបោះពុម្ពសាឡើងវិញនូវសៀវភៅព្រះត្រៃបិដកបាលី និងសេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ ដែលជាស្នាដៃ របស់លោកអ្នកប្រាជ្ញជំនាន់មុន គឺអាស្រ័យដោយការមើលឃើញនូវកត្តាចាំបាច់ មួយចំនួនដូចខាងក្រោម ៖

- ឯកសារដើម ត្រូវបានថតចម្លងច្រើនសា ធ្វើឲ្យមានលក្ខណៈមិនច្បាស់ពិបាកក្នុងការអាន
- រក្សាស្នាដៃវប្បធម៌ព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យគង់វង្សស្ថិតស្ថេរ
- តម្រូវការរបស់សិក្ខាកាមអ្នកប្រាជ្ញាចង់យល់ដឹងនូវខ្លឹមសារពុទ្ធសាសនា
- ផ្សាយនូវធម្មទាន ធ្វើឲ្យព្រះពុទ្ធសាសនាកាន់តែមានភាពរីកចម្រើនរុងរឿងក្នុងលោក

ដោយកុសលផលបុណ្យទាំងអម្បាលមាណ ដែលកើតអំពីធម្មទាននេះ

សូមឲ្យព្រះពុទ្ធសាសនាផ្សាយទៅគ្រប់ទិសទីទូទាំងសកលលោក

សូមឲ្យសព្វសត្វទាំងឡាយទាំងពួងបាននូវសេចក្តីសុខសួស្តី

សូមឲ្យមនុស្សគ្រប់ជាតិសាសន៍មានភាគរកាពនឹងគ្នា

សូមឲ្យពិភពលោកទាំងមូលមានសុខសន្តិភាព ។

ក្នុងករណីដែលលោកអ្នកអានបានពើបប្រទះនូវកំហុសឆ្គងណាមួយ ចង់ឲ្យយើងកែតម្រូវ ឬចង់បានសៀវភៅធម៌យកទៅអាន សូមទាក់ទងមកយើងខ្ញុំតាមអាសយដ្ឋានដូចខាងក្រោម៖

វត្តបញ្ញា សង្កាត់ក្រាំងធ្នង់ ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ

លេខទូរស័ព្ទ៖ (៨៥៥) ១២ ៩៦១ ៤២៩, (៨៥៥) ៨៨៧ ៩៦១ ៤២៩

អ៊ីមែល៖ maha.panna@gmail.com

គេហទំព័រ៖ <http://www.mahapanna.org>

